La situació social al municipi de Valls

Diagnòstic

Setembre / Octubre 2017

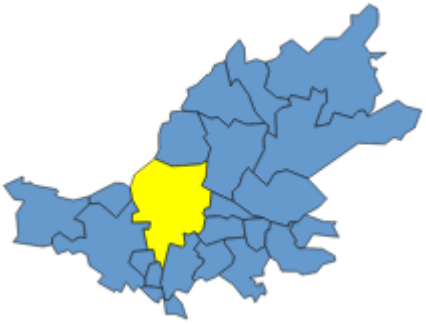

Càtedra d'Inclusió Social
Universitat Rovira i Virgili

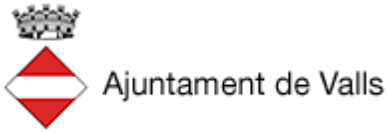

Càtedra d'Inclusió Social Universitat Rovira i Virgili
Av. Catalunya, 35
43002 Tarragona cinclusiosocial@urv.cat 977558350

Contingut

1.Presentació de l'informe 8
0. Dades generals 10
Eis 1 – Estructura demogràfica 22
1.1 Una estructura d'edats rejovenida 23
1.2 Població immigrant: tanta com al conjunt de Catalunya i fortament masculinitzada 29
1.3 Població resident a l'estranger 36
1.4 Població amb discapacitat 39
Eix 2 – Formació i escolarització 43
2.1 La distribució de la matriculació entre centres públics i privats 43
2.2 La formació en temps de crisi 50
2.3 Escolarització d'alumnat immigrant 53
Eix 3 – Mercat de treball 56
3.1 1.479 persones aturades a Valls. Una primera aproximació, per gènere i edat 56
3.2 Estimació de la taxa d'atur a Valls 60
3.2.1 La taxa d'atur segons el gènere 62
3.2.2 La taxa d'atur segons l'edat 63
3.3 La formació serveix per a evitar l'atur? 65
3.4 La millora dels sectors 68
3.5 Atur de molt llarga durada: una quarta part del total 70
3.6 L'ocupació i la contractació a Valls 76
Eix 4 – Protecció i benestar social 82
4.1 Places d'atenció a les persones amb discapacitat 82
4.2 Places d'atenció a les persones grans 84
4.3 Les persones ateses als Serveis Socials municipals 86
4.4 Les prestacions socials 89
4.5 Violència contra les dones 90
4.6 El nivell de riquesa del municipi 91
5. Conclusions: taula d'indicadors i propostes orientatives d'actuació 94
5.1 Conclusions 94
5.2 Orientacions i propostes d'actuació 96
5.3 Taula d'indicadors 113

1.Presentació de l'informe

Aquest informe conté una anàlisi de l'evolució de la situació social al municipi de Valls amb dades actualitzades al 2016 i 2017, elaborat per la Càtedra d'Inclusió Social de la Universitat Rovira i Virgili per al Pla Local d'Inclusió i Cohesió Social (PLICS) de Valls.

Les dades contingudes en aquesta diagnosi ofereixen un coneixement exhaustiu dels principals indicadors demogràfics, socials i econòmics que hi ha a disposició a través de fons secundàries. Aquest recull pretén també contribuir a millorar el disseny de les polítiques municipals en diferents àmbits, amb l'objectiu d'aprofundir en l'eficàcia i eficiència dels recursos disponibles. Per això, la informació s'ha analitzat i treballat amb una clara orientació cap a la seva aplicabilitat per part del PLICS.

La diagnosi està estructurada quatre eixos temàtics: a) Demografia; b) Formació i Escolarització; c) Mercat de treball, i d) Protecció social.

Dins de l'eix de demografia s'han afegit algunes dades del Barri Antic per a poder comparar alguns indicadors d'aquest amb el conjunt de la ciutat de Valls.

En la seva elaboració s'han seguit uns criteris determinats a nivell metodològic, que sintèticament exposem a continuació:

1. S'hi publiquen les darreres dades actualitzades disponibles en el moment de redacció. En la majoria d'indicadors demogràfics, la darrera dada disponible correspon a l'any 2016, ja que són de caràcter anual. Els indicadors de Formació i Escolarització corresponen al curs 2016-2017. En els indicadors de Mercat de treball s'ofereixen dades anuals (fins l'any 2016) i també fins juliol de 2017. En els indicadors de Protecció social les darreres dades fan referència a l'any 2016.
2. Per tant, s'ha procedit a ampliar els marcs temporals d'anàlisi, en relació a la documentació de què disposava el PLICS fins ara, sempre que hi ha hagut dades disponibles. Com a mínim, aquesta ampliació ens porta a obtenir dades dels darrers 5 anys, tot i que en molts indicadors també s'arriba a períodes anteriors. Això permet tenir una lectura més àmplia de què ha passat a nivell social a Valls en els darrers anys.
3. Els indicadors utilitzats i actualitzats corresponen a l'Informe realitzat per la Càtedra el 2013, i per tant inclouen l'ampliació d'indicadors que ja es va realitzar en l'anterior informe de diagnosi.

4. Finalment, complint amb l'objectiu d'aplicabilitat que ens hem marcat, a les conclusions s'ofereix una guia de 37 indicadors clau sobre l'estat de la situació social del municipi, amb els seus resultats i la comparació amb Catalunya, i que animem a anar actualitzant en el futur per veure'n l'evolució. Igualment, s'ha construït un llistat de propostes prioritàries d'actuació en matèria de serveis socials, generades a partir de l'anàlisi de la informació present en aquest informe.

0 – Dades generals

El municipi de Valls té una població de 24.285 (padró 2016) i una superfície de 55,28 km2, el que fa una densitat de població de 439,31 habitants per km2.

Estructura de la població. 2016

Població	Valls	Alt Camp	Catalunya
			Densitat de població. 2016
Superfície (km2)	**55,28**	538	32.108,00
Densitat (hab./km2)	**439,3**	82	234,3
			Població. Per sexe. 2016
Homes	**12.101**	22.255	3.697.368
Dones	**12.184**	21.852	3.825.228
Total	**24.285**	44.107	7.522.596
			Població. Per grups d'edat. 2016
De 0 a 14 anys	**4.008**	7.126	1.180.054
De 15 a 64 anys	**16.059**	28.973	4.963.265
De 65 a 84 anys	**3.414**	6.596	1.158.651
De 85 anys i més	**804**	1.412	220.626
Total	**24.285**	44.107	7.522.596
			Població. Per grups d'edat. Homes. 2016
De 0 a 14 anys	**2.068**	3.647	607.495
De 15 a 64 anys	**8.227**	15.019	2.501.018
De 65 a 84 anys	**1.556**	3.115	517.961
De 85 anys i més	**250**	474	70.894
Total	**12.101**	22.255	3.697.368
			Població. Per grups d'edat. Dones. 2016
De 0 a 14 anys	**1.940**	3.479	572.559
De 15 a 64 anys	**7.832**	13.954	2.462.247
De 65 a 84 anys	**1.858**	3.481	640.690
De 85 anys i més	**554**	938	149.732
Total	**12.184**	21.852	3.825.228

La **relació de masculinitat** es menor a 1 quan la població es va fent gran

Població	Valls	Alt Camp	Catalunya
Relació de masculinitat. 2016			
Total població	0,993	1,018	0,967
De 0 a 14 anys	1,07	1,05	1,06
De 15 a 64 anys	1,05	1,08	1,02
De 65 a 84 anys	0,84	0,89	0,81

Saldo vegetatiu. 2015

Població	Valls	Alt Camp	Catalunya
			Naixements. Per sexe. 2015
Nens	**131**	232	36.406
Nenes	**133**	224	34.044
Total	**264**	456	70.450
			Defuncions. Per sexe. 2015
Homes	**116**	220	32.212
Dones	**121**	210	32.654
Total	**237**	430	64.866
Saldo vegetatiu	1,11	1,06	1,09

Creixements intercensals

Població	Valls	Alt Camp	Catalunya
			Creixement intercensal 2001-2011 de la població
Creixement total. 2011	**4.661**	9.394	1.176.733
Creixement total (mitjana anual) (taxa per 1.000 habitants). 2001-2011	**20,66**	23,29	16,98
Creixement natural (mitjana anual) (taxa per 1.000 habitants). 2001-2011	**2,31**	1,48	3,04
Creixement migratori (mitjana anual) (taxa per 1.000 habitants). 2001-2011	**18,34**	21,81	13,94

Població segons origen (I). Nombre total. 2016

Població segons lloc de naixement	Valls	Alt Camp	Catalunya
			Població. Per lloc de naixement. 2016
Catalunya	**16.657**	31.630	4.880.987
Resta d'Espanya	**4.062**	6.906	1.348.713
Estranger	**3.566**	5.571	1.292.896
Total	**24.285**	44.107	7.522.596
			Població. Per nacionalitat. 2016
Espanyola	**21.131**	39.084	6.499.198
Estrangera	**3.154**	5.023	1.023.398
Total	**24.285**	44.107	7.522.596
			Població. Per nacionalitat. Homes. 2016
Espanyola	**10.351**	19.532	3.166.000
Estrangera	**1.750**	2.723	531.368
Total	**12.101**	22.255	3.697.368
			Població. Per nacionalitat. Dones. 2016
Espanyola	**10.780**	19.552	3.333.198
Estrangera	**1.404**	2.300	492.030
Total	**12.184**	21.852	3.825.228

Població segons origen (II). Percentatges. 2016

Població segons lloc de naixement	Valls	Alt Camp	Catalunya
			Percentatge de persones nascudes a
Catalunya	**68,6**	71,7	64,9
Resta d'Espanya	**16,7**	15,7	17,9
Estranger	**14,7**	12,6	17,2
Total	**100,0**	100,0	100,0
			Percentatge de població segons nacionalitat
Espanyola	**87,0**	88,6	86,4
Estrangera	**13,0**	11,4	13,6
Total	**100,0**	100,0	100,0
			(%) Població. Per nacionalitat. Homes. 2016
Espanyola	**85,5**	87,8	85,6
Estrangera	**14,5**	12,2	14,4
Total	**100,0**	100,0	100,0
			(%) Població. Per nacionalitat. Dones. 2016
Espanyola	**88,5**	89,5	87,1
Estrangera	**11,5**	10,5	12,9
Total	**100,0**	100,0	100,0

Saldos migratoris. 2016

Població	Valls	Alt Camp	Catalunya
		Migracions internes. Saldos destinació-procedència. 2016	
Saldo amb Catalunya	**-175**	-171	:
Saldo amb Espanya	**16**	35	3.889
Saldo migratori intern	**-159**	-136	3.889
			Migracions externes. 2016
Immigracions	**209**	327	128.474
Emigracions	**112**	190	83.241
		Immigracions externes. Per lloc de procedència. 2016	
Resta de la UE	**46**	81	25.505
Resta del món	**163**	246	102.969
Total	**209**	327	128.474

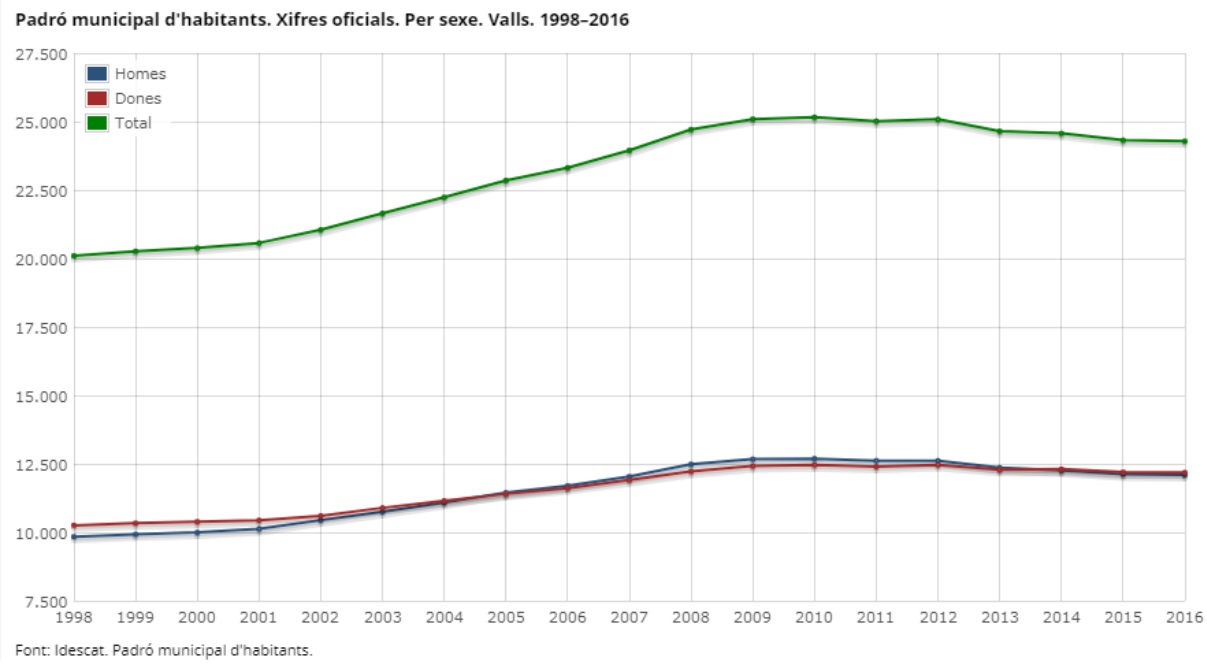

Migracions. Saldos migratoris. Valls. 2005–2016

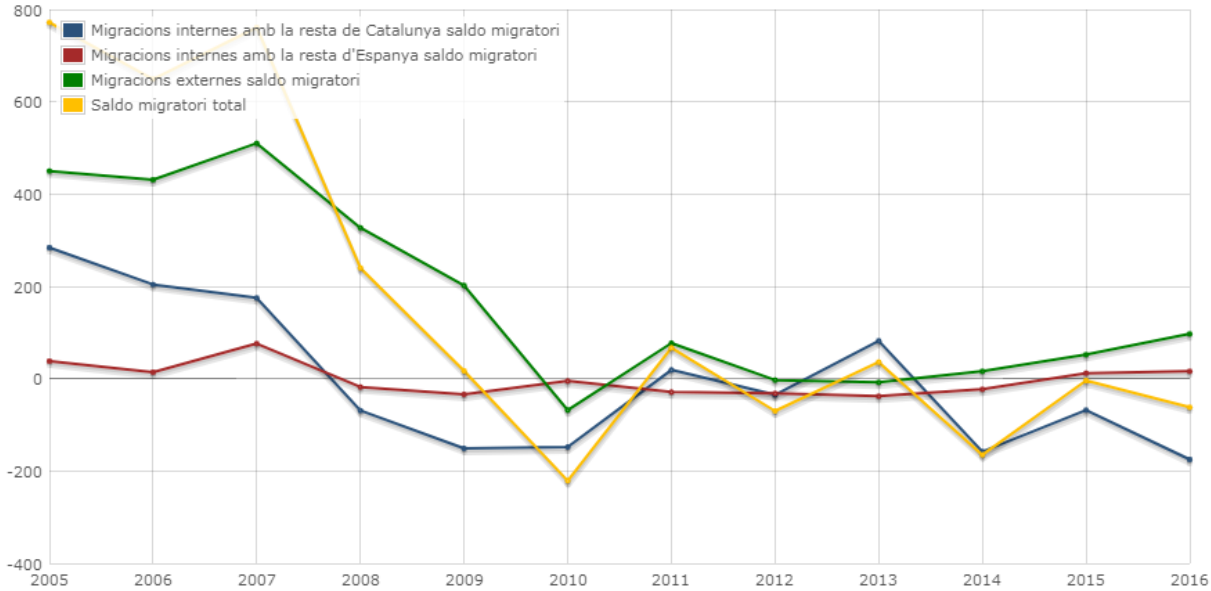

Font: Idescat, a partir de l'Estadística de variacions residencials de l'INE.

Població de 2 anys i més segons coneixement del català (%). Valls. 2011

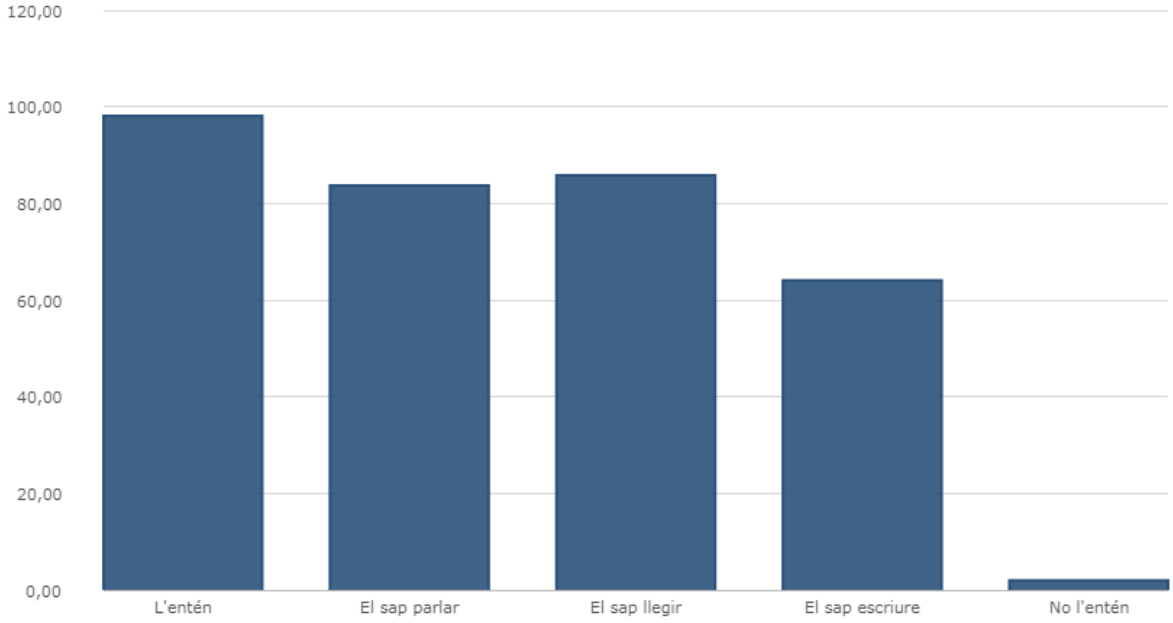

Font: 1991: Idescat. Cens de població. 1996: Idescat. Estadística de població. 2001-2011: Idescat, a partir del Cens de població i habitatges de l'INE.

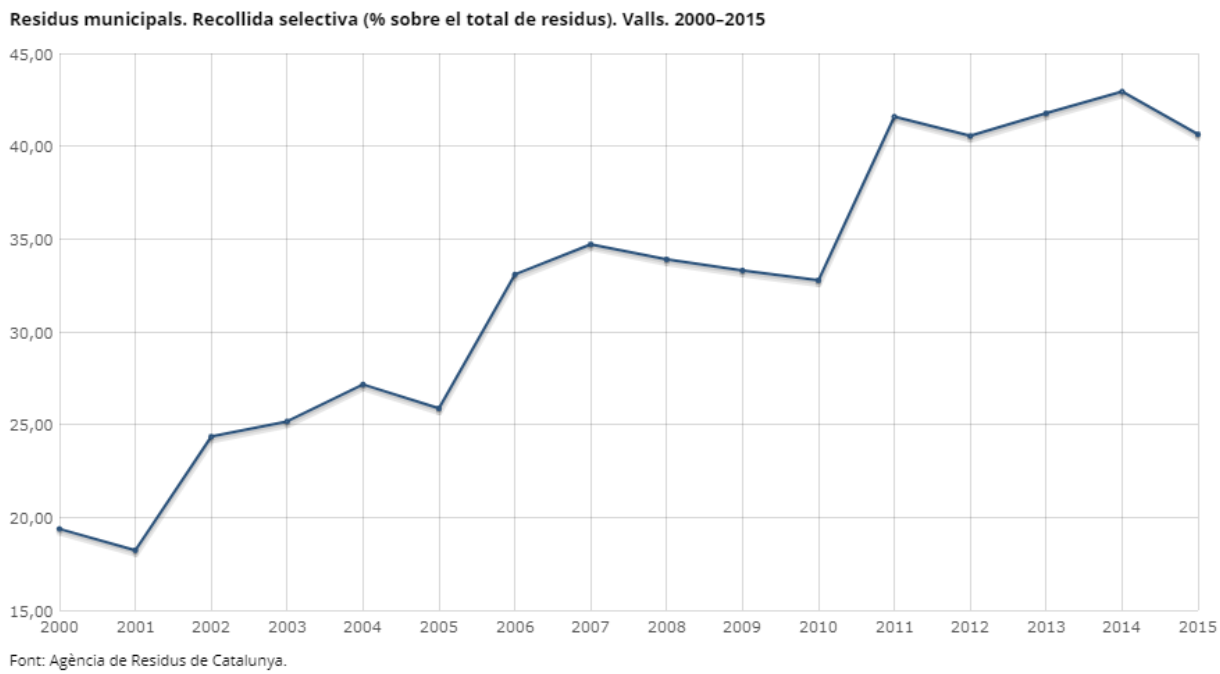

Percentatge d'alumnes que estudien al mateix municipi

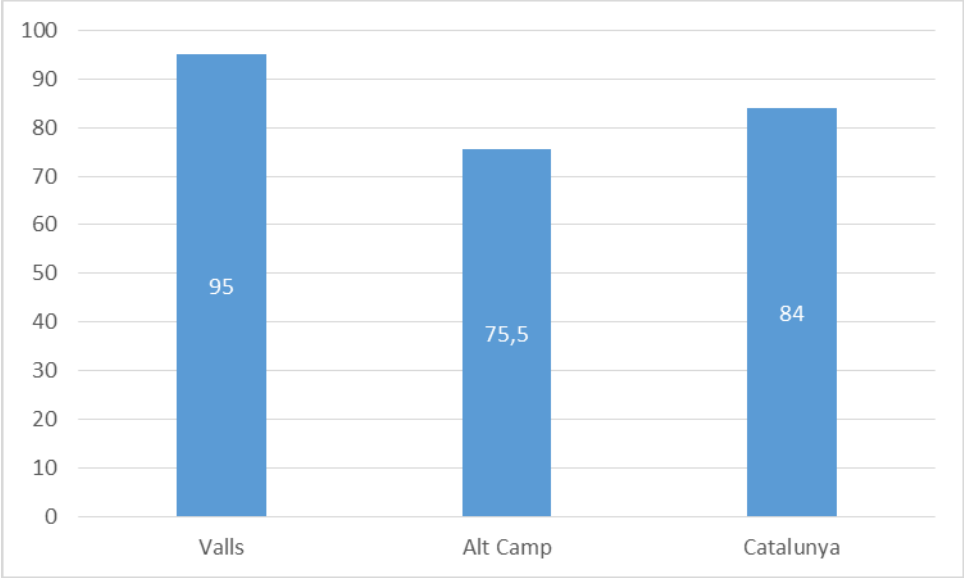

Font: elaboració pròpia a partir d'IDESCAT

Tipus d'habitatges i llars (I). Cens 2011. Nombres absoluts

Habitatges i llars	Valls	Alt Camp	Catalunya
			Habitatges familiars. Per tipus. 2011
Principals	**9.523**	17.368	2.944.944
Secundaris	**986**	4.055	470.081
Buits	**1.533**	3.338	448.356
Total	**12.042**	24.761	3.863.381
			Habitatges familiars principals. Per règim de tinença. 2011
De propietat	**7.372**	13.543	2.188.657
De lloguer	**1.721**	2.758	582.701
Altra forma	**430**	1.068	173.586
Total	**9.523**	17.368	2.944.944
			Habitatges familiars principals. Per superfície útil. 2011
Fins a 60 m2	**857**	1.378	538.966
De 61 a 90 m2	**4.701**	7.226	1.476.187
De 91 a 120 m2	**2.236**	4.632	560.379
De 121 i més m2	**1.729**	4.132	369.412
Total	**9.523**	17.368	2.944.944
			Llars. Per grandària de la llar. 2011
Una persona	**2.070**	3.829	686.810
Dues persones	**3.135**	5.649	933.679
Tres persones	**2.068**	3.762	631.635
Quatre persones i més	**2.251**	4.128	692.821
Total	**9.523**	17.368	2.944.944
			Llars. Per tipus de nucli. 2011
Una persona	**2.070**	3.829	686.810
Dues persones o més sense nucli	**244**	380	100.637
Parella sense fills	**2.419**	4.483	725.737
Parella amb fills	**3.651**	6.619	1.059.975
Pare o mare amb fills	**967**	1.746	308.995
Dos nuclis o més	**172**	312	62.789
Total	**9.523**	17.368	2.944.944

Tipus d'habitatges i llars (II). Cens 2011. Percentatges

Habitatges i llars	Valls	Alt Camp	Catalunya
			Habitatges familiars. Per tipus. 2011
Principals	**79,1**	70,1	76,2
Secundaris	**8,2**	16,4	12,2
Buits	**12,7**	13,5	11,6
Total	**100,0**	100,0	100,0
			Habitatges familiars principals. Per règim de tinença. 2011
De propietat	**77,4**	78,0	74,3
De lloguer	**18,1**	15,9	19,8
Altra forma	**4,5**	6,1	5,9
Total	**100,0**	100,0	100,0
			Habitatges familiars principals. Per superfície útil. 2011
Fins a 60 m2	**9,0**	7,9	18,3
De 61 a 90 m2	**49,4**	41,6	50,1
De 91 a 120 m2	**23,5**	26,7	19,0
De 121 i més m2	**18,2**	23,8	12,5
Total	**100,0**	100,0	100,0
			Llars. Per grandària de la llar. 2011
Una persona	**21,7**	22,0	23,3
Dues persones	**32,9**	32,5	31,7
Tres persones	**21,7**	21,7	21,4
Quatre persones i més	**23,6**	23,8	23,5
Total	**100,0**	100,0	100,0
			Llars. Per tipus de nucli. 2011
Una persona	**21,7**	22,0	23,3
Dues persones o més sense nucli	**2,6**	2,2	3,4
Parella sense fills	**25,4**	25,8	24,6
Parella amb fills	**38,3**	38,1	36,0
Pare o mare amb fills	**10,2**	10,1	10,5
Dos nuclis o més	**1,8**	1,8	2,1
Total	**100,0**	100,0	100,0

Magnituds macroeconòmiques (diversos anys)

Macromagnituds i impostos	Valls	Alt Camp	Catalunya
	Producte interior brut (base 2010). 2014		
PIB (milions d'euros)	**715,9**	1.377,40	206.776,30
PIB per habitant (milers d'euros)	**29,3**	31,1	27,8
PIB per habitant (índex Catalunya=100)	**105,4**	111,6	100
	Valor afegit brut (base 2010). Per sectors. Milions d'euros. 2014		
Agricultura	**2,2**	23,1	1.947,70
Indústria	**268,4**	688,6	37.533,70
Construcció	**24,3**	46,9	8.882,40
Serveis	**365,1**	511,3	142.273,30
Total	**660**	1.269,90	190.637,20
	Renda familiar disponible bruta (base 2010). 2014		
RFDB (milers d'euros)	**369.964**	664.513	122.253.138
RFDB per habitant (milers d'euros)	**15,2**	15	16,5
RFDB per habitant (índex Catalunya=100)	**92,1**	91	100
	Impost sobre la renda de les persones físiques (IRPF). Euros. 2014		
Base imposable general per declarant	**18.517**	17.927	20.900
Quota resultant de l'autoliquidació per declarant	**4.619**	4.440	5.855
	Impost de béns immobles urbans (IBI). 2016		
Nombre de rebuts	**20.225**	40.974	5.805.013
Base imposable per rebut (euros)	**43.011,50**	41.812,40	65.929,00
Quota íntegra per rebut (euros)	**412,9**	334	484,6
	Impost sobre el patrimoni de les persones físiques (IPPF). 2007		
Patrimoni total per declarant (euros)	**385.509**	389.419	516.035
Actius reals (%)	**26,9**	26,1	37,4
Actius financers (%)	**73,1**	73,9	62,6

Sectors econòmics (diversos anys)

Sectors econòmics	Valls	Alt Camp	Catalunya
			Superfície agrícola utilitzada (SAU). Hectàrees. 2009
Terres llaurades	**2.630**	19.642	792.425
Pastures permanents	**29**	1.086	355.107
Total	**2.659**	20.728	1.147.532
			Terres llaurades. Per tipus de conreu. Hectàrees. 2009
Herbacis	**461**	4.372	511.150
Fruiters	**821**	4.905	110.819
Olivera	**754**	2.214	101.236
Vinya	**486**	7.637	61.391
Altres	**108**	514	7.829
Total	**2.630**	19.642	792.425
			Explotacions agràries. Segons tinença de terres. 2009
Sense terres	**2**	25	1.519
Amb terres	**371**	1.870	59.320
Total	**373**	1.895	60.839
			Explotacions agràries. Segons tinença de ramaderia. 2009
Sense ramaderia	**349**	1.733	47.172
Amb ramaderia	**24**	162	13.667
Total	**373**	1.895	60.839
			Construcció d'habitatges. 2016
Habitatges iniciats de protecció oficial	**0**	0	879
Habitatges iniciats	**1**	7	8.317
			Allotjaments turístics. 2016
Hotels	**2**	6	2.978
Places d'hotels	**261**	408	309.486
Càmpings	**0**	1	350
Places de càmpings	**0**	159	270.585
Turisme rural	**4**	57	2.403
Places de turisme rural	**21**	449	18.938
			Parc de vehicles. 2015
Turismes	**12.124**	23.607	3.360.868
Motocicletes	**1.654**	3.721	748.927
Vehicles industrials	**3.006**	6.777	790.147
Altres	**666**	1.343	152.556
Total	**17.450**	35.448	5.052.498

Indicadors de treball (I). Nombres absoluts (diversos anys)

Treball	Valls	Alt Camp	Catalunya
			Afiliats a la Seguretat Social segons residència de l'afiliat. 01/2017
Homes	**5.202**	9.764	1.640.331
Dones	**4.299**	7.673	1.427.869
Total	**9.501**	17.437	3.068.200
			Afiliacions al règim general de la S.S. segons ubicació del compte de cotització. Per sectors. Juny del 2017
Agricultura	**51**	114	9.460
Indústria	**3.079**	6.051	426.886
Construcció	**425**	614	125.211
Serveis	**5.979**	7.648	2.081.466
Total	**9.534**	14.427	2.643.023
			Afiliacions al règim d'autònoms de la S.S. segons ubicació del compte de cotització. Per sectors. Juny del 2017
Agricultura	**79**	442	23.920
Indústria	**177**	313	47.362
Construcció	**181**	429	66.835
Serveis	**1.158**	2.033	413.524
Total	**1.595**	3.217	551.641
			Afiliacions al règim general de la S.S. segons ubicació del compte de cotització. Per grandària del centre. Juny del 2017
Fins a 50 treballadors	**4.404**	7.010	1.243.147
De 51 a 250 treballadors	**2.387**	3.516	619.366
De 251 i més treballadors	**2.743**	3.901	780.510
Total	**9.534**	14.427	2.643.023
			Pensions contributives de la Seguretat Social segons la residència del pensionista. 2014
Total	**5.708**	10.271	1.639.582
Pensió mitjana (euros)	**835,65**	799,52	915,81
			Atur registrat. Per sectors. Mitjanes anuals. 2016
Agricultura	**150,5**	260,6	11.905,90
Indústria	**270,3**	497,2	59.383,00
Construcció	**129,2**	238,6	48.195,40
Serveis	**1.032,20**	1.765,80	321.094,60
Sense ocupació anterior	**135,5**	222,3	30.026,30
Total	**1.717,80**	2.984,40	470.605,30
			Atur registrat. Per sexe. Mitjanes anuals. 2016
Homes	**769,2**	1.353,30	215.713,50
Dones	**948,5**	1.631,10	254.891,70
Total	**1.717,70**	2.984,40	470.605,20

Indicadors de treball (II). Percentatges (diversos anys)

Treball	Valls	Alt Camp	Catalunya
Afiliats a la Seguretat Social segons residència de l'afiliat. 01/2017			
Homes	**54,8**	56,0	53,5
Dones	**45,2**	44,0	46,5
Total	**100,0**	100,0	100,0
Afiliacions al règim general de la S.S. segons ubicació del compte de cotització. Per sectors. Juny del 2017			
Agricultura	**0,5**	0,8	0,4
Indústria	**32,3**	41,9	16,2
Construcció	**4,5**	4,3	4,7
Serveis	**62,7**	53,0	78,8
Total	**100,0**	100,0	100,0
Afiliacions al règim d'autònoms de la S.S. segons ubicació del compte de cotització. Per sectors. Juny del 2017			
Agricultura	**5,0**	13,7	4,3
Indústria	**11,1**	9,7	8,6
Construcció	**11,3**	13,3	12,1
Serveis	**72,6**	63,2	75,0
Total	**100,0**	100,0	100,0
Afiliacions al règim general de la S.S. segons ubicació del compte de cotització. Per grandària del centre. Juny del 2017			
Fins a 50 treballadors	**46,2**	48,6	47,0
De 51 a 250 treballadors	**25,0**	24,4	23,4
De 251 i més treballadors	**28,8**	27,0	29,5
Total	**100,0**	100,0	100,0
Pensions contributives de la Seguretat Social segons la residència del pensionista. 2014			
Agricultura	**8,8**	8,7	2,5
Indústria	**15,7**	16,7	12,6
Construcció	**7,5**	8,0	10,2
Serveis	**60,1**	59,2	68,2
Sense ocupació anterior	**7,9**	7,4	6,4
Total	**100,0**	100,0	100,0
Atur registrat. Per sexe. Mitjanes anuals. 2016			
Homes	**44,8**	45,3	45,8
Dones	**55,2**	54,7	54,2
Total	**100,0**	100,0	100,0

Indicadors de cultura. Nombres absoluts (diversos anys)

Cultura i esports	Valls	Alt Camp	Catalunya
			Població de 2 anys i més. Per coneixement del català. 2011
L'entén	**23.583**	42.677	6.949.344
El sap parlar	**20.131**	36.667	5.345.484
El sap llegir	**20.625**	37.514	5.750.348
El sap escriure	**15.407**	28.027	4.069.219
No l'entén	**462**	971	356.728
Total	**24.046**	43.648	7.306.072
			Biblioteques. 2014
Públiques	**1**	4	437
Altres	**4**	5	402
Total	**5**	9	839
			Espais esportius. 2016
Pavellons	**4**	10	931
Pistes poliesportives	**19**	55	5.566
Camps poliesportius	**4**	15	1.605
Sales esportives	**29**	46	6.849
Piscines cobertes	**2**	4	772
Pistes d'atletisme	**1**	1	91
Altres espais	**36**	190	20.854
Total	**116**	376	42.681

Indicadors de medi ambient. Nombres absoluts. 2015

Medi ambient	Valls	Alt Camp	Catalunya
			Residus municipals. 2015
Generació per càpita (kg/hab./dia)	**1,25**	1,24	1,35
Recollida selectiva (%)	**40,6**	43	38,9
			Residus industrials. 2015
Establiments amb declaració anual de residus	**78**	172	14.236
Generació de residus (tones)	**13.245,98**	90.357,99	3.588.286,30

Eix 1 – Estructura demogràfica

1.1 Una estructura d'edats rejovenida

La piràmide de població de Valls i del Barri Antic de la ciutat segueixen el patró clàssic de les piràmides qualificades com a regressives, que són característiques de la majoria de països econòmicament desenvolupats. Els trets més distintius que segueixen les piràmides de la ciutat (la del conjunt i la de Barri Antic) són:

a) La forta concentració de població d'edat adulta (que actualment té entre 30 i 55 anys), nascuda durant l'explosió demogràfica de les dècades de 1960 i 1970, o arribada en les onades migratòries de la darrera dècada. El 2016 representa el 39,5% de la població vallenca (l'any 2012 representava el 39'6%). I en el cas del Barri Antic aquest suposa un 42,3% de la població.

b) Una lleugera masculinització d'aquest col·lectiu adult, específicament a causa del component masculí de la immigració (a Valls, especialment població provinent del Marroc): l'any 2012, un 53% de la població d'aquesta edat era masculina, el 2016 era un 52,2% i en el Barri Antic ho era en un 58,6%.[1]

c) Una reducció del volum de població en les cohorts posteriors, fruit de l'arribada de les denominades "generacions buides", nascudes a partir de la dècada de 1980 (actualment, entre 10 i 30 anys). La població de 10 a 29 anys representava el 22,1% del total l'any 2012 i només el 21,2% l'any 2016, amb una xifra semblant el Barri Antic (21,9%).

d) Una recuperació del volum de població de 0 a 9 anys respecte a les cohorts anteriors (de 10 a 24 anys), que són els i les filles del gran volum de població en edat adulta. Del 9,6% de població de 0 a 9 anys l'any 2000 s'ha passat a un 10'6% l'any 2016, un 11,9% en el cas del Barri Antic. Aquest fet també està lligat al fenomen immigratori.

e) La feminització de la població d'edat molt avançada: un 61'3% de la població de Valls i un 63,2% en la població de Barri Antic de 75 anys o més era femenina.

[1] Cal anotar que en la majoria de les societats amb estructures demogràfiques madures, la relació de masculinitat és <1 a partir dels grups d'edat adulta, compresos entre els 45 i 50 anys. A Valls aquest fenomen es retarda una mica més en el temps.

Gràfica 1.1 Piràmide de població. Valls, 2016

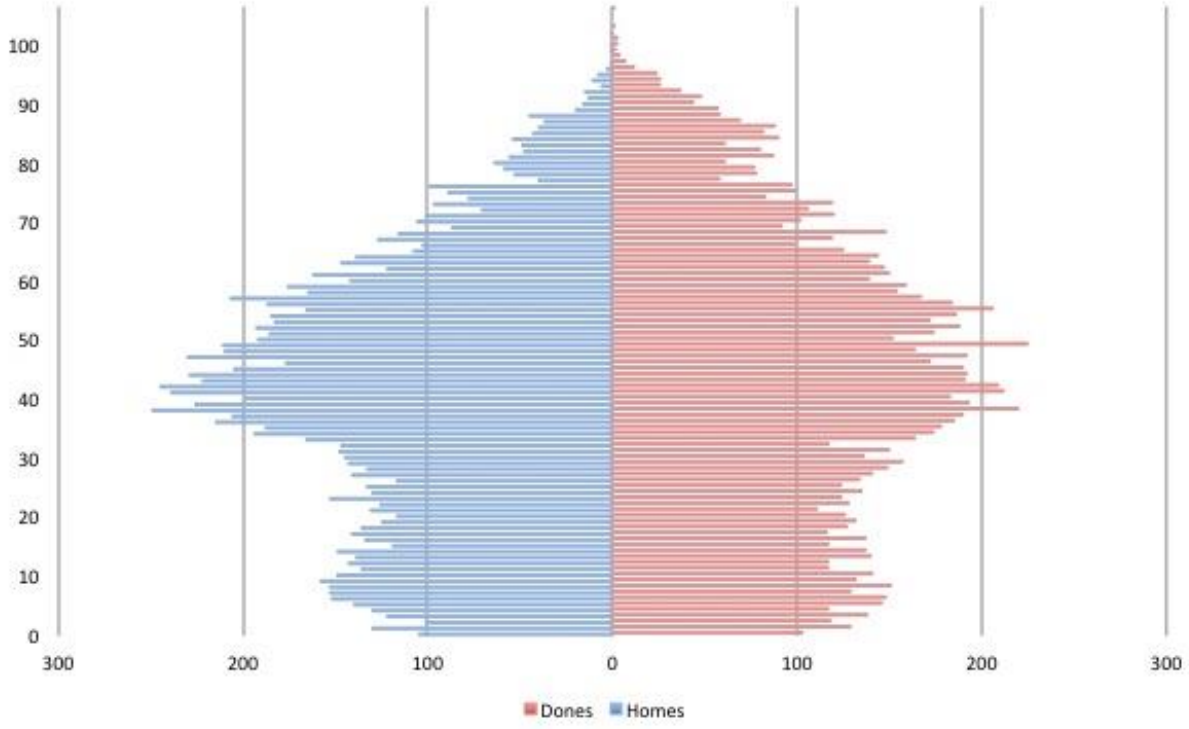

Gràfica 1.2 Piràmide de població Barri Antic. Valls, 2016

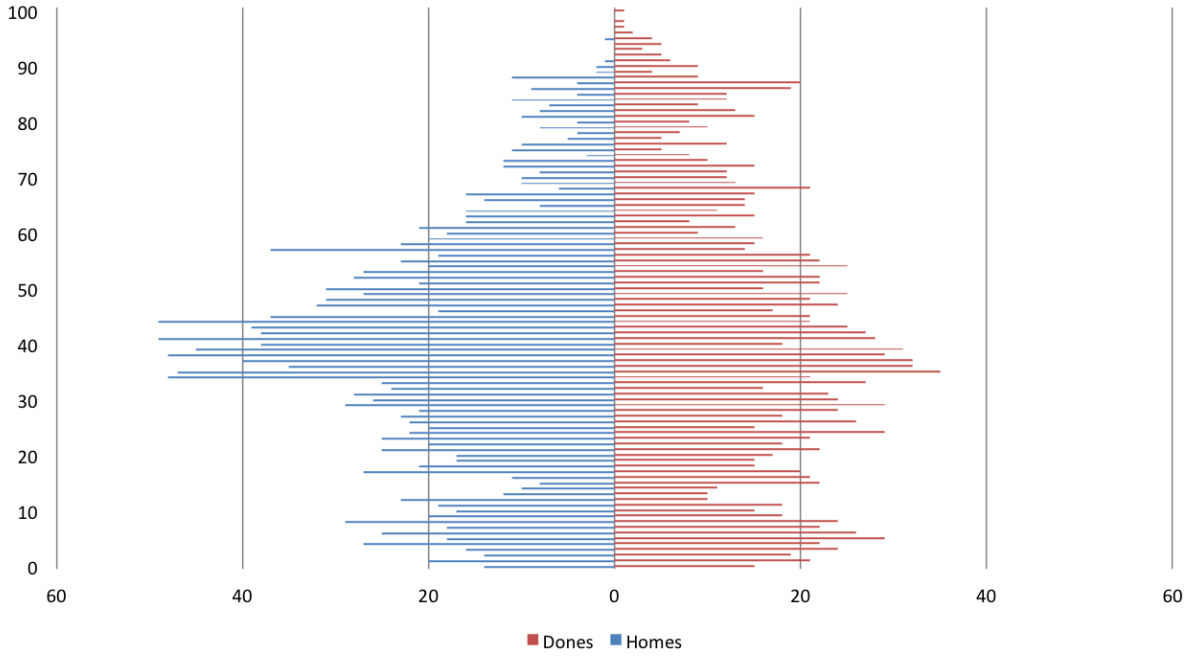

Font: elaboració pròpia a partir del padró de població

En tot cas, un aprofundiment en les dades del conjunt de la ciutat, ens permet constatar que **Valls presenta una estructura d'edats lleugerament rejovenida** respecte al conjunt de la població catalana. El 2016, un 17,6% de la població són infants de 0 a 15 anys (en números absoluts són 4.282), un 1,7% superior a la mitjana catalana. Al llarg dels darrers anys aquest percentatge ha anat augmentant (això si, no tant com en el conjunt de Catalunya, per la qual cosa els dos percentatges s'estan equilibrant), fruit del major nombre de naixements (que s'expliquen més per l'augment de població en edat de tenir fills que per un augment de taxes de natalitat, que ha estat poc rellevant). L'**índex de dependència infantil** (que relaciona la població de 0 a 15 anys respecte a la població de 16 a 64 anys) presenta una tònica similar: el 2016 aquest índex es situava al 27,1% (per cada 100 individus en edat de treballar hi havia 27'1 infants), amb un creixement sostingut des de 2001 i que, almenys a curt i mig termini, no s'espera que decaigui.

Valls té una estructura d'edats rejovenida en relació a Catalunya: 4.282 individus són infants (17,6%) i 4.218 tenen 65 anys o més (17,4%)

Per contra, els indicadors relatius a la població d'edat avançada mostren un menor pes d'aquest col·lectiu en comparació amb les dades de Catalunya. El 2016, un 17,4% de la població vallenca té més de 64 anys (en números absoluts 4.218) un 1,1% menys que la mateixa proporció per a Catalunya. L'evolució ha estat menys uniforme que la de la població infantil: trobem un primer període de descens constant de la proporció de població en edat avançada, a causa de l'arribada d'immigració d'edat adulta i, un cop estabilitzada aquesta arribada d'immigració, un augment entre 2009 i 2017. En tot cas, la proporció de població d'edat avançada s'ha posicionat de manera sostinguda per sota de la mitjana catalana en tot aquest període. L'estudi de l'**índex de dependència senil** (que relaciona la població de més de 64 anys amb la població d'edat de treballar) confirma aquest menor pes relatiu de la població d'edat avançada: des de 2007, hi ha 4 vallencs/ques en edat de treballar per cada persona d'edat avançada.

Des de 2007, a Valls hi ha més població infantil que d'edat avançada. Aquest canvi no s'ha donat a Catalunya.

Per tant, mentre que a Catalunya no s'ha aconseguit que la població de 0 a 15 anys superi la de 64 o més, aquesta particularitat si que es dóna a Valls, de manera sostinguda des de l'any 2007. Així, **el procés d'envelliment a Valls s'està donant a un ritme més lent que al conjunt de la població catalana** i, en conseqüència, la major part de la població demogràficament dependent

són encara els infants. En aquesta mateixa línia, l'**índex de recanvi de població activa** (que mesura la proporció de població a punt de sortir de l'edat laboral -60 a 64 anys- respecte a la que acaba d'entrar-hi -16 a 20-) és substancialment inferior a Valls en relació a Catalunya de manera sostinguda, el volum de població que entra a l'edat de treballar és superior al de població que es retira del mercat laboral (l'any 2016 eren 1.373 i 1.279 individus, respectivament), una relació de forces que a Catalunya ja fa dotze anys (des de 2005) que és inversa.

Com a contrapunt cal destacar, també, que el 2016 viuen a Valls 804 individus de 85 anys o més, cosa que provoca que l'**índex de sobreenvelliment** sigui molt superior a la mitjana catalana. El 2016, un 19,1% de la població d'edat avançada (més de 64 anys) té més de 84 anys, mentre que el 2012 només representaven un 17%, una part substancial d'aquest col·lectiu està formada per la població de molt avançada edat, que és la que requereix una major atenció a nivell de polítiques socials i sanitàries.

Entre la població d'edat avançada, un 19,1% té 85 anys o més (a Catalunya, un 16,1%), el perfil que requereix major atenció a nivell de polítiques socials I sanitàries

Gràfica 1.3 Proporció de població infantil (població de 0 a 15 anys respecte al total de població). Valls i Catalunya, 2001-2016

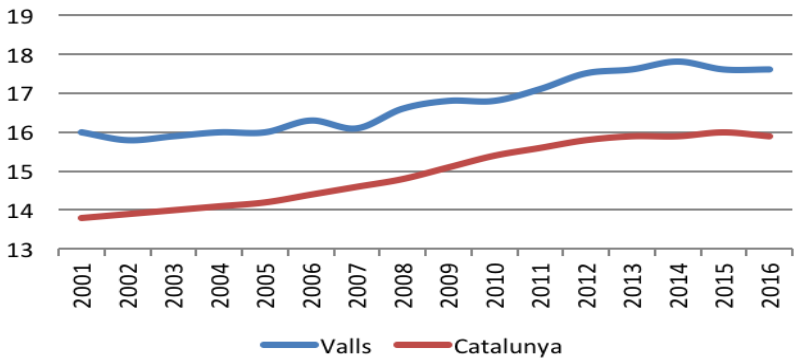

Gràfica 1.4 Índex de dependència infantil (població de 0 a 15 anys respecte a la població de 16 a 64). Valls i Catalunya, 2001-2016

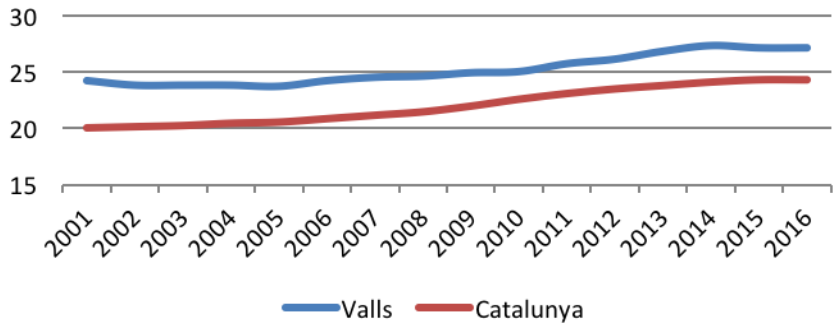

Gràfica 1.5 Proporció de població d'edat avançada (població de 65 anys i més respecte al total de població). Valls i Catalunya 2001-2016

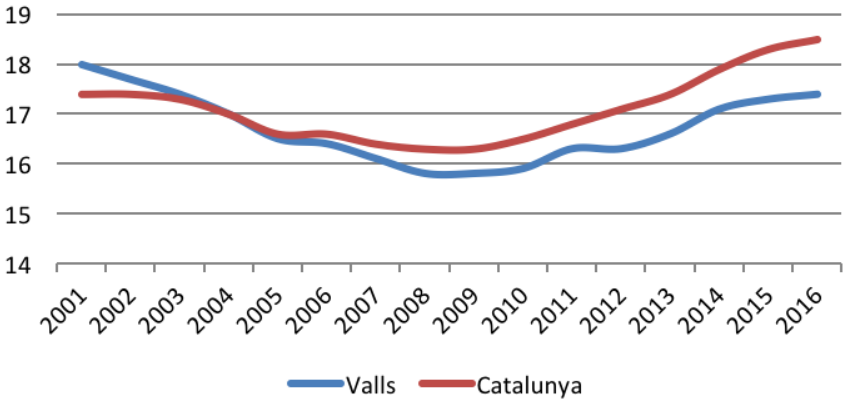

Gràfica 1.6 Índex d'envelliment (població de 65 anys imés respecte a la població de 0 a 15). Valls i Catalunya, 2001-2016

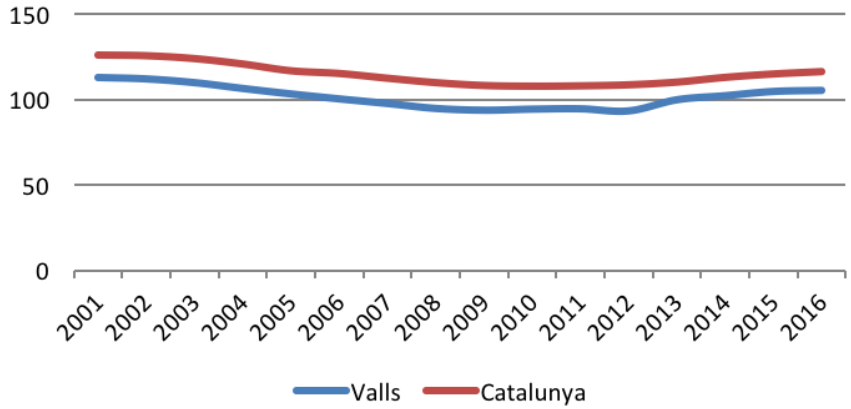

Gràfica 1.7 Índex de dependència senil (població de 65 anys i més respecte a la població de 16 a 64). Valls i Catalunya, 2001-2016

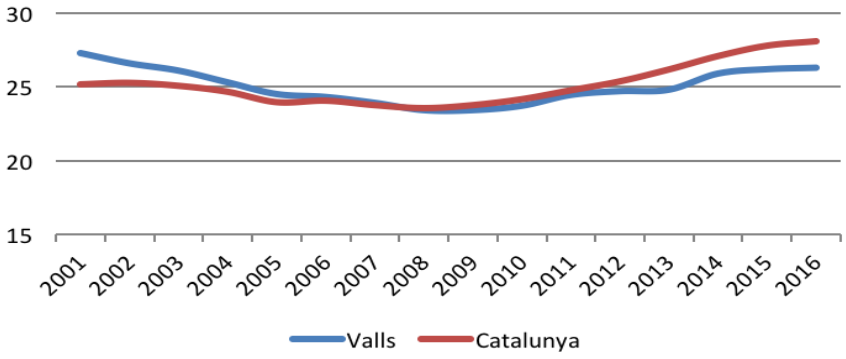

Gràfica 1.8 Índex de sobreenvelliment (població de 85 anys i més respecte a la de 65 i més). Valls i Catalunya, 2001-2016

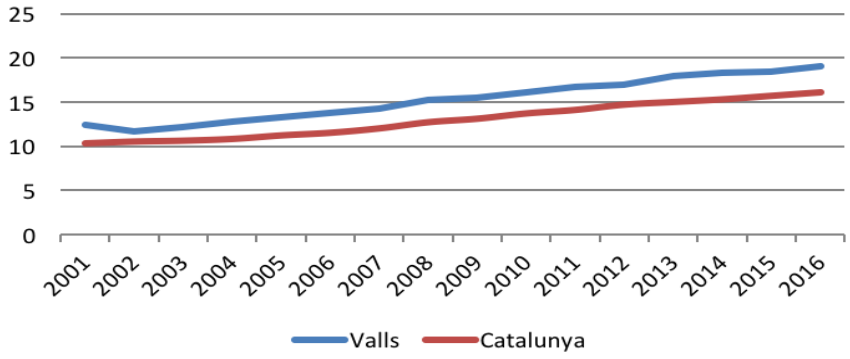

Gràfica 1.9 Índex de dependència global (població de 0 a 15 anys, i de 65 i més, respecte a la de 16 a 64). Valls i Catalunya, 2001-2016

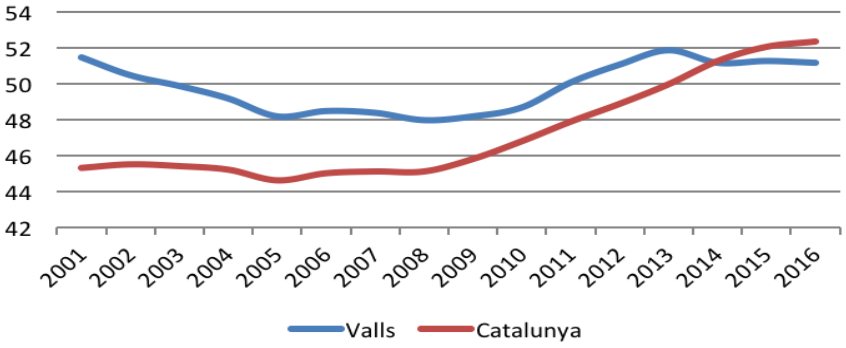

Gràfica 1.10 Índex de recanvi de la població en edats actives (població de 60 a 64 anys respecte a la de 16 a 20). Valls i Catalunya, 2001-2016

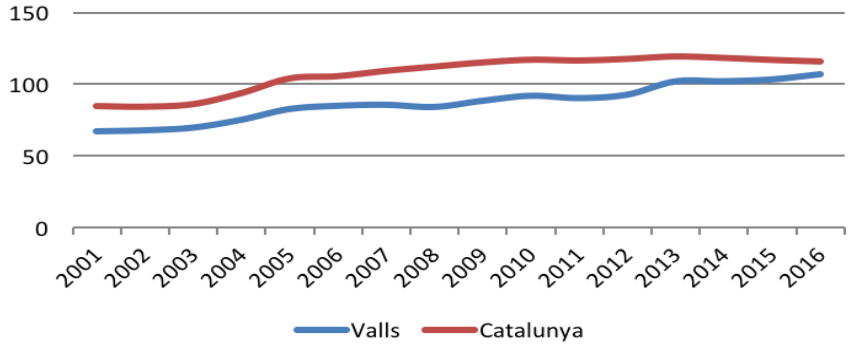

Font: elaboració pròpia a partir del padró de població

1.2 Població immigrant: tanta com al conjunt de Catalunya i fortament masculinitzada

Com al conjunt del país, una de les característiques demogràfiques essencials dels de la darrera dècada ha estat l'arribada de població immigrant. A Valls, les dades indiquen que la proporció de població de nacionalitat estrangera s'ha mantingut per sota de la mitjana catalana al llarg de pràcticament tot el període analitzat, i només s'ha equilibrat a partir de l'any 2009. El 2016 viuen a Valls 3.154 individus de nacionalitat estrangera, un 13% de la població total. Una xifra més baixa al màxim aconseguit al 2010, amb 4.207 individus de nacionalitat estrangera i un 16,7% respecte al total de població. En tot cas, aquests descens s'ha estabilitzat: la presència de població de nacionalitat estrangera ha tornat a nivells similars de 2008. Respecte a les dades del Barri Antic de la ciutat, l'any 2017 hi ha 1.222 individus de nacionalitat estrangera, un 34,6% del total de població.

El 2016 viuen a Valls 3.154 individus de nacionalitat estrangera, un 13% del total de la població, per sota de la mitjana catalana (13,6%) i 1053 individus menys que el 2010

Percentatge de població amb nacionalitat estrangera

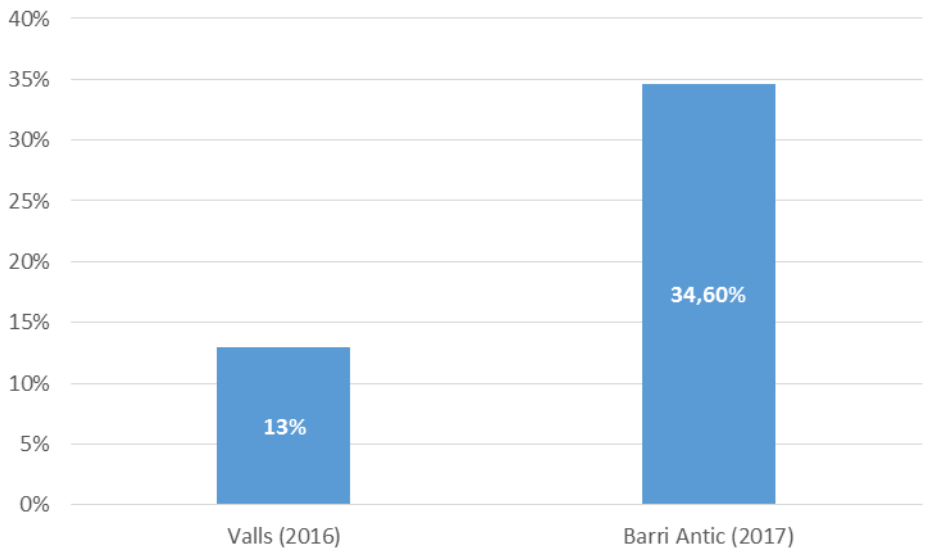

Font: elaboració pròpia a partir d'IDESCAT

Gràfica 1.11 Població de nacionalitat estrangera, i percentatge respecte al total de població. Valls, total i percentatge, i Catalunya (percentatge), 2000-2016

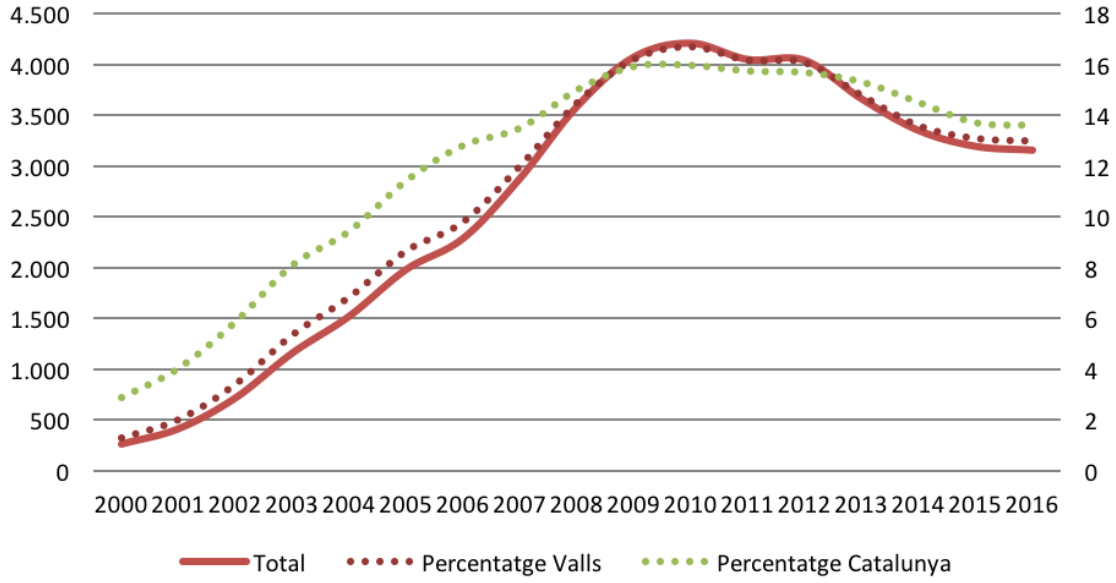

Font: elaboració pròpia a partir del padró de població

La major part d'aquesta població es concentra a l'edat adulta, donat que majoritàriament es tracta d'una immigració en cerca d'oportunitats laborals: 2.003 individus (el 51,2% de la població de nacionalitat estrangera) a Valls i, 648 individus (el 53%) a Barri Antic, es concentren a la franja d'edat de 20 a 44 anys. En tractar-se de població en edat de reproducció familiar, també és relativament elevat el volum d'infants respecte al total del col·lectiu (tant tota la població de Valls com la Barri Antic tenen un 15% d'individus de nacionalitat estrangera menors de 10 anys, 587 i 183 individus respectivament), ja que són fills d'aquest nombrós col·lectiu d'adults i adultes. En canvi, altres franges d'edat resten força buides, com l'adolescència (de 10 a 19 anys, només hi ha un 9,5% de població estrangera a Valls i un 9,7% al Barri Antic) o l'edat avançada: per sobre dels 54 anys hi ha menys del 10% del col·lectiu tant a la ciutat com al Barri Antic i per sobre els 64 anys hi ha menys del 5%.

El 36,2% de la població de nacionalitat estrangera prové del Marroc i es una població masculinitzada

Principalment, la població de nacionalitat estrangera resident a Valls prové del Marroc (1.415 individus el 2016, el 36,2% de la població de nacionalitat estrangera, 569 dels quals viuen al Barri Antic). A més, com és habitual, es tracta d'una població masculinitzada: 796 homes i 619 dones. És a dir, per cada 100 dones de nacionalitat estrangera, a Valls hi viuen 128 homes. A més, en les franges centrals d'edat (on, recordem, es concentra la immigració), aquesta masculinització també es troba en el mateix

nivell. Això desequilibra la balança de gènere entre la població de nacionalitat estrangera, i fins i tot, l'estructura de població del conjunt de Valls. A força distància hi trobem la població provinent de Romania (713 individus, 205 dels quals viuen al Barri Antic), en la qual la masculinització és lleugera (376 homes i 337 dones). La resta d'orígens ja representen menys del 10% de població de nacionalitat estrangera, principalment d'origen ucraïnès, algerià o gambià.

Les següents gràfiques s'han reproduït amb la mateixa escala, per deixar palès el predomini del continent africà (i, concretament, del Marroc) com a principal origen de la població de nacionalitat estrangera a Valls. I, el mateix mètode s'ha fet servir per les gràfiques referents a la població estrangera al Barri Antic.

Gràfica 1.12 Població de nacionalitat estrangera (país de la UE) resident a Valls. Any 2016

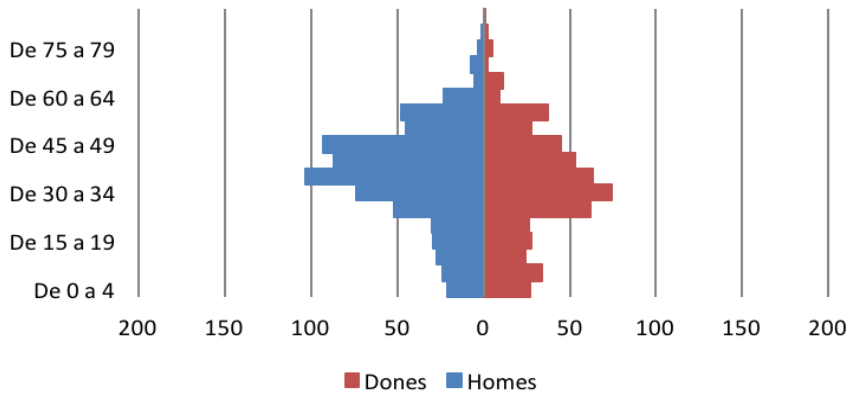

Gràfica 1.13 Població de nacionalitat estrangera (resta d'Europa) resident a Valls. Any 2016

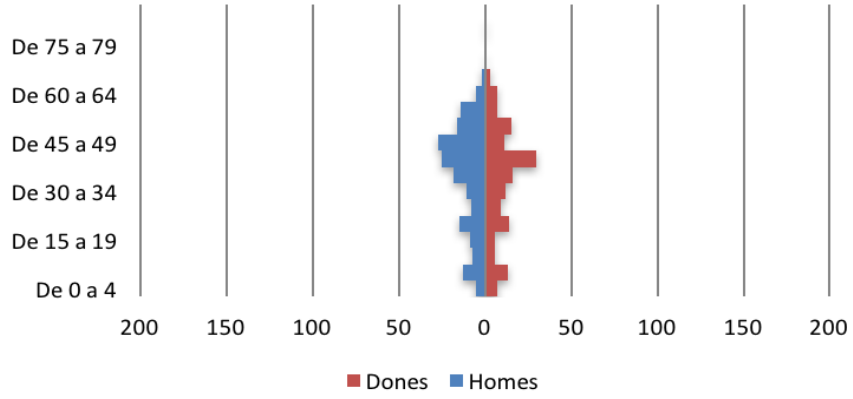

Gràfica 1.14 Població de nacionalitat estrangera (Àfrica) resident a Valls. Any 2016

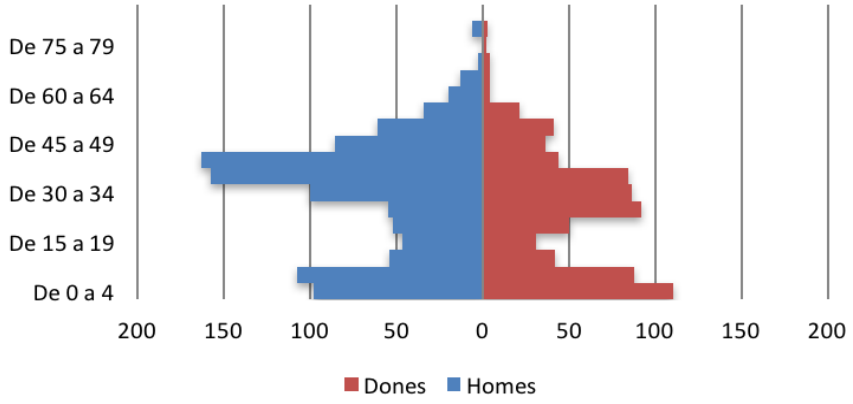

Gràfica 1.15 Població de nacionalitat estrangera (Amèrica del Nord i Central) resident a Valls. Any 2016

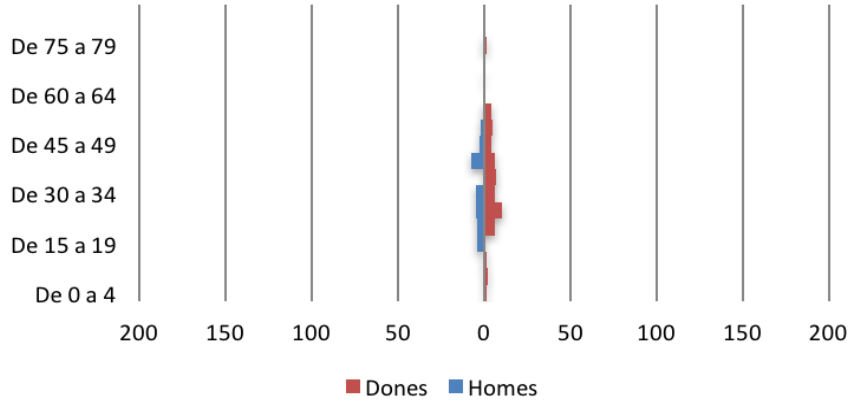

Gràfica 1.16 Població de nacionalitat estrangera (Amèrica del Sud) resident a Valls. Any 2016

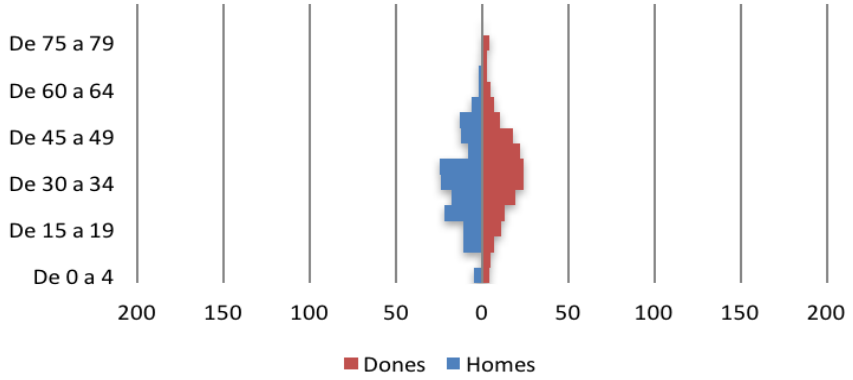

Gràfica 1.17 Població de nacionalitat estrangera (Àsia i Oceania) resident a Valls. Any 2016

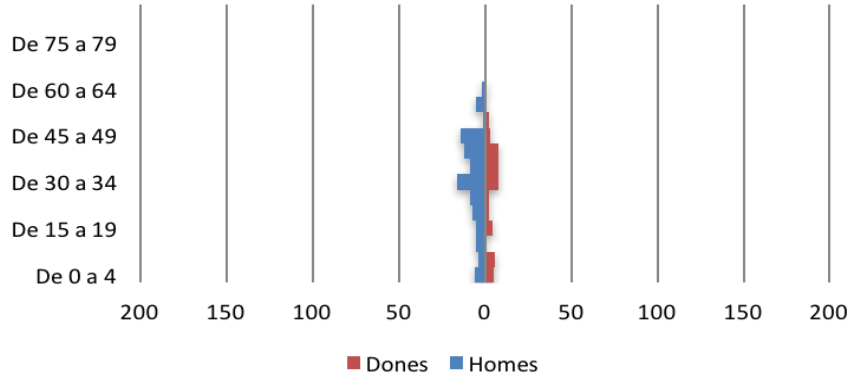

Gràfica 1.18 Piràmide de població (nacionalitat estrangera). Valls, 2016.

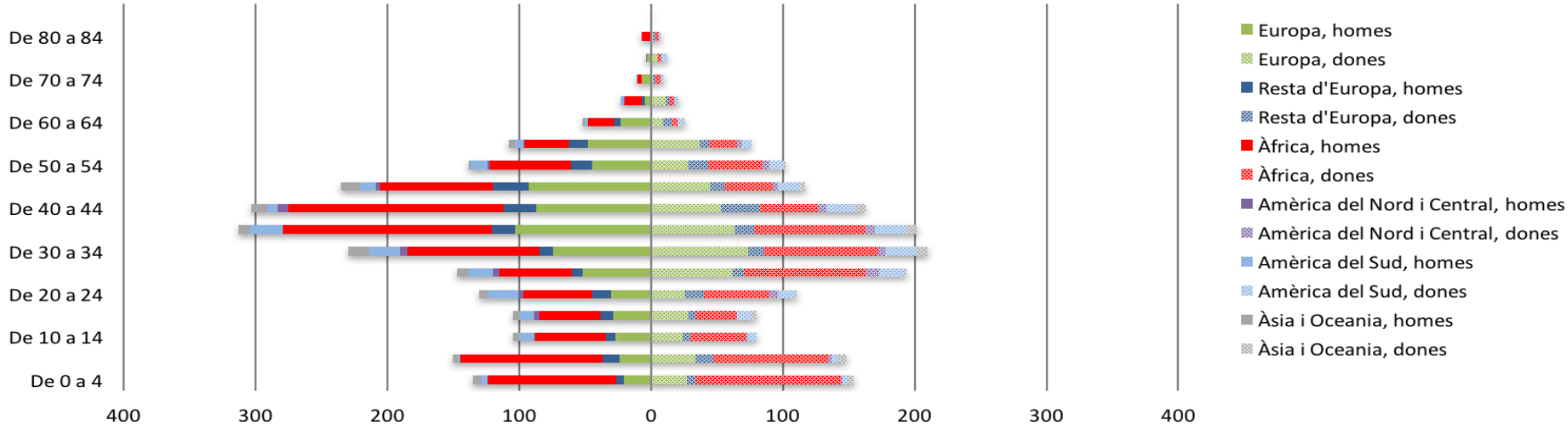

Gràfica 1.19 Població de nacionalitat estrangera (país de la UE) resident al Barri Antic de Valls. Any 2016

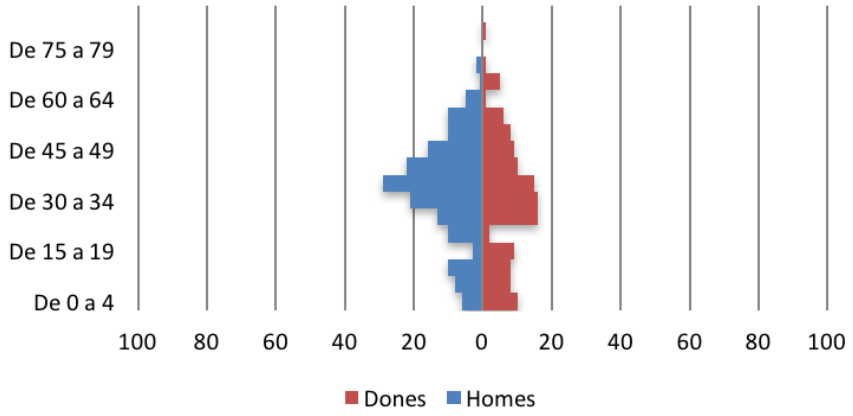

Gràfica 1.20 Població de nacionalitat estrangera (resta d'Europa) resident al Barri Antic de Valls. Any 2016

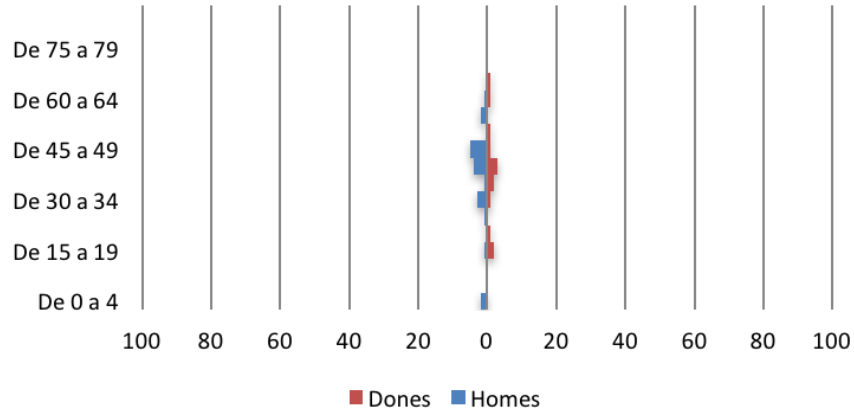

Gràfica 1.21 Població de nacionalitat estrangera (Àfrica) resident al Barri Antic de Valls. Any 2016

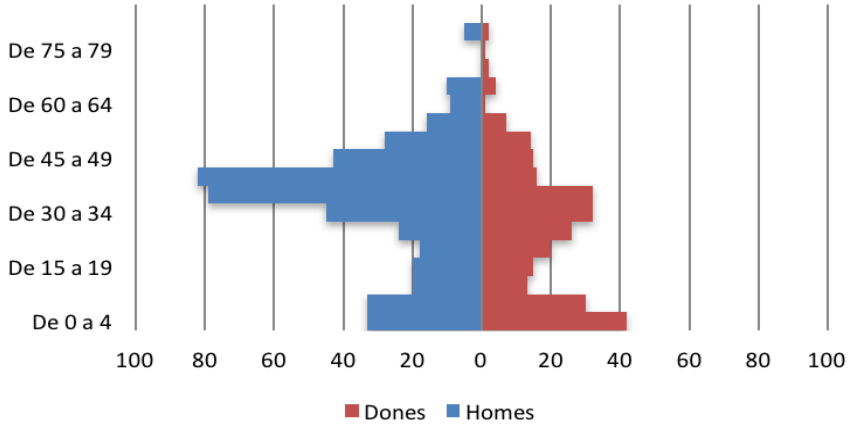

Gràfica 1.22 Població de nacionalitat estrangera (Amèrica del Nord i Central) resident al Barri Antic de Valls. Any 2016

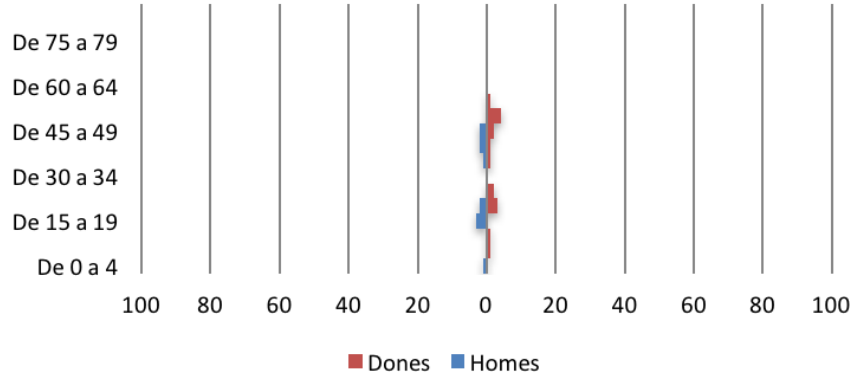

Gràfica 1.23 Població de nacionalitat estrangera (Amèrica del Sud) resident al Barri Antic de Valls. Any 2016

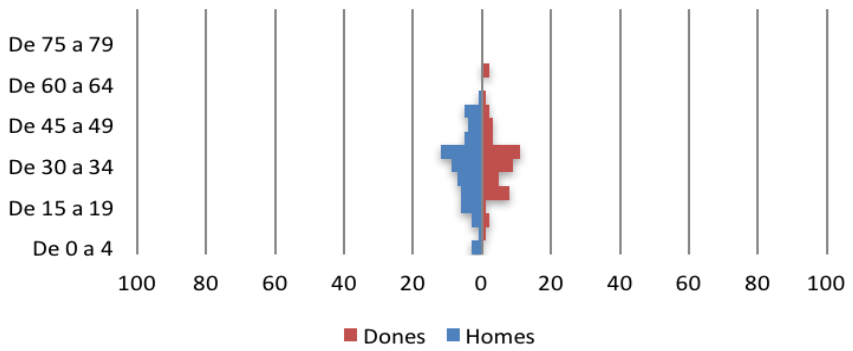

Gràfica 1.24 Població de nacionalitat estrangera (Àsia i Oceania) resident al Barri Antic de Valls. Any 2016

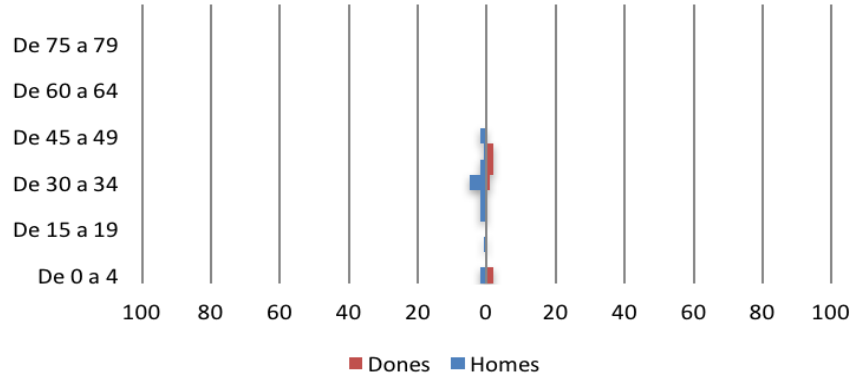

Gràfica 1.25 Piràmide de població Barri Antic (població estrangera). Valls, 2016

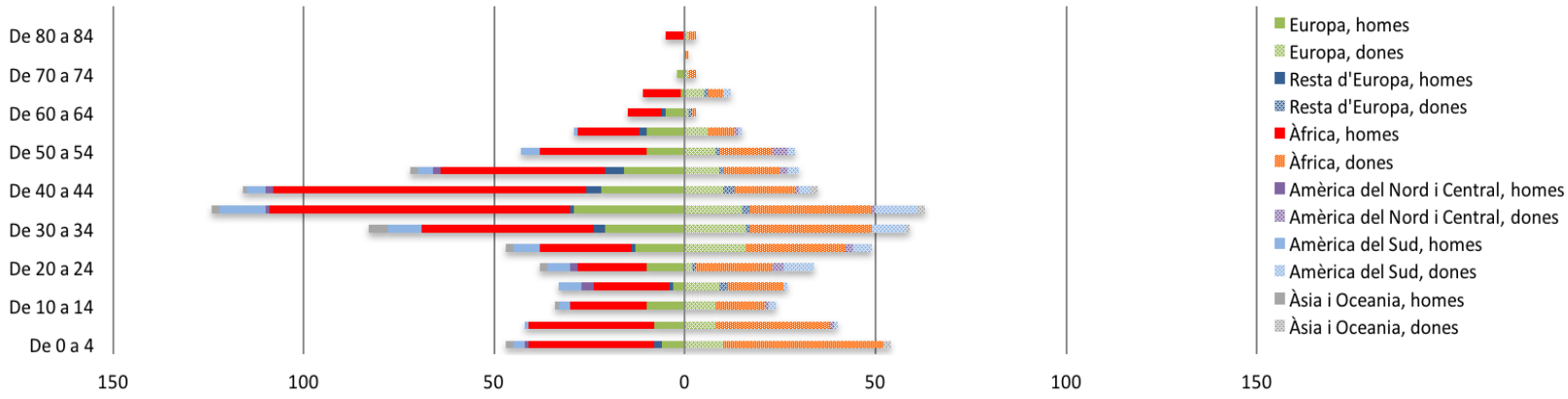

Font: elaboració pròpia a partir del padró de població

En tot cas, com demostra la gràfica 1.18, l'arribada de població estrangera ha fet variar substancialment l'estructura de població vallenca:

a) Fent créixer la població en les franges centrals de l'edat adulta: dels 25 als 45 anys, especialment. Aquest contingent de població s'ha sumat a la nombrosa generació autòctona nascuda durant els anys 1970 (*baby boom*), la qual cosa ha permès disposar, durant aquesta dècada, de nombrosa mà d'obra disponible per a treballar.
b) Augmentant el nombre d'infants de 0 a 9 anys i ajudant, per tant, a reduir l'envelliment de la població, que és una de les característiques essencials de l'estructura d'edats vallenca, en comparació a la catalana.
c) Fomentant la masculinització de la població en edats centrals, a causa del component específicament masculí de la població immigrant procedent d'Àfrica, que és la majoritària a Valls.

1.3 Població resident a l'estranger

En els darrers anys Valls ha viscut un augment del nombre d'individus que han marxat a viure a l'estranger. Les dades de 2017 indiquen que hi ha 589 vallencs/ques que resideixen a l'estranger, tres-centes més que el 2009, amb un creixement constant, potenciat des del 2012, i amb una lleugera masculinització (307 homes per 282 dones).

Hi ha quatre grups d'edat que són els protagonistes d'aquest augment: la població de 0 a 15 anys (de 45 a 144 en 8 anys, amb un augment del 220%), la població de 50 a 59 anys (de 28 a 76, un augment del 171,4%), la població de 16 a 29 anys (de 37 a 95, un augment del 156,8%) i la població de 40 a 49 (de 51 a 99, un augment de 94,1%). És a dir, l'augment de la població vallenca resident a l'estranger entre 2009-2017 s'explica per l'emigració d'individus adults i els seus fills/es, que encara es troben a la infantesa.

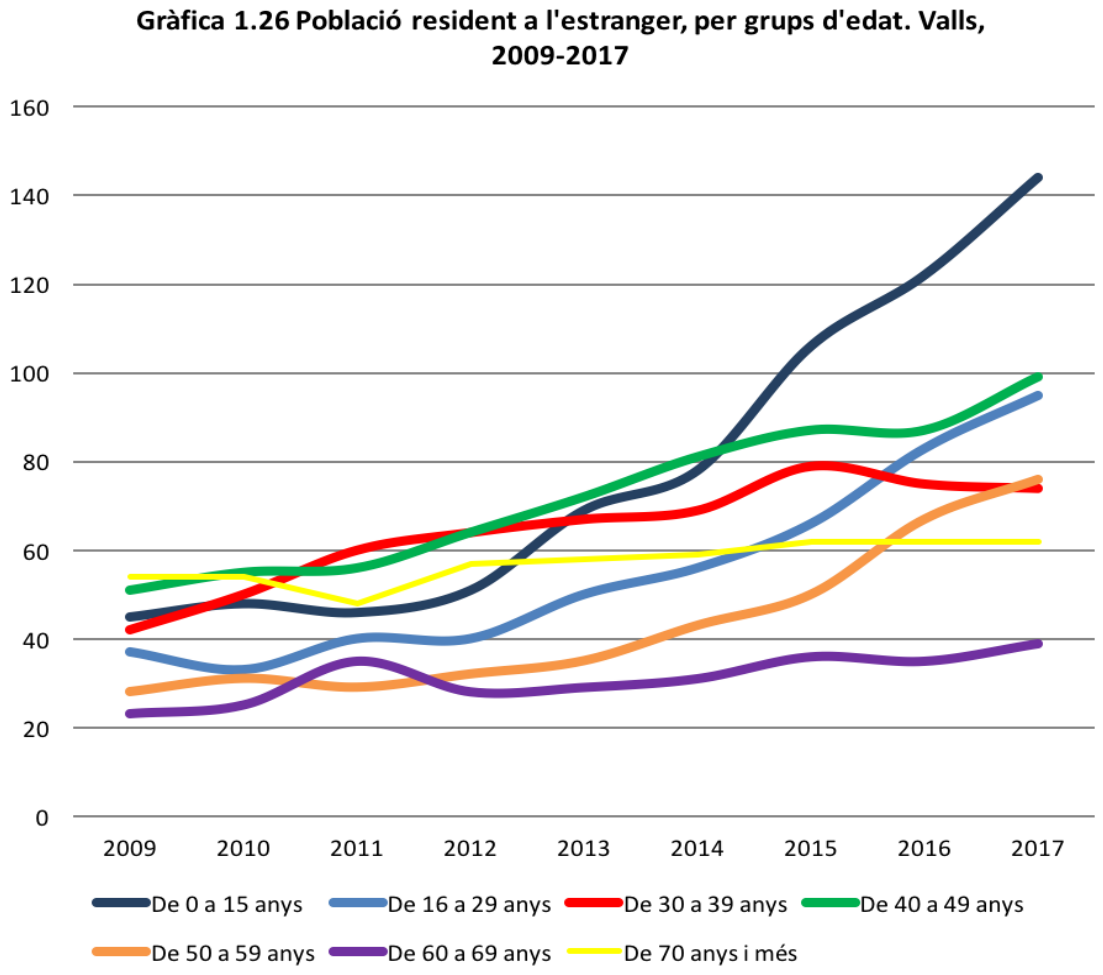

Font: elaboració pròpia a partir del PHRE

L'anàlisi de les dades ens permet diferenciar dos grans perfils, amb un pes poblacional semblant:

a) D'una banda hi trobem població nascuda a l'estranger i que, desprès de viure uns anys a Valls, ha tornat a emigrar. Aquest contingent el formen 318 individus, 239 dels quals han tornat al país d'origen i 74 ho han fet a altre països. Majoritàriament hi trobem població sud-americana, entre la qual destaca el cas de la població nascuda al Brasil, amb l'efecte més potent (51 individus que actualment tornen a viure al país d'origen), seguit per França (28 individus) i Argentina i Veneçuela (16 individus respectivament). En canvi, la població provinent dels països amb major presència a Valls (Marroc i Romania) no estan protagonitzant aquest retorn.

b) D'una altra banda hi trobem 271 individus nascuts a Catalunya o a la resta de l'Estat i que estan emigrant, principalment, a altres països de la Unió Europea (153),

especialment a França (58) i Alemanya (22) i, en menor mesura, a Amèrica del Sud (52).

Tots dos perfils comparteixen, a més, la mateixa estructura d'edats, amb una concentració de població entre els 30 i 59 anys (la qual cosa afavoreix també l'emigració dels seus fills i filles). Tan sols en el cas de la població nascuda a Catalunya i a l'Estat hi trobem, a més, una elevada presència de població d'edat avançada. Cal destacar, això si, un desequilibri per raó de gènere: **en la població autòctona, qui emigra són sobretot dones joves, mentre que entre la població que retorna al seu país d'origen són, sobretot homes**.

El 2017 hi ha 589 vallencs I vallenques que viuen a l'estranger, tres-centes més que el 2009. L'augment el protagonitza la població de 30 a 59 anys, que s'endú els seus fills, amb dos grans perfils: antics immigrants que tornen al país d'origen –sobretot América del Sud- o població autòctona, amb una lleugera feminització, que emigra a Europa a buscar feina

En síntesi, Valls ha vist un augment del volum de persones que han emigrat del municipi cap a l'estranger, especialment per motius laborals, ja sigui per explorar noves vies d'ocupació (població autòctona que emigra a la Unió Europea) com retornant al país d'origen després d'una primera migració. En tot cas, si bé en els últims anys Valls s'ha vist un augment de l'emigració (la població resident a l'estranger ha crescut un 110,4% respecte al 2009, quan a Catalunya ho ha fet en un 97,5%), el volum que representa la població resident a l'estranger respecte al total de població és encara modest, del 2,4%, mentre que al conjunt de Catalunya és de 3,8%.

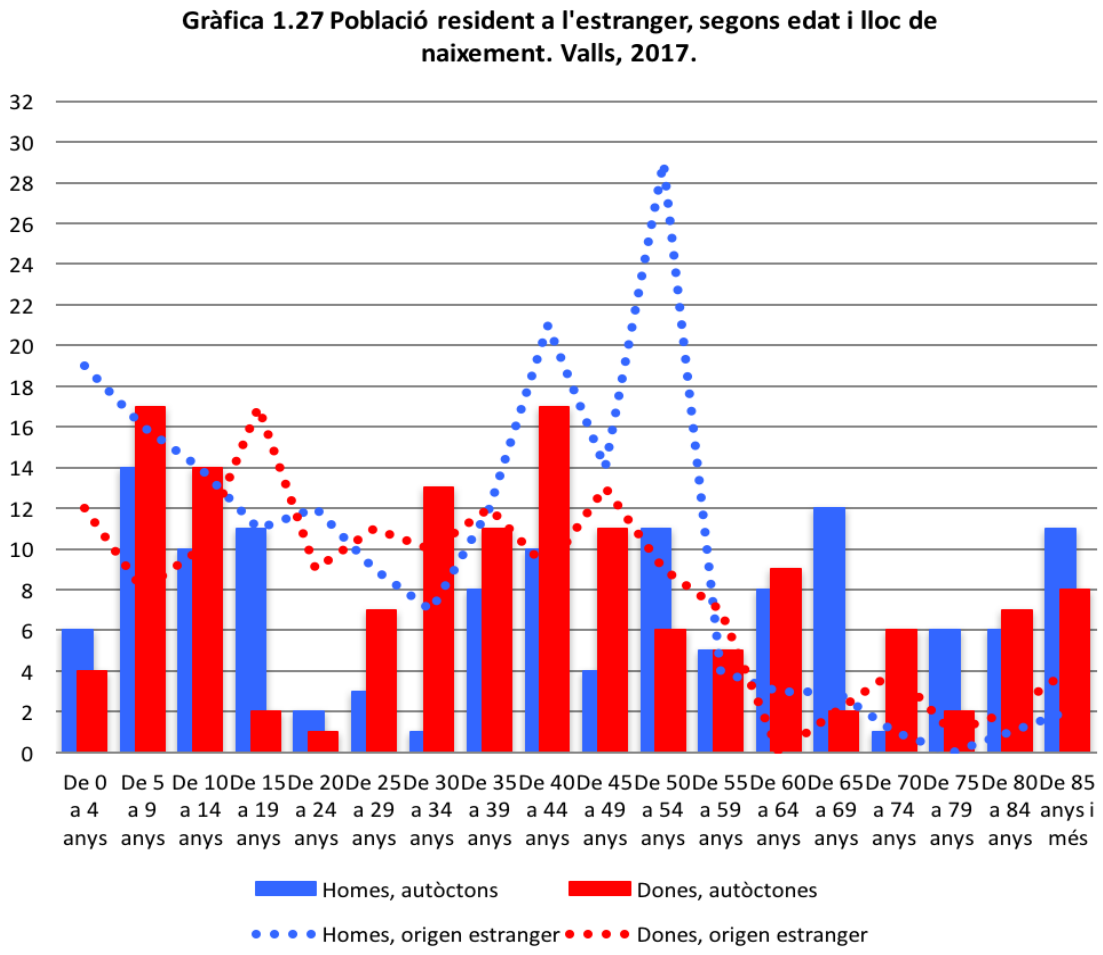

Font: elaboració pròpia a partir del PHRE

1.4 Població amb discapacitat

En els darrers anys, el volum de població amb discapacitat reconeguda ha augmentat un 41'2% a Valls , passant dels 1.269 casos el 2006 als 1.792 el 2016, amb un creixement constant al llarg del període. La prevalença de la població discapacitada es situa a Valls en un 7'4% del total de la població l'any 2016 (la mitjana catalana era del 7%). Per tant, el ritme de creixement ha estat superior al de la mitjana catalana.

El volum de població amb discapacitat ha augmentat un 41'2% en la darrera dècada, fins als 1.792 individus la 2016. La prevalença és del 7'4%, superior a la mitjana catalana

Que la **prevalença de la discapacitat** a Valls sigui superior a la catalana s'explica per dos motius principals. El primer motiu és el **sobreenvelliment demogràfic** dins de la població d'edat avançada. Sabem que una de les característiques de la població vallenca

és el sobreenvelliment. És a dir, dins de la població d'edat avançada (65 anys o més), hi ha un contingent notable de població altament envellida (75 anys o més). En aquest darrer col·lectiu és, de fet, uns dels que ha augmentat més la discapacitat al període de 2006-2016 (de 244 a 336 casos). Per això, tot i que la prevalença de la discapacitat entre la població d'edat avançada sigui inferior a la mitjana catalana (del 15,6% a Valls i del 17,7% a Catalunya), la **sobrerepresentació de la població de més de 74 anys a Valls** ens suggereix que un dels reptes prioritaris d'atenció al municipi en els propers anys haurà de ser l'atenció sociosanitària cap a aquest col·lectiu: una de cada 5 persones amb discapacitat a Valls té més de 74 anys, i una tercera part en té més de 64.

El segon motiu és la major prevalença entre la resta de grups d'edat. Un terç de la població amb discapacitat es concentra entre els 45 i els 64 anys, amb un augment notable del 65,9% en la darrera dècada (de 410 el 2006 a 680 el 2016). En aquest col·lectiu, la prevalença és superior a la mitjana catalana, amb un 10,3% de població afectada a Valls i un 9,3% al conjunt de Catalunya. Per la resta de grups d'edat, tot i que l'afectació es menor (per sota del 5% de la població afectada), es mantenen en uns nivells superiors al conjunt de Catalunya.

La major part de persones amb discapacitat (632 individus, que representa el 35,5% del col·lectiu) pateix una discapacitat de tipus motor, amb un augment molt acusat des de l'any 2002 i convertint- se, de manera destacada, en el tipus més generalitzat de discapacitat entre la població vallenca. Aquest tipus de discapacitat inclou qualsevol afectació que limiti la capacitat de moviment (accidents cerebrovasculars, traumatismes cranioencefàlics, paràlisi cerebral, esclerosi múltiple, Parkinson etc.), que lesionen el sistema nerviós perifèric o que afecti el sistema musuloesquelètic (amputacions, distròfies musculars, etc.).

La major part de població amb discapacitat està afectada per malalties motores, lligades a l'edat avançada, però augmenta amb força la població que pateix malalties mentals, un tipus de discapacitat amb un fort component social

En segon lloc hi ha la població que presenta discapacitats de tipus no motor (malalties renals, cardíaques, pulmonars o hormonals que limiten l'activitat física quotidiana), que representen un 19,6% del col·lectiu però que, per contra, presenta una major estabilitat en els darrers anys pel que fa la seva evolució.

A poca distància hi trobem la població que presenta **malalties mentals** (349 casos, un 19,6% de la població amb discapacitat), que inclou trastorns cognitius, de l'afectivitat o alteracions de la conducta. Cal fer una menció a part amb **aquest tipus de discapacitat perquè és una de les que ha augmentat més en la darrera dècada**, amb un creixement del 63,8% entre 2006 i 2016 (igual que la mitjana catalana, on l'augment s'ha situat en un 63,7%) i l'evolució de la qual ha estat especialment aguda entre 2008 i 2010, amb un ritme de diagnòstic superior a les 3 persones per mes durant aquest període.

Amb una menor afectació hi trobem el conjunt de persones que presenten malaltia psíquica (que, tot i representar un considerable 14,5% de la població amb discapacitat, ha crescut a un ritme més lent durant aquesta dècada), i les persones amb problemes visuals o auditius, amb una afectació del 6,8% i del 4% respectivament. Tot i que les persones que tenen problemes auditius són un 4% de les que tenen algun tipus d'afectació, és important mencionar que en la darrera dècada hi ha hagut un augment del 94,6% dels casos a Valls, superior al 74,5% d'augment per al conjunt de Catalunya.

Gràfica 1.28 Persones reconegudes legalment com a disminuïdes. Valls, 1998-2016

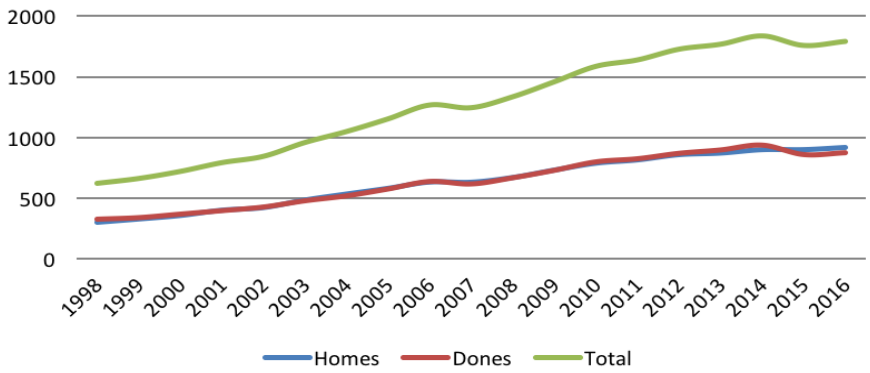

Gràfica 1.29 Persones reconegudes legalment com a disminuïdes, per grups d'edat. Valls, 1998-2016

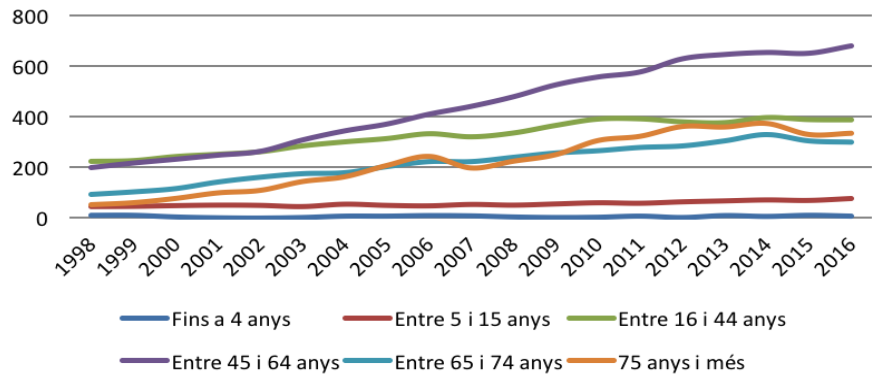

Gràfica 1.30 Persones reconegudes legalment com a discapacitades, segons el tipus de discapacitat. Valls, 1998-2016

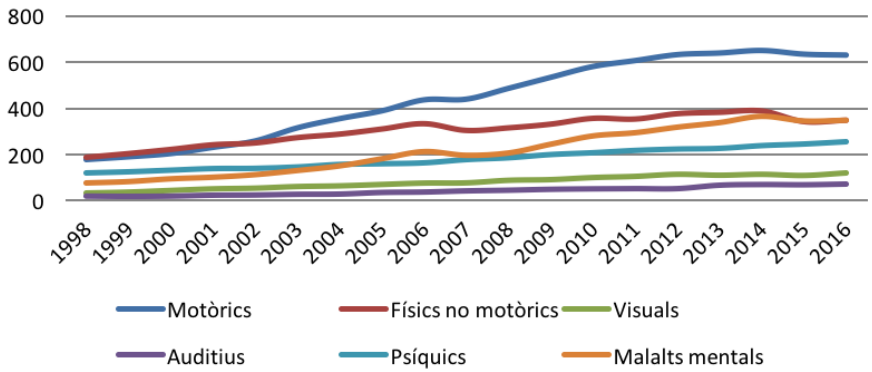

Gràfica 1.31 Persones reconegudes legalment com a discapacitades, segons el grau de discapacitat. Valls, 1998-2016

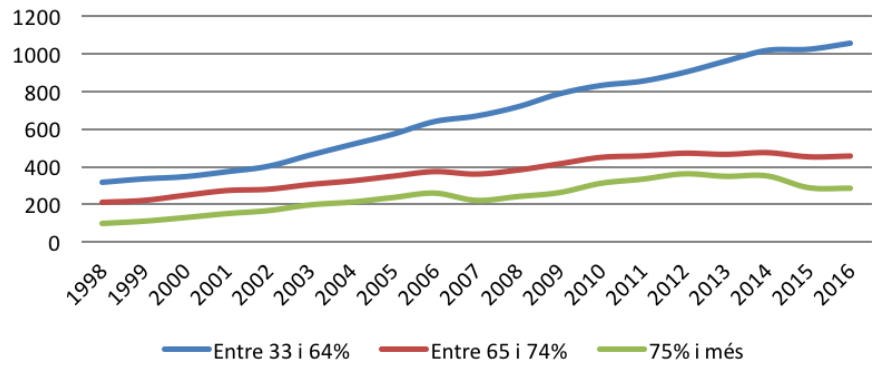

Font: elaboració pròpia a partir del padró de població

Eix 2 – Formació i escolarització

La formació és un element clau pel foment d'un municipi cohesionat socialment. Encara que estiguem assistint a un fenomen de desqualificació estructural de la població (que aconseguir un determinat nivell formatiu ja no permeti ocupar una posició al mercat laboral que sí que es podia assolir anteriorment) i, en conseqüència, sigui cada cop més habitual la subocupació (que no s'aconsegueixi entrar al mercat de treball més que en un segment inferior al qual realment s'està preparat per a entrar) entre determinats col·lectius, la millora formativa sempre genera unes majors possibilitats de millora en les condicions de vida.

En aquest punt, cal indicar que una de les dades més rellevants sobre aquest àmbit, com és el nivell formatiu de la població, presenta greus deficiències d'accessibilitat: les darreres dades disponibles del cens fan referència al 2011 i, per tant, són invàlides per a analitzar el context actual, mentre que les fonts d'informació més recents (padró) són poc fiables en aquesta dimensió, ja que acostumen a subestimar el nivell formatiu de la població.

En tot cas, sí que disposem d'eines informatives que ens serveixen per detectar el comportament de la població entorn a la formació i a l'escolarització i que, al nostre entendre, són d'especial rellevància per a les àrees municipals implicades en aquesta dimensió.

2.1 La distribució de la matriculació entre centres públics i privats

El curs 2016-2017 la major part d'alumnat s'ha escolaritzat en centres de titularitat pública, per qualsevol dels nivells formatius oferts al municipi. Cal destacar dos moments diferenciats, que a Valls prenen una importància substancial en tractar-se d'una zona escolar única i, per tant, en no haver-hi un itinerari escolar estipulat en el pas de la primària a la secundària.

El primer moment rellevant és el de la matriculació dels infants en l'inici de l'etapa educativa. A la vegada, cal distingir en aquesta etapa dos moments de naturalesa diferent. Per una banda, l'escolarització a l'educació infantil de primer cicle (0 a 3 anys) ha variat durant els darrers cinc anys, presentant dues característiques diferenciades:

La població escolaritzada de 0 a 3 anys ha pujat el curs 2016-2017 i es situa al 42,3%, majoritàriament concentrada als centres púbics

a) en els darrers anys s'havia reduït el volum d'alumnat matriculat en aquest nivell educatiu, com a conseqüència de la davallada del volum de població d'aquestes edats; tanmateix, ara s'ha produït un efecte d'**augment del percentatge d'alumnat escolaritzat entre 0 i 3 anys**, i, per tant, al curs 2016-2017 els escolars matriculats ja es situen al 42,3%, i

b) també s'ha reduït la ràtio d'escolarització en centres privats: si aquesta havia estat majoritària durant la dècada de 2000, a partir de la dècada de 2010 hi ha una evident **majoria d'alumnat matriculat en centres públics**. El pic de variació del curs 2004-2005, que es pot observar a la gràfica adjunta, correspon amb l'obertura d'un nou centre privat, que satisfà la demanda de places en aquest nivell educatiu que no podia cobrir el sistema públic.

Per una altra banda, en l'educació infantil de segon cicle (4 a 6 anys) i la primària, la **distribució entre centres públics i privats** manté una tendència diferent: hi ha un major equilibri entre centres públics i privats, i aquest equilibri es manté estable en els darrers anys: per cada 100 alumnes escolaritzats en centres públics, n'hi ha entorn de de 92 (infantil de segon cicle) i 82 (primària) escolaritzats en centres privats concertats. Això si: aquesta **ràtio és molt superior a la mitjana catalana**, on per cada 100 alumnes matriculats en centres públics n'hi havia 48,3 (infantil de segon cicle) i 48 (primària) de matriculats en centres privats.

D'aquestes dades cal retenir-ne la següent idea: **a Valls, malgrat que els darrers anys s'havia anat reduint el nombre de pares i mares que escolaritzaven els infants de 0 a 3 ans en centres educatius, l'últim curs acadèmic s'ha produït un augment de dita escolarització, augmentant la importància dels centres públics per sobre dels privats**, a diferència del que succeïa fa tot just una dècada. És evident que cal relacionar aquest comportament amb

l'augment de l'oferta de centres públics en aquesta etapa i els costos relacionats amb l'educació de 0 a 3 anys en centres privats que fa que les famílies optin per escolaritzar els infants en centres públics o, si no hi ha disponibilitat suficient, decideixin no escolaritzar-los en aquest nivell pre-obligatori.

L'escolarització de 0 a 3 anys pot convertir-se en un bé diferencial, que generi una desigualtat en la incorporació dels infants al sistema educatiu obligatori

En aquest context, l'escolarització de 0 a 3 anys s'està convertint en un bé al qual no tothom té les mateixes oportunitats d'accés i que marca una desigual línia de sortida a l'hora de la incorporació al sistema escolar obligatori (per exemple, en la detecció de necessitats educatives especials, en el desenvolupament emocional, cognitiu, etc.). La següent gràfica mostra l'evolució comparativa de l'escolarització entre la població de 0 a 2 anys a Valls i a Catalunya en els darrers 9 cursos acadèmics, que ens serveix per a observar com existia una major escolarització d'infants de 0 a 2 anys a Valls en relació a Catalunya (al voltant d'un 9% superior), però va anar disminuint progressivament fins assimilar-se a la mitjana catalana, fins al curs 2016-2017 on s'ha tornat a distanciar (sent un 4'6% superior) de manera marcada. **En els darrers 5 anys la taxa d'escolarització de 0 a 2 anys ha augmentat d'un 37% a un 42,3%** a Valls, i ja es troba per damunt de la mitjana catalana (37,7%).

Gràfica 2.1 Percentatge d'infants escolaritzats (0 a 2 anys). Valls i Catalunya. Cursos 2008-2009 a 2016-2017

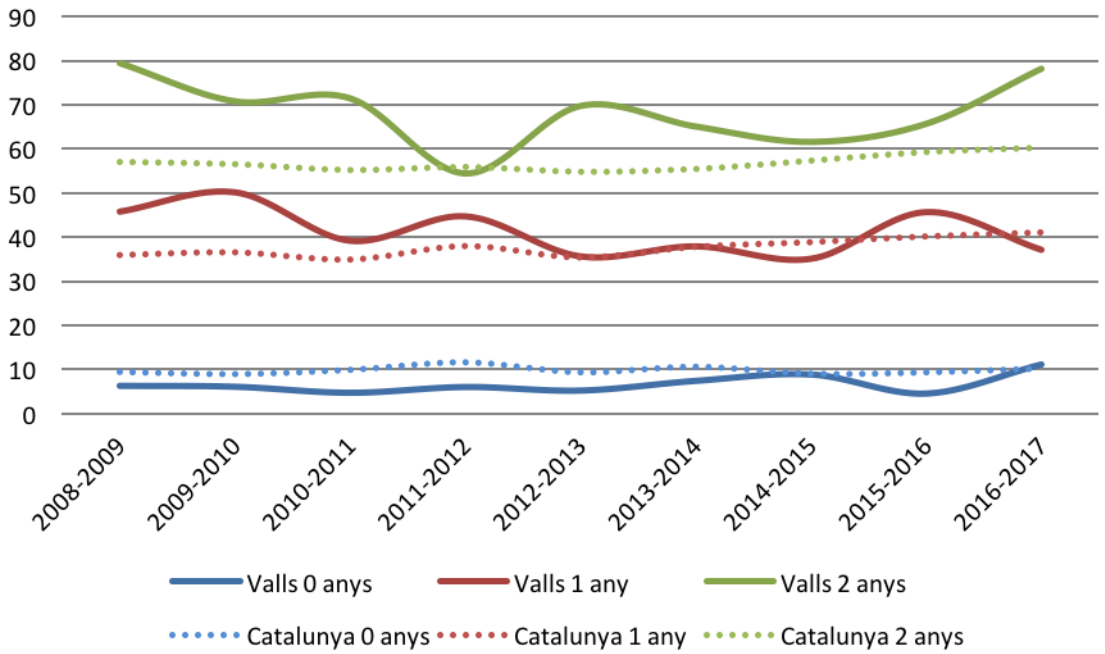

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Departament d'Ensenyament

Pel que fa a **l'Educació infantil de segon cicle i la Primària, a Valls es manté una elevada presència de la matriculació en centres privats** (tot just inferior a la matriculació en centres públics), a la qual els pares i mares sembla que no hi volen renunciar. Caldria entendre aquest comportament com el resultat del sistema de distribució de l'alumnat al municipi, que concentra en centres públics alumnat de contextos socials desfavorits (és coneguda la segregació d'alumnat en funció del seu origen), amb la qual cosa els pares i mares autòctons i de classe mitjana i alta optarien per una estratègia de diferenciació matriculant els infants en centres privats. A més, la falta de centres privats en les etapes superiors del sistema formatiu afavoreix, seguint aquest raonament, que les famílies concentrin els esforços de diferenciació en aquesta primera etapa educativa.

A l'Educació infantil de 2n cicle i Primària existeix un procés de segregació de la població en funció de l'origen social, entre centres públics I privats

En l'Educació secundària i el Batxillerat es trenca aquesta segregació: la major part de l'alumnat es matricula en centres públics

El segon moment rellevant és la sortida de la Primària i l'entrada a l'Educació secundària ja que, com diem, existeix una llibertat de matriculació per als pares i mares en aquest pas. En aquest cas ja hi ha un predomini clar dels centres de titularitat pública més acusada en els últims cinc anys: l'escolarització en centres privats quedaria, majoritàriament, limitada a una part de l'alumnat que ja ha fet la Primària en els mateixos centres privats que ofereixen l'ESO i opten per continuar en aquests centres. En canvi, una altra part d'aquest alumnat passaria a cursar l'ESO en centres de titularitat pública. Aquesta tendència es veuria afavorida per dos motius: a) d'una banda, per una previsió de futur, ja que els estudis de batxillerat només s'ofereixen en centres públics i, amb aquesta matriculació avançada, l'alumne ja es familiaritza amb el centre des de l'ESO, i b) en tant que el pas a l'ESO ja suposa un tall per a l'alumnat de contextos més desfavorits, una estratègia de diferenciació públic-privat perd gran part del seu sentit original i no compensa el cost que suposa escolaritzar el fill o la filla en un centre privat.

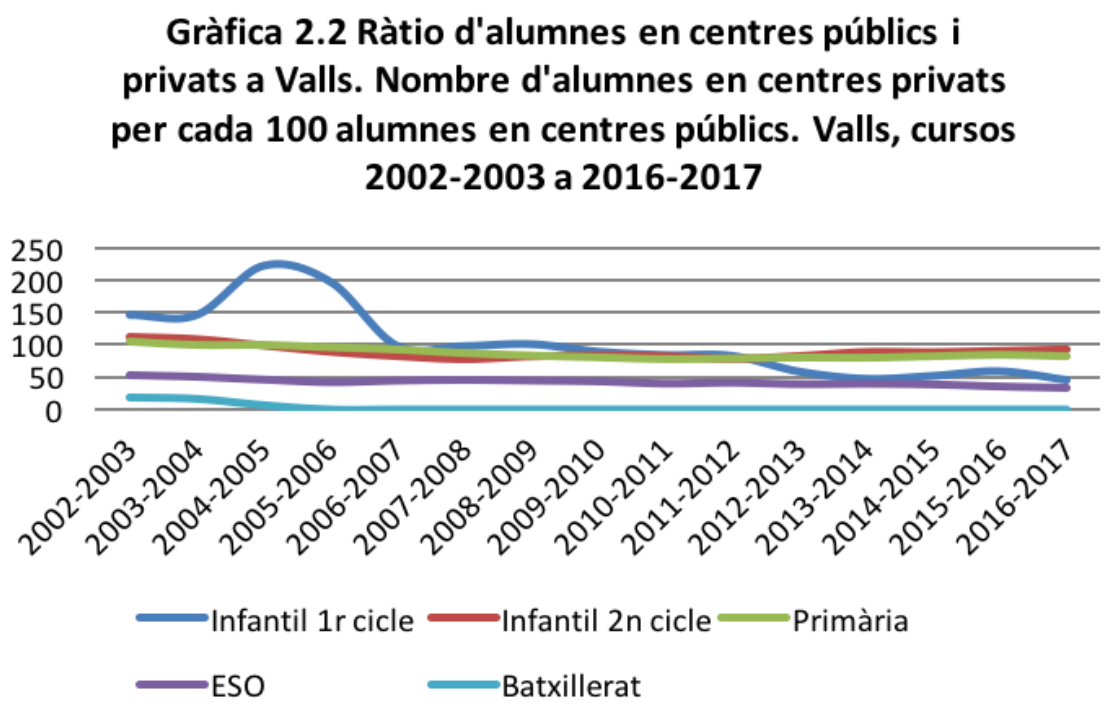

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Departament d'Ensenyament

Aprofitem per anotar dues dades més respecte a la diferenciació entre escolarització pública i privada:

Els resultats acadèmics són molt desiguals en funció de la tipologia de centre, a causa de la segregació social de l'alumnat: els centres públics tenen un volum d'alumnat repetidor molt superior als centres privats i a la mitjana de Catalunya

a) La primera fa referència a la ràtio d'alumnes per professor/a, en els darrers anys la diferencia entre els centres públics i privats ha anat disminuint: el curs 2016-2017 es trobava entre 11 i 12 alumnes per professor/a en l'ensenyament públic i entre 12 i 13 en l'ensenyament privat. Això es dóna per un augment de professorat als centres privats en Educació Infantil i Primària, i el manteniment del número de professors en Secundària, tot i la menor matriculació.

b) La segona fa referència a la quantitat d'alumnat repetidor, i aquí hem de fer notar l'existència d'una segmentació evident entre centres públics i privats (en no disposar de dades únicament per al municipi, fem referència al conjunt de la comarca, tot i que la validesa segueix pràcticament inalterada a causa del pes demogràfic de Valls dins la comarca, i ja que més de la meitat d'alumnes d'Infantil i Primària, i gairebé la totalitat de Secundària, estan escolaritzats a Valls). A l'Educació primària constatem una

diferència notable entre la presència d'alumnat repetidor en funció de la titularitat del centre: mentre que als centres públics hi ha una major presència de repetidors que a la mitjana catalana, en els centres privats hi ha hagut un alumne repetidor en el curs 2016-2017. En l'ESO, tot i que ja hi ha més alumnes repetidors en centres privats, es segueix mantenint una sorprenent diferència respecte als centres públics: és gairebé 5 vegades més probable repetir en un centre públic que en un centre privat. Aquesta diferència és multifactorial però, més enllà de possibles estratègies dels centres privats respecte al seu alumnat, entenem que constata la diferència d'orígens socials entre l'alumnat que es matricula en centres públics i el que ho fa en centres privats.

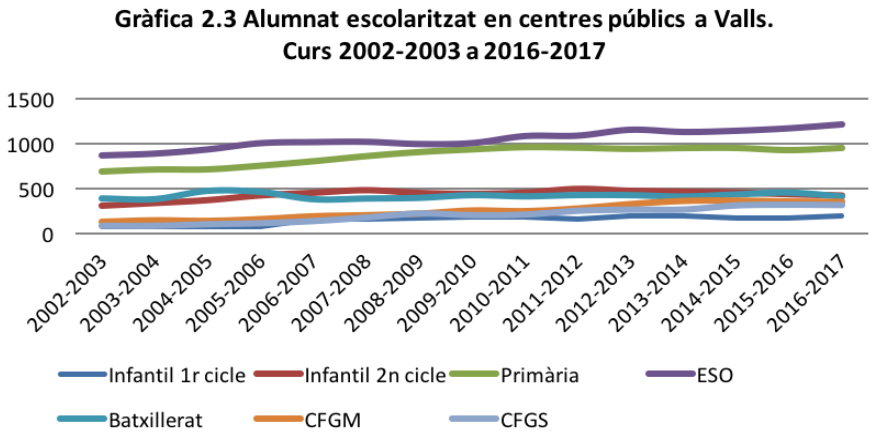

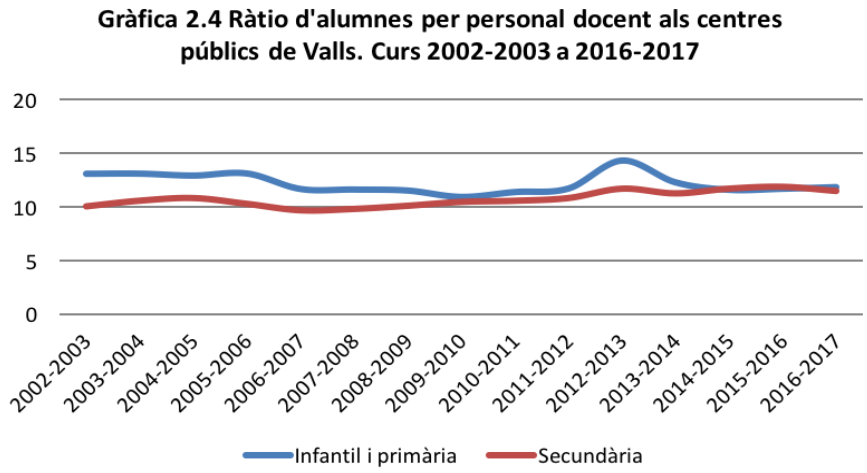

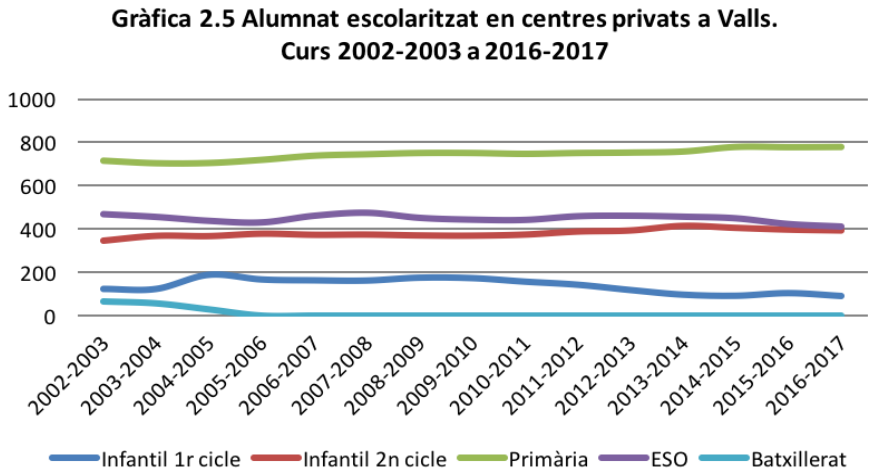

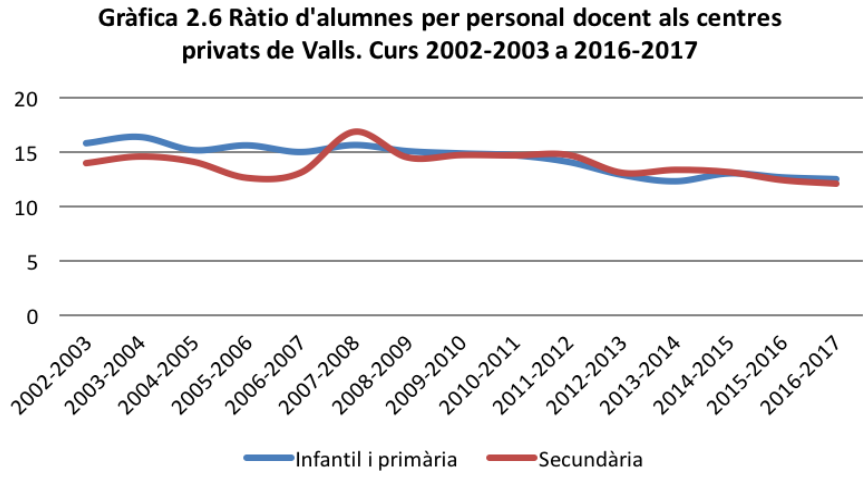

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Departament d'Ensenyament

2.2 La formació en temps de crisi

Entre la població en general, una estratègia de canvi per afrontar la crisi ha estat la millora formativa, com a estratègia per a romandre al mercat laboral. Un dels objectius d'aquest apartat ha estat, doncs, analitzar quina ha estat l'evolució dels diversos tipus de formació vinculats a la qualificació professional.

Ho hem estructurat en dos blocs. En primer lloc, hem agrupat diversos programes formatius que tenen en comú una visió orientada a la (re)inserció professional, que generalment estan orientats a l'aprenentatge d'unes competències bàsiques i al foment d'aptituds requerides pel mercat laboral: els Programes de Qualificació Professional Inicial (PQPI), substituïts pels Programes de Formació i Inserció (PFI) el curs 2015-2016, i els programes de Formació per a Persones Adultes. Pel que fa als PQPI, hi havia una estabilitat en el volum d'alumnat matriculat a Valls en els darrers tres cursos, al voltant dels 70 alumnes per curs, que donen continuació a l'augment detectat anteriorment, però en el canvi pels PFI es produeix una baixada en el número d'alumnat, passant dels 70 als 56 al curs 2015-2016. El curs 2016-2017 representen al voltant del 0,22% del total de població del municipi, un percentatge modest per la particularitat d'aquest tipus de formació, però superior a la mitjana catalana del 0,10%. Majoritàriament, l'alumnat interessat en aquest tipus de programes són nois, joves (gairebé la meitat tenen menys de 18 anys), amb un pes considerable d'individus d'origen espanyol (un 75%). Entre l'oferta disponible, el pes més rellevant se l'enduen els cursos orientats al sector industrial (especialment el d'instal·lació i manteniment, que és el més sol·licitat). En aquest darrer sentit, cal fer notar la segregació que respon als estereotips associats a cada gènere, donat que la pràctica totalitat de dones –menys que els homes, com hem comentat– estan matriculades al curs d'imatge personal.

Els PFI (anteriorment anomenats PQPI) i la formació per a adults atenen perfils amb elevat risc d'exclusió social: desconeixement de la llengua, nivell d'estudis molt basic, amb un dèficit d'aptituds per a inserir-se al mercat laboral, etc.

Pel que fa a la formació de persones adultes, la tradicional major presència femenina s'havia anat reduint en els darrers anys fins arribar a un equilibri de generes, però el curs 2015-2016 va haver-hi un augment en la matriculació de dones del 66,9% respecte el curs anterior, i, el curs 2016-2017, torna a disminuir el volum de dones matriculades, tot i que continua havent-hi una

major presència femenina.

El curs 2016-2017 hi havia 299 alumnes matriculats, que representen un 1,2% de la població vallenca (a Catalunya el percentatge també és inferior: del 0,86%). Majoritàriament, l'alumnat matriculat en aquests cursos busca obtenir el graduat d'Educació secundària obligatòria (89 matriculats), per l'aprenentatge de la llengua anglesa (61) i superar la prova d'accés als CFGS (55 matriculats). En el cas de l'aprenentatge de llengua anglesa persisteix una forta feminització de l'alumnat, amb un 75% de dones, majoritàriament d'origen espanyol. L'augment de les matriculacions el curs 2015-2016 es podria explicar per la baixada de matriculacions del PFI, a part del curs mencionat, hi ha hagut una estabilitat en el nombre de matriculacions que s'explica, almenys en part, pel perfil d'usuari, que és molt focalitzat: bàsicament individus d'origen estranger o amb unes condicions socials molt desfavorides i per als quals l'entrada a aquest tipus d'acompanyament és un requisit indispensable per a una futura temptativa d'inserció laboral.

Un 0.22% de la població vallenca estava cursant un PFI el curs 2016-2017, i un 1,2% cursava algun tipus de formació per a persones adultes. En tots dos casos, els registres són superiors a la mitjana catalana (0,10% i 0,86%, respectivament)

En segon lloc, ens hem centrat en l'itinerari acadèmic que han seguit l'alumnat matriculat en ensenyaments post-obligatoris a Valls en els darrers 14 anys, orientats a l'assimilació d'uns continguts teòrics i pràctics demanats des del mercat de treball. Com també passa en el cas anterior, cal fer notar que aquests centres, tot i estar situats a Valls, donen cobertura a tota la comarca (excepte en el cas del Batxillerat, que també compta amb un centre a Alcover des del curs 2010-2011). La gràfica 2.8 mostra l'ascens del nombre d'alumnes matriculats en els Cicles Formatius, tant de Cicle Mitjà com de Cicle Superior, i que ha estat constant en els darrers 14 cursos. De fet, mentre que el curs 2002-2003 dues terceres parts (66,3%) de l'alumnat matriculat en ensenyaments post-obligatoris a Valls estaven cursant Batxillerat, el curs 2016-2017 ja només representaven el 36,6% d'aquest alumnat (413 alumnes). Per contra, els Cicles Formatius, conjuntament, són el tipus d'ensenyament post-obligatori més habitual a Valls des del curs 2007-2008. Aquest darrer curs, el 2016-2017, el 30,2% d'alumnat cursava Cicles Formatius de Grau Mitjà (340 alumnes) i el 33,2% cursava Cicles Formatius de Grau Superior (374 alumnes).

Si tenim en compte que el pes demogràfic de la població potencialment matriculada en aquest

tipus d'ensenyaments (aproximadament, dels 15 als 19 anys) s'ha mantingut estable en aquesta dècada, podem concloure que, **de manera sostinguda però sobretot a partir del curs 2007-2008, ha augmentat progressivament el volum de població que, arribats a aquesta etapa del sistema formatiu, decideix continuar estudiant**.

En aquest sentit, doncs, els Cicles Formatius, ja siguin de Grau Mitjà com de Grau Superior, representen una sortida per a un perfil d'alumnat que, anteriorment, havia deixat d'estudiar un cop finalitzada l'ESO.

Cal destacar l'augment de dones matriculades en els Cicles Formatius per a entendre aquest augment global. En 14 cursos (de 2002-2003 a 2016-2017) el número de noies matriculades en CFGM a Valls ha passat de 39 a 136, és a dir, de representar un 27,7% del total d'alumnat a representar-ne el 40%. L'augment en el cas dels CFGS ha estat, encara, més elevat, de 12 noies a 153: si representaven el 13,2% d'alumnat matriculat en CFGS el curs 2002-2003, el curs 2012-2013 ja eren el 40'8% del total. En tot cas, es manté la segregació en funció del gènere, i aquest augment s'explica per l'elevada presència de dones en uns determinats cicles, principalment: a) serveis socioculturals i d'atenció a la comunitat; b) de sanitat i, c) en menor mesura, de comerç i màrqueting, i d'administració i gestió.

Gràfica 2.7 Alumnat matriculat en cursos de formació vinculats a la qualificació professional. Valls, cursos 2008-2009 a 2016-2016

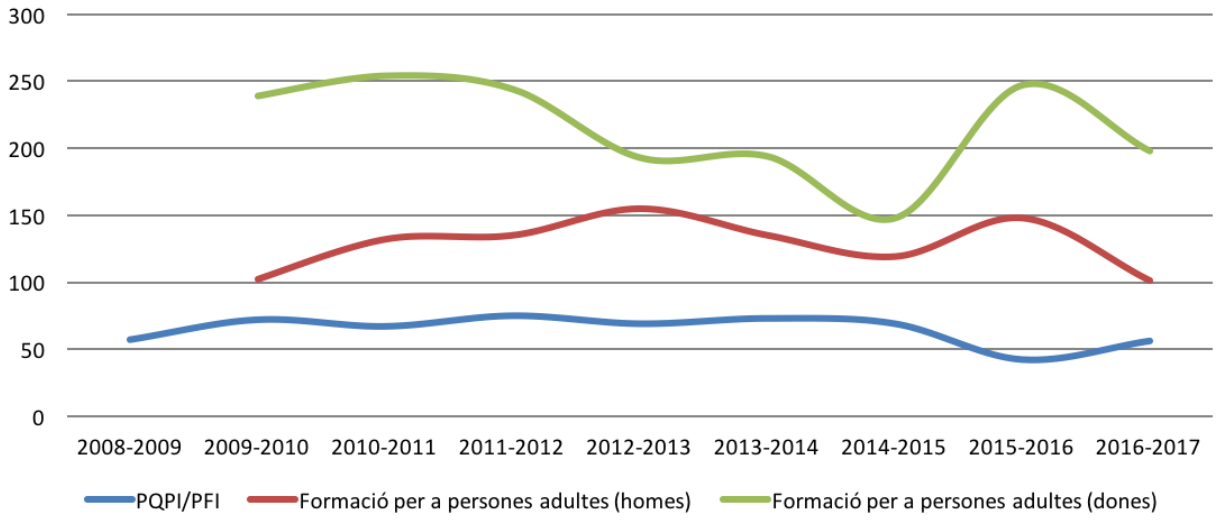

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Departament d'Ensenyament

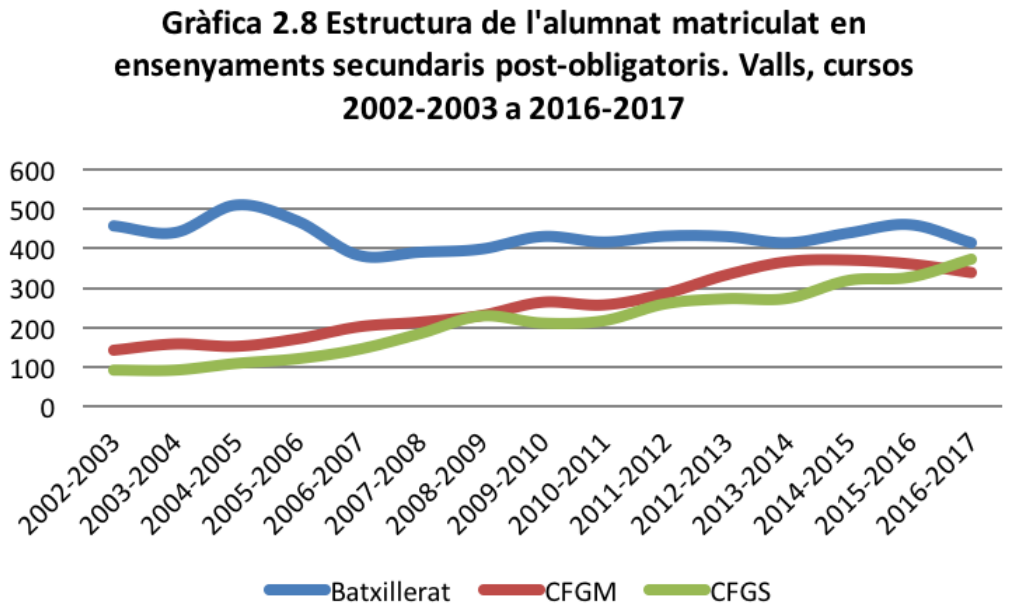

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Departament d'Ensenyament

2.3 Escolarització d'alumnat immigrant

Pel que fa a l'Educació infantil i primària, l'any 2015-2016 el 83,3% d'alumnat d'origen estranger estava matriculat en centres públics i un 16,7% estava matriculat en centres privats. Aquesta proporció d'estudiants d'origen estranger ha variat substancialment en un curs acadèmic, el curs 2014-2015, el 91,7% d'aquests estaven matriculats en centres públics i el 8,3% en centres privats.

El curs 2015-2016 hi havia el 16,7% d'alumnat d'origen estranger d'educació infantil i primària estava matriculat en centres privats, un 2,2 punts per sobre de la mitjana del conjunt de Catalunya

Durant aquests dos cursos també hi ha hagut diferencies amb el conjunt de Catalunya, el curs 2014-2015, Valls estava per sota de la mitjana catalana (5,4 punts) en alumnes d'origen estranger en centres privats i per damunt en els centres públics. En canvi, el curs 2015-2016, les xifres es capgiren, Valls està per sobre de la mitjana catalana en el volum d'alumnes d'origen estranger en centres privats i per sota en els centres públics (2,2 punts).

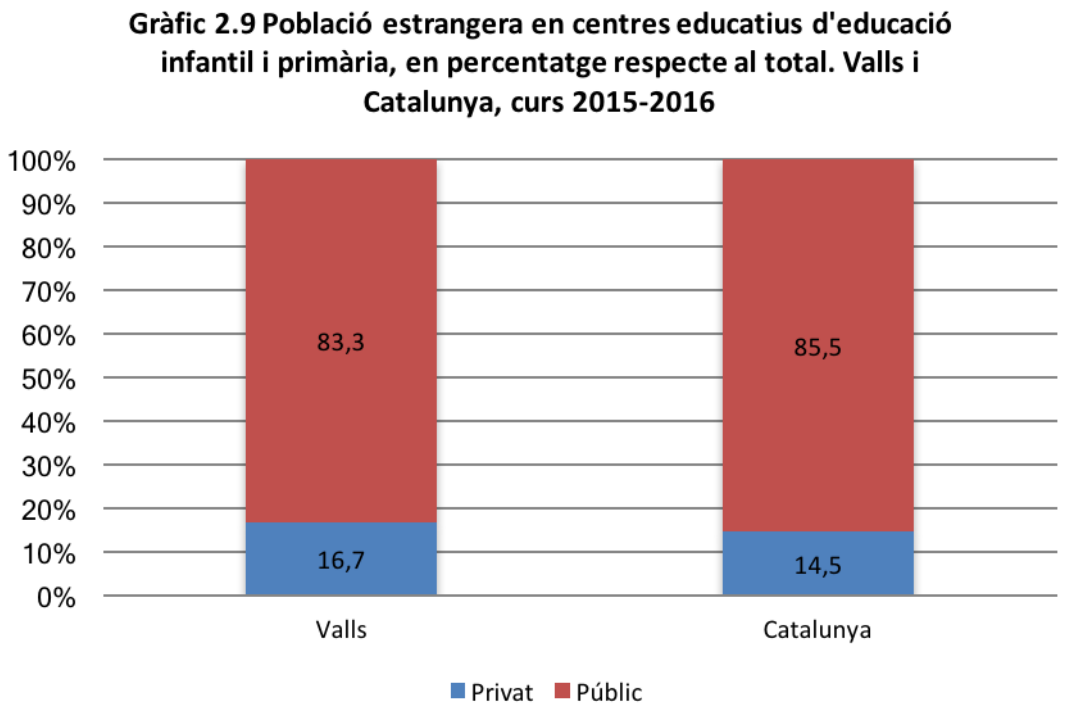

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Departament d'Ensenyament

.

En canvi, en l'Educació secundària la variació entre cursos pel que fa la matriculació de l'alumnat d'origen estranger és menor. El curs 2015-2016, un 88,4% de l'alumnat estranger que està cursant estudis secundaris ho fa en centres públics i un 11,6% en centres concertats, en el conjunt de Catalunya són el 79,5% i el 20,5%, respectivament. Aquesta diferencia podria ser explicada per la diferencia de volum d'alumnat matriculat en centres privats, sent a Valls un 26,6% del total d'alumnat i a Catalunya un 37,3%, una diferencia de 10,7 punts.

El curs 2015-2016, el 11,6% de l'alumnat estranger estava matriculat en centres privats, 8,3 punts menys que la mitjana catalana

Gràfic 2.10 Població estrangera en centres educatius d'educació secundària, en percentatge respecte al total. Valls i Catalunya, curs 2015-2016

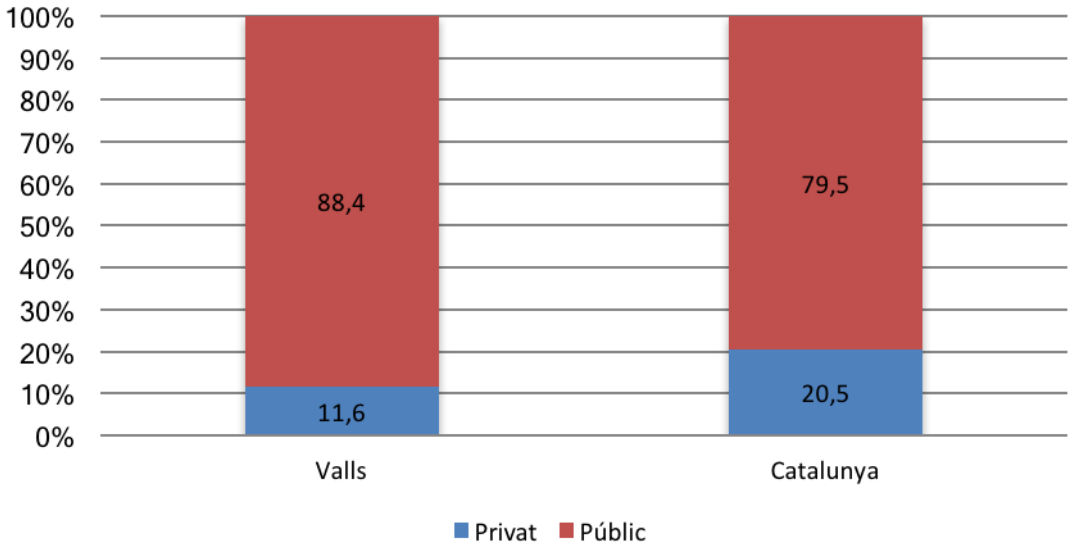

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Departament d'Ensenyament

Eix 3 – Mercat de treball

3.1 1.479 persones aturades a Valls. Una primera aproximació, per gènere i edat

L'atur representa una greu problemàtica per a la cohesió social de les societats occidentals contemporànies, en tant que l'ocupació és la principal font de protecció de la població (mitjançant la retribució obtinguda a canvi del treball) i que, a més, fomenta altres aspectes difícilment quantificables per a l'individu: generació d'un sentiment d'utilitat social, promoció de l'autoestima, establiment d'uns horaris regulars en el dia a dia, etc. Per tant, l'atur representa un dèficit no només pel que fa a la caiguda de la renda de l'individu afectat (i, generalment, de la seva llar) sinó en aquests altres ítems socials.

El juliol de 2017 a Valls hi havia 1.479 persones aturades, un 22'4% menys respecte l'any anterior

Abans de l'esclat de la crisi, l'atur registrat a Valls es mantenia sempre en una xifra inferior als 1.000 individus, i molt focalitzat en la població femenina: entre el 55% i el 65% de la població aturada eren dones. Des del mes de desembre de 2007 Valls té un volum de població aturada superior als 1.000 individus de manera constant, i en aproximadament un any i mig es dupliquen aquests registres: des del mes de setembre de 2009 ja es supera, de manera permanent, la barrera dels 2.000 individus aturats, fins al maig de 2015 en el qual l'atur torna a baixar dels 2.000 individus. El darrer període analitzat, corresponent al juliol de 2017, a Valls hi ha hagut:

. a) 640 homes aturats. Es tracta del mes de juliol amb menys població masculina aturada dels darrers vuit anys. A més, és el mes amb menys població aturada des de l'agost de 2008 (a excepció del juny de 2017).

. b) 839 dones aturades. És el mes de juliol amb menys volum de dones aturades a Valls dels darrers vuit anys. A més, és el mes amb menys població aturada des del gener de 2009.

L'atur registrat entre les dones és lleugerament superior al dels homes per tots els grups d'edat excepte entre la població jove, on l'atur és específicament masculí degut, principalment, a l'allargament de l'etapa formativa entre les dones.

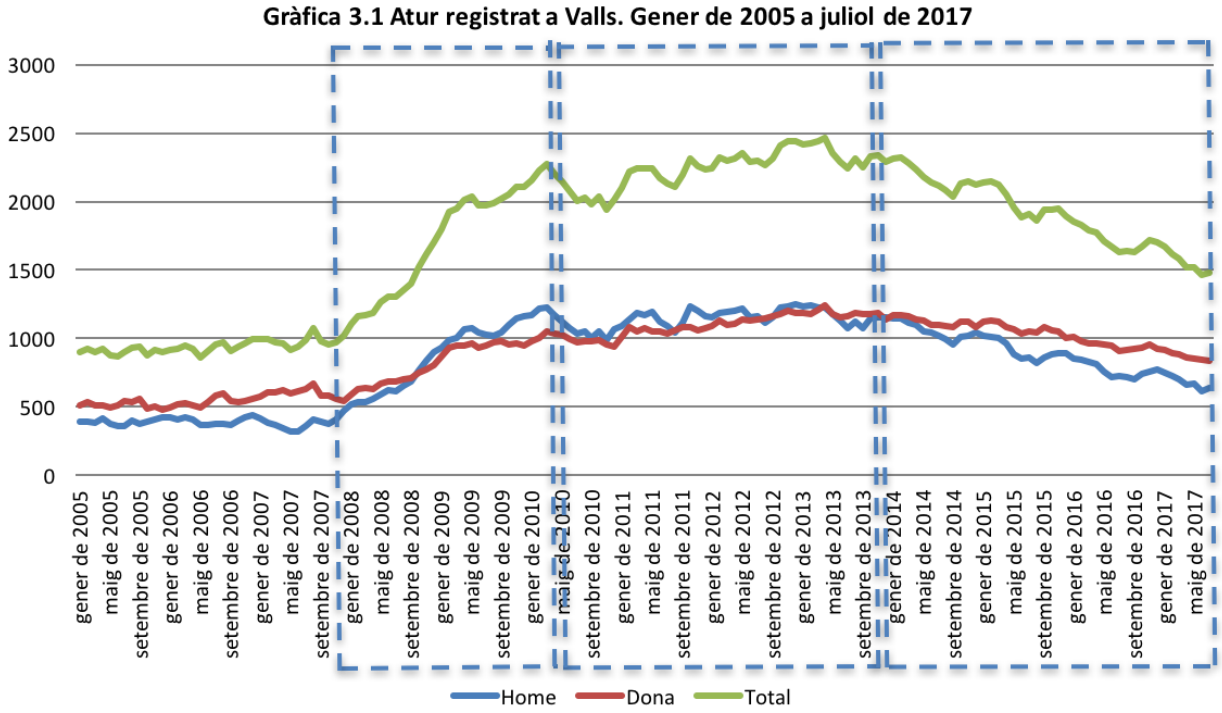

Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'Observatori del Mercat de Treball

La major part de la població aturada són dones. Els homes tenen els millor registres des de l'agost de 2008

En tot cas, les dades de l'atur registrat a Valls ofereixen una lectura optimista, segons dos criteris:

a) L'atur registrat va disminuint constantment a partir del gener 2014, tot i que encara està lluny dels nivells d'atur que hi havia abans de la crisi econòmica.

b) El segon és menys evident, però potser igualment explicatiu, i fa referència a la composició per gènere de la població aturada. Les dades mostren com en períodes de creixement econòmic, les dones presenten xifres d'atur més elevades que els homes. En aquests períodes, la majoria de població masculina pot trobar feina amb relativa facilitat, i són alguns col·lectius concrets (com les dones, o els joves) els qui presenten majors traves per a la seva inserció laboral. En canvi, els períodes de crisi caracteritzats per la destrucció d'ocupació envien gran part de la població ocupada masculina a l'atur, amb la qual cosa les xifres d'atur passen a ser més elevades en els homes que en les dones. Aquest model sembla confirmar-se a Valls. En els 45 mesos que van de gener de 2005 a setembre de 2008, la major part de població aturada van ser dones, mentre que en 39 dels 42 mesos que van d'octubre de 2008 a març de 2013-en plena crisi- es va registrar un nombre més gran de població aturada masculina que femenina. El punt

potencialment positiu és que la situació aquest 2013 ha canviat i, en els sis mesos que van d'abril a desembre, ja hi havia hagut 7 on el major volum de població tornava a ser femenina. Des de l'any 2014 fins al juliol de 2007, tots els 43 mesos, el major volum de població era femenina. En aquest sentit, cal alertar que no es tracta d'una dada positiva en sí (i menys per a les dones, evidentment), però que cal tenir en compte, donat que es constata la correlació que es dóna entre aquest desequilibri de gèneres i el període de reducció de l'atur.

L'atur registrat decreix de forma constant, actualment amb una reducció del 15,7% interanual en homes i una reducció del 11'5% en dones

L'anàlisi comparativa de la variació interanual de l'atur registrat a Valls i a Catalunya permet donar consistència a aquesta hipòtesi. La gràfica 3.2 mostra com, en la primera fase de la crisi, l'atur registrat a Valls augmenta amb força, especialment entre els homes: el 2008 el número d'homes aturats va créixer un 70,8%, i el 2009 ho va fer un 61,2%. A partir de llavors, els anys següents el número d'homes en situació d'atur segueix creixent però ho fa ja a un ritme molt inferior, sempre per sota del 5%. A partir del 2013 la variació interanual en homes comença a ser negativa i aquesta va disminuint en els anys, fins arribar al 2016, en el que la variació interanual en homes va disminuir un 15,7%. Observant la gràfica es pot apreciar el decalatge temporal d'aquest indicador entre Valls i Catalunya: **a Valls l'atur es dispara abans, però també frena el seu creixement i comença el seu decreixement amb anterioritat**. Pel que fa a les dones, tot i que el volum de població aturada ja creixia des d'abans de la crisi a un ritme superior al de Catalunya, en els anys posteriors s'ha aconseguit situar aquest ritme a uns nivells pràcticament idèntics als del conjunt del país.

Gràfica 3.2 Variació interanual de l'atur registrat, segons sexe. Valls i Catalunya, 2007-2016

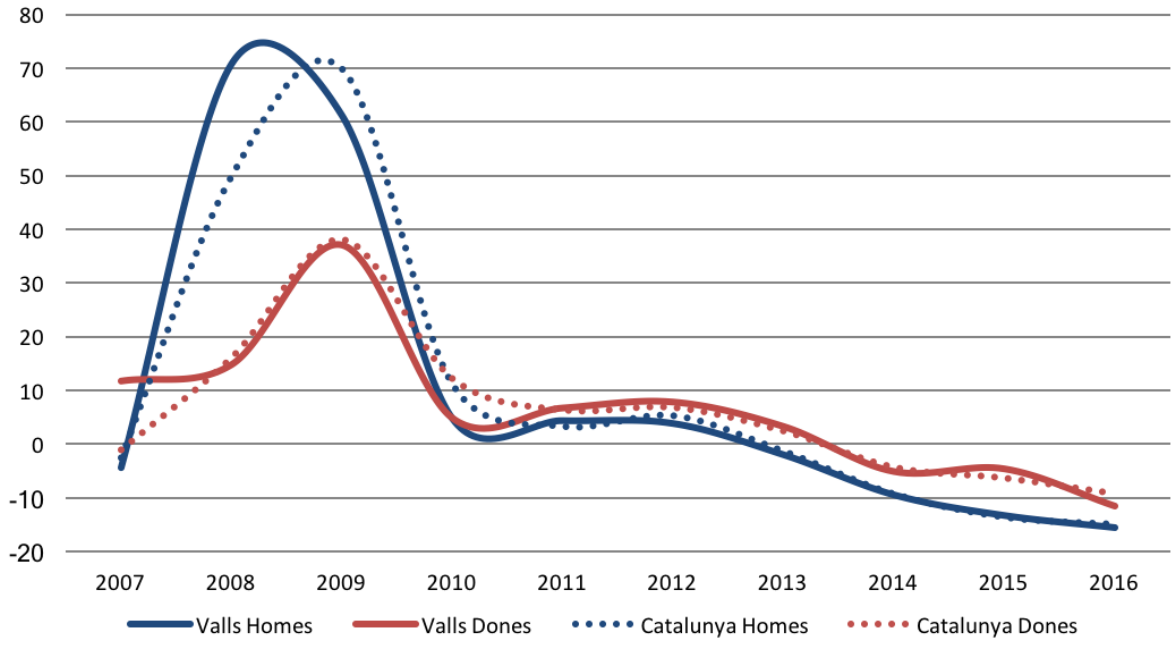

Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'Observatori del Mercat de Treball

Per edats, aproximadament **la meitat de la població aturada (45%) a Valls té entre 35 i 54 anys**. Aquest predomini s'explica principalment pel seu pes demogràfic, donat que també aproximadament la meitat de la població potencialment activa (de 16 a 64 anys) pertany a aquest grup: el 48,5%. Aquest lleuger decalatge en favor de l'atur s'explica perquè és el grup d'edat amb menor inactivitat i, també, perquè amb la crisi ha deixat de ser un grup tradicionalment protegit, com ho és en períodes de bonança econòmica. Aquesta mateixa tendència és la que pateix **el grup d'edat més avançada, de 55 a 64 anys, que ja representa un de cada cinc aturats a Valls** (registres similars a Catalunya) i que està format per individus que, en un nombre substancial, ja no podran tornar a treballar.

Com a Catalunya, a Valls un de cada cinc aturats té més de 55 anys. Molts d'ells ja no tornaran a treballar

En canvi, el grup més jove d'edat està infrarepresentat: només el 8,6% de la població aturada té menys de 25 anys (representen el 14,2% de la població de 16 a 64 anys a Valls). Això no vol dir que sigui un grup protegit davant l'atur, més aviat el contrari: tenint en compte la seva elevada inactivitat (molts encara estan estudiant) i que tradicionalment són reticents a inscriure's a les Oficines de Treball (perquè tenen altres vies per a buscar feina, i perquè a molts d'ells no els serveix per a poder optar a

prestacions de desocupació, per les quals no han cotitzat suficient temps), es tracta –al nostre entendre– d'uns registres força elevats. Com ells, el grup de 25 a 34 anys també està infrarepresentat (14,4% de la població aturada, i 17,7% de la població de 16 a 64 anys), i ha deixat de ser el grup més representat a l'atur (en part, perquè està perdent població), com ho va ser fins a mitjans de 2010.

Gràfica 3.3 Atur registrat a Valls, segons el grup d'edat. Gener de 2005 a juliol de 2017

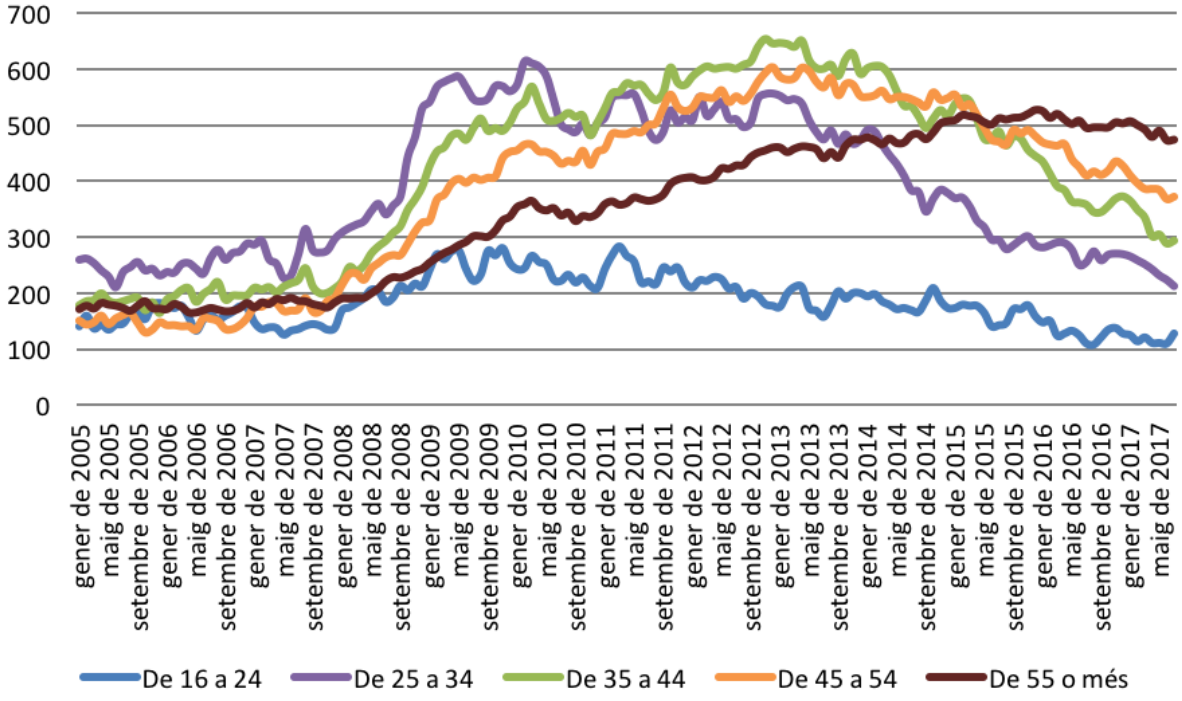

Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'Observatori del Mercat de Treball

3.2 Estimació de la taxa d'atur a Valls

En aquest document hem volgut aproximar-nos a la que, segurament, és la dada més utilitzada per analitzar la desocupació: la taxa d'atur. Calcular la taxa d'atur a nivell municipal és un exercici força complex que ens obliga a realitzar una estratègia metodològica, que s'està generalitzant entre els Ajuntaments de Catalunya per tal de disposar d'estimacions de la taxa d'atur del seu municipi. Sintèticament, hem seguit els següents quatre criteris:

a) És fàcil conèixer l'atur registrat dels municipis, és a dir, el volum de població de cada municipi que està inscrit a l'Oficina de Treball com a demandant d'ocupació. Cal fer

notar que aquesta dada prové d'un registre oficial. Això la diferencia de les dades d'atur que ofereix l'Enquesta de Població Activa, que no són recomptes oficials sinó que procedeixen d'una enquesta feta a unes 60.000 llars de tot l'Estat, però que no són representatives a nivell municipal (com a màxim, ho són a nivell provincial). Quines dades són millors? Les dades d'atur registrat tenen l'avantatge de ser recomptes oficials i de tipus objectiu. Les dades de l'EPA, per la seva banda, tenen l'avantatge d'incloure situacions en què una persona es consideri a sí mateixa com a aturada però no estigui inscrita en cap Oficina de Treball. En conseqüència, les dades oficials d'atur registrat acostumen a comptabilitzar menys població aturada que les provinents de l'EPA (especialment en alguns col·lectius, com els joves, que tendeixen a utilitzar mecanismes aliens a les Oficines de Treball per a buscar feina) i, per tant, la taxa d'atur és habitualment inferior. En canvi, altres col·lectius, com la població de 55 anys i més, presenten un comportament diferenciat, ja que aquest sí s'inscriuen a les Oficines de Treball (requisit indispensable per a percebre les prestacions d'atur), però no es declaren disponibles per a treballar (requisit per ser considerat aturat en l'EPA), per exemple a causa d'una pre-jubilació. En aquest exercici optem per les dades d'atur registrat perquè ens donen una informació completament fiable (no procedeixen de cap enquesta sinó que són un registre oficial) de l'atur a nivell municipal.

b) Sabem que la taxa d'atur relaciona la població aturada respecte a la població activa (és a dir, que treballa o busca feina). Aquesta darrera dada no la tenim a nivell municipal. Malgrat això, sí que coneixem la taxa d'activitat a nivell provincial, que ens ofereix l'EPA. A través d'aquesta dada provincial optem per fer una estimació de la població activa que hi ha al municipi.

c) Finalment, fem notar que les taxes d'atur que mostrem aquí en relació a Catalunya no són les que publica l'INE a través de l'EPA. Si ho haguéssim fet així, estaríem comparant dues dades que provenen de fonts d'informació molt diferents i, segurament (de fet, ho hem comprovat), ens donaria una falsa impressió que l'atur a Valls és força inferior al de Catalunya, quan en realitat això s'explicaria perquè unes dades provenen de l'atur registrat i les altres de l'EPA. Per a solucionar-ho, hem tornat a calcular les taxes d'atur de Catalunya a partir del registre oficial d'atur registrat, tal com hem fet amb el cas de Valls.

   Per això, ambdues dades que oferim aquí (les de Catalunya i de Valls) són perfectament comparables, ja que mesuren una mateixa cosa.

L'any 2016, la taxa d'atur a Valls es situa en el 18,1% de la població activa, per sobre de la mitjana catalana (15,7%). De fet, durant tot el període analitzat (2008-2017), la taxa d'atur vallenca ha estat superior, tot i que l'any 2012 i 2013 la taxa d'atur es va aproximar a la del conjunt de Catalunya.

La taxa d'atur a Valls ha estat, el 2016, del 18,1%, altra vegada per sobre de la mitjana catalana (15,7%)

Per aprofundir l'anàlisi d'aquesta realitat ens hem centrat en dos eixos clau: el gènere i el grup d'edat.

3.2.1 La taxa d'atur segons el gènere

La Taula 3.1 sintetitza els resultats de la taxa d'atur masculina i femenina, tant a Valls com a Catalunya. A Valls, l'any 2016, la taxa d'atur masculina era del 14,4% i la femenina del 22.9%, fruit d'una disminució constant des de l'any 2012.

Tot i això, l'evolució al llarg del període presenta alguna diferència. Entre els homes, la taxa d'atur ha crescut, i entre 2008 i 2013 gairebé s'ha duplicat (del 10,3% al 19,8%), per a que en els següents quatre anys tornés a disminuir fins la xifra del 14,4% el 2016, però sense arribar als valors de 2008. Entre les dones, l'augment entre els anys 2008 i 2013 també ha estat notable (del 16,6% al 27%), seguit duna disminució en els següents tres anys no tan accentuada com la dels homes, que situa la xifra d'aturades en el 22,9% el 2016. Com a conseqüència de l'augment entre els anys 2008 i 2012, les taxes d'atur masculí i femení es van escurçar, registrant la menor diferència l'any 2011 en què la taxa d'atur femení es va situar 5,2 punts per sobre del masculí, però en els quatre anys següents la taxes d'atur van tornar a distanciar-se. Com hem comentat anteriorment, aquesta tendència al desequilibri de la taxa d'atur entre gèneres és imputable al context de destrucció de treball (que afecta amb major gravetat els homes, en tant que també tenen una major vinculació laboral).

La taxa d'atur entre els homes és del 14,4% molt semblant a la catalana. Entre les dones és del 22,9%, molt superior a la mitjana catalana (16,9%)

En relació al conjunt de Catalunya, les taxes d'atur femení i masculí han mostrat diferencies en comparació a Valls. En el cas dels homes, la taxa d'atur sempre ha estat més baixa a Valls que

al conjunt de Catalunya, excepte l'any 2008, en el qual l'atur de Valls era un 1,3 punt superior al de Catalunya. L'any 2016 la taxa d'atur entre els homes vallencs seguia sent més baixa que la catalana (14,4% i 14,6% respectivament). En el cas de les dones, la taxa d'atur sempre ha estat superior de forma constant a Valls en comparació al conjunt de Catalunya, amb diferencies de fins a 7,9 punts el 2008. L'any 2016 presenta una diferencia de 6 punts.

Taula 3.1 Taxa d'atur a Catalunya, i taxa d'atur estimada a Valls, segons sexe. 2008-2016

		2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Valls	Homes	10,3	16,7	17,8	18,6	20,0	19,8	18,6	16,3	14,4
	Dones	16,6	22,0	22,5	23,8	26,0	27,0	25,8	24,6	22,9
	Total	12,8	19,0	19,9	20,9	22,7	23,0	21,8	20,0	18,1
Catalunya	Homes	9,0	17,2	18,6	19,8	23,2	23,7	20,6	17,8	14,6
	Dones	8,7	15,0	16,5	18,4	21,7	22,4	20,0	19,4	16,9
	Total	8,9	16,2	17,7	19,2	23,1	23,1	20,3	18,1	15,7

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Departament de Treball (atur registrat), de l'Enquesta de Població Activa (població activa de Catalunya i taxes d'activitat a la província de Tarragona) i del padró d'habitants (població de Valls per sexe)

3.2.2 La taxa d'atur segons l'edat

En relació a l'edat, hem agrupat la població en tres grups (de 16 a 24 anys, de 25 a 54 anys i de 55 anys o més), per a poder oferir una anàlisi diferenciada.

La població jove té uns baixos registres d'inscripció a les Oficines de Treball. Això no significa que no pateixin atur, sinó que busquen feina a través d'altres mecanismes. Per això la seva taxa d'atur (14,8%) és inferior a la real

Entre la població de 16 a 24 anys la taxa d'atur 14,8% al 2016, la segona més baixa dels tres grups gràcies a una reducció substancial en els darrers quatre anys (del 18,2% l'any 2013 al 14,8% el 2016). Tot i així, la taxa d'atur juvenil al municipi, que sempre havia estat entre 4,5 i 5,5 punts per sobre de la catalana, el 2012 fins el 2016 es situa en uns registres molt similars. En tot cas, hem de prendre aquestes dades amb cautela ja que només fan referència als joves que s'han registrat com a demandants d'ocupació en una Oficina de Treball i, precisament, els joves són un dels col·lectius que –fins i tot en situació de cerca de feina–, tenen més reticències a inscriure's aquestes oficines. D'aquí que aquests resultats estiguin molt allunyats dels que publica l'EPA (la qual no exigeix la inscripció a una Oficina de Treball per considerar un individu com a

aturat), que situen l'atur juvenil al voltant del 50%. En tot cas, sí que ens serveixen per veure com l'augment dràstic de la taxa d'atur registrada a Valls a l'inici de la crisi s'explica, bàsicament, per la destrucció d'ocupació juvenil. Els joves –i, entre aquests, sobretot els homes– van ser el primer col·lectiu a patir la crisi a Valls, passant d'una taxa d'atur del 14,2% a una del 19,2%.

Entre la població adulta vallenca, podem concloure que l'augment de l'atur ha estat marcadament moderat al llarg del període analitzat. De fet, l'impacte de la crisi no es fa palès fins el 2010 –força més tard que entre la població jove– i, fins el 2013, el ritme de creixement interanual es manté en uns nivells substancialment baixos, de 0,8 punts durant dos anys. Gràcies a això, l'any 2011 la taxa d'atur entre la població adulta es situa a tant sols 0,6 punts de la mitjana catalana (15,5% respecte a 14,9%), quan l'any 2008 era 6 punts superior (13,9% respecte a 7,9%). L'any 2012, en canvi, es va torna a eixamplar la distància: la taxa d'atur adult a Valls passa a créixer per sobre de la mitjana catalana, afectant especialment a les dones adultes, fins situar-se en el 17,1% actual. A partir de l'any 2014 la taxa d'atur comença a reduir-se fins arribar al 12,1% l'any 2016. Aquesta es manté uns 2 punts superiors de la catalana tant l'any 2014 com el 2016, l'any 2015 la taxa d'atur s'apropa a la mitjana catalana (13% respecte 12,1%).

La població d'edat avançada sempre presenta una elevada taxa d'atur estimada (27,7%). Una part d'aquesta població no busca feina, simplement es registra a les Oficines de Treball per accedir a les prestacions (de pre-jubilació)

Finalment, la població d'edat avançada és la que presenta els pitjors registres tant al municipi com a Catalunya, movent-se entre un 20% i un 27,7% en el cas de Valls (amb l'excepció de l'any 2010), sempre superiors a les de Catalunya, que s'han mogut entre un 14% i un 24%. Altra vegada constatem que la diferència entre la taxa d'atur a Valls i a Catalunya assoleix el seu mínim en els dos anys de 2011 i 2012, per tornar a diferenciar-se el 2013. Cal apuntar que aquestes taxes d'atur entre la població d'edat avançada són substancialment superiors a les que ofereix l'EPA (al revés del que passava entre la població jove), que situa l'atur a Catalunya en un 14,8% el 2016 (aquí hem obtingut una dada del 20,9%).

Aquesta diferència rau en què en aquesta franja d'edat hi ha més població que està inscrita a

les Oficines de Treball (és a dir, consta com a aturada als registres oficials i, per tant, en la nostra anàlisi) sense que realment estigui buscant feina (requisit marcat per l'EPA), sinó que ho fa simplement per a obtenir algun benefici per al qual és obligatòria la inscripció o, també, per a percebre la prestació de desocupació en casos de pre-jubilació.

Taula 3.2 Taxa d'atur a Catalunya, i taxa d'atur estimada a Valls, segons grups d'edats. 2003-2016

		2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Valls	16 a 24	14,2	19,2	19,8	21,2	16,5	18,2	18,0	18,3	14,8
	25 a 54	13,9	13,9	14,7	15,5	17,1	17,1	15,4	13,0	12,1
	55 i més	20,4	20,1	28,3	23,2	25,1	27,1	28,2	26,2	27,7
Catalunya	16 a 24	8,8	14,7	14,9	15,7	15,9	13,3	13,4	12,4	10,5
	25 a 54	7,9	12,7	14,3	14,9	15,2	15,1	13,7	12,1	10,4
	55 i més	14,1	18,3	20,7	21,6	23,8	24,6	23,8	22,3	20,9

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Departament de Treball (atur registrat), de l'Enquesta de Població Activa (població activa de Catalunya i taxes d'activitat a la província de Tarragona) i del padró d'habitants (població de Valls per grup d'edat)

3.3 La formació serveix per a evitar l'atur?

Tenim moltes evidències de que un major nivell formatiu permet optar a unes ocupacions de major qualitat en termes de tasques a desenvolupar, de reconeixement social, d'estabilitat o de retribució salarial. En els darrers anys, això sí, caldria indicar que la formació s'ha convertit en un bé indispensable per entrar al mercat laboral, però que no garanteix ocupar un lloc de treball correlacionat amb el nivell formatiu que es posseeix. O almenys de forma immediata. En tot cas, sí que serveix per millorar la competitivitat d'uns treballadors en detriment d'uns altres, en un context de mercat de treball altament competitiu.

En el cas de Valls, les dades confirmen aquesta idea. El juliol de 2017, la població que ha completat estudis universitaris o, almenys, algun tipus de formació secundària post-obligatòria, representa només el 9,9% del total de la població aturada. No existeixen dades fiables i

La major part de població aturada (77,3%) té estudis secundaris obligatoris: el juliol de 2017 eren 1.143 individus

actualitzades sobre el nivell formatiu del conjunt de la població per a poder tenir una referència comparativa. De fet, tampoc fan falta, ja que s'imposa el sentit comú i s'evidencia que aquesta població amb elevat nivell formatiu aconsegueix fugir de l'atur amb més eficàcia que la resta. En aquest sentit, el llunyà cens de 2011 indicava que el 41,3% de la població vallenca tenia aquest nivell formatiu i, tot i no tenir dades concretes, és lògic acceptar que, avui dia, aquest percentatge és superior. Aquest perfil de població es manté, des d'abans de la crisi, amb uns registres sempre inferiors als 300 individus aturats (el juliol de 2017: 68 amb estudis universitaris i 79 amb estudis secundaris post-obligatoris) i, malgrat que també es va veure afectada per la crisi (el seu volum s'ha triplicat en els darrers anys), va aconseguir mantenir-se en un espai relativament protegit i representar una perfil molt aïllat entre la població aturada vallenca. En oposició, la població que té estudis bàsics és la que acumula major protagonisme. Aquí cal diferenciar dos perfils. En primer lloc, la població que ha assolit estudis secundaris obligatoris és la més representada: tres de cada quatre persones aturades a Valls hi pertanyen. Es tracta d'una dada previsible: al seu nivell formatiu bàsic i poc especialitzat (que els dificulta, per exemple, competir amb la població amb més formació), s'hi suma el seu elevat pes demogràfic.

El juliol de 2017 eren 1.1143 de les 1.479 persones aturades a Valls i, en tot el període analitzat (amb crisi o sense), representen estructuralment més del 70% de població aturada. En segon lloc, la població que ha assolit com a màxim estudis primaris presenta una elevada vulnerabilitat al mercat de treball. Aquest perfil poblacional, que fa unes dècades podíem relacionar sobretot amb l'edat adulta (avui ja jubilada), i que podia inserir-se amb certa comoditat al món del treball, tendirà a reduir-se progressivament i a concentrar-se en perfils poblacionals molt concrets i cada vegada més vulnerables, provinents d'orígens socials desfavorits, a causa de les dificultats per adaptar-se a les demandes del mercat de treball. En el cas de Valls, aquest és el perfil de població sobre el qual la crisi impacta en primer lloc i, durant els primers mesos, es duplica el nombre d'aturats amb un nivell formatiu molt baix. El juliol de 2017 es comptabilitzen 189 individus que tenen estudis primaris o que no han completat cap etapa formativa (més del doble del volum de població aturada amb estudis universitaris), una xifra elevada però que s'ha reduït

L'inici de la crisi impacta amb força la població amb menor nivell formatiu. Al cap del temps també afecta la població més formada, tot i que amb menys intensitat. En els últims quatre anys hi ha hagut una disminució de l'atur a la població amb major nivell formatiu

considerablement des de l'any 2011, en el qual es superaven constantment els 400 individus. Aquesta reducció s'explica per un lleuger augment de la contractació en aquest perfil de població, per l'abandonament de l'activitat (per jubilació o per deixar de buscar feina) o per l'emigració (lligada, per exemple, al retorn de població d'origen estranger, com s'ha comentat a l'apartat demogràfic d'aquest informe).

Com a apunt final, cal indicar que el període de crisi ha respectat la distribució de l'atur segons el nivell formatiu: el pes de cada col·lectiu entre el conjunt de població aturada es manté amb poques variacions en tot el procés, més enllà del fet que en primer lloc la crisi castiga la població amb menor nivell formatiu (que augmenta la seva representació entre el conjunt de població aturada) i, durant els anys 2011-2014, va afectar també la població amb més estudis. En tot cas, constatem que la formació sí que representa una garantia per tenir menors probabilitats de caure a l'atur (o, en cas de caure-hi, per tenir més probabilitats de sortir-ne més aviat), encara que no asseguri la possibilitat de treballar d'allò que es correspon amb el nivell formatiu assolit. Aquesta distribució de l'atur segons el nivell formatiu presenta lleugeres diferències amb la mitjana catalana: a Valls, els extrems formatius estan infrarepresentats entre la població aturada. Tot i això, és una dada que hem de prendre amb cautela ja que no disposem d'informació concreta sobre el nivell formatiu del conjunt de la població i, per tant, no tenim una referència adequada.

Gràfica 3.4 Població aturada segons nivell formatiu. Valls, gener de 2005 a juliol de 2017

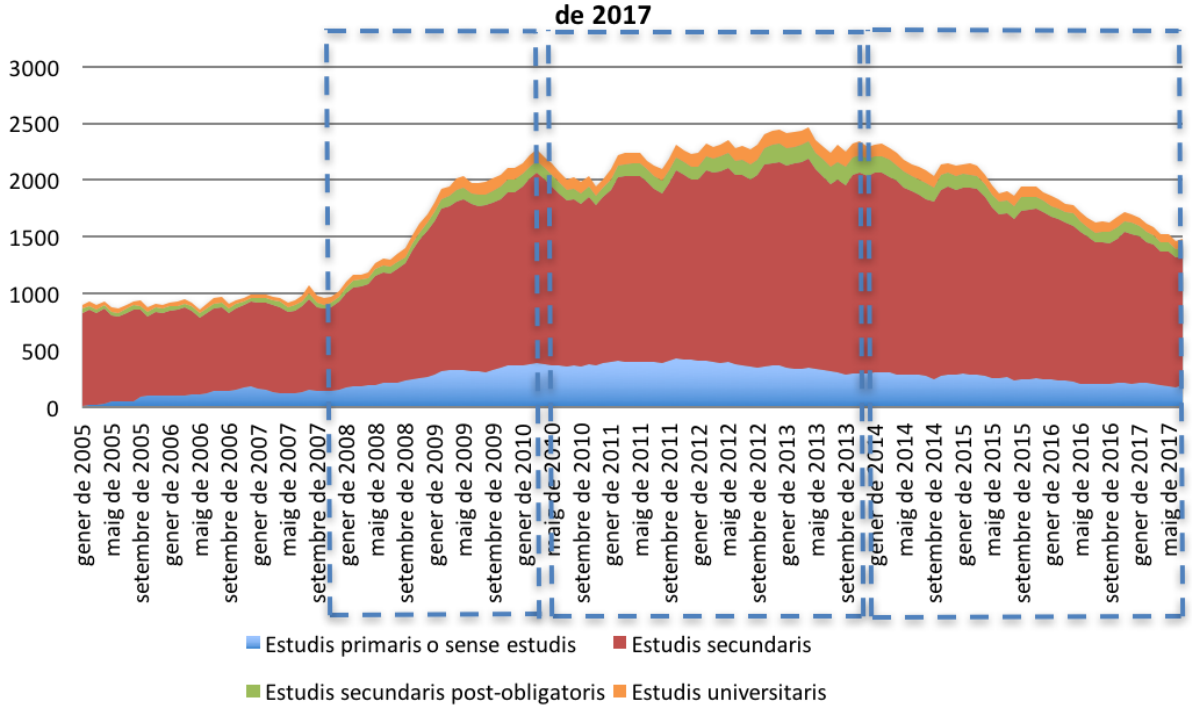

Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'Observatori del Mercat de Treball

Gràfica 3.5 Atur registrat segons nivell formatiu. Valls i Catalunya, juliol de 2017

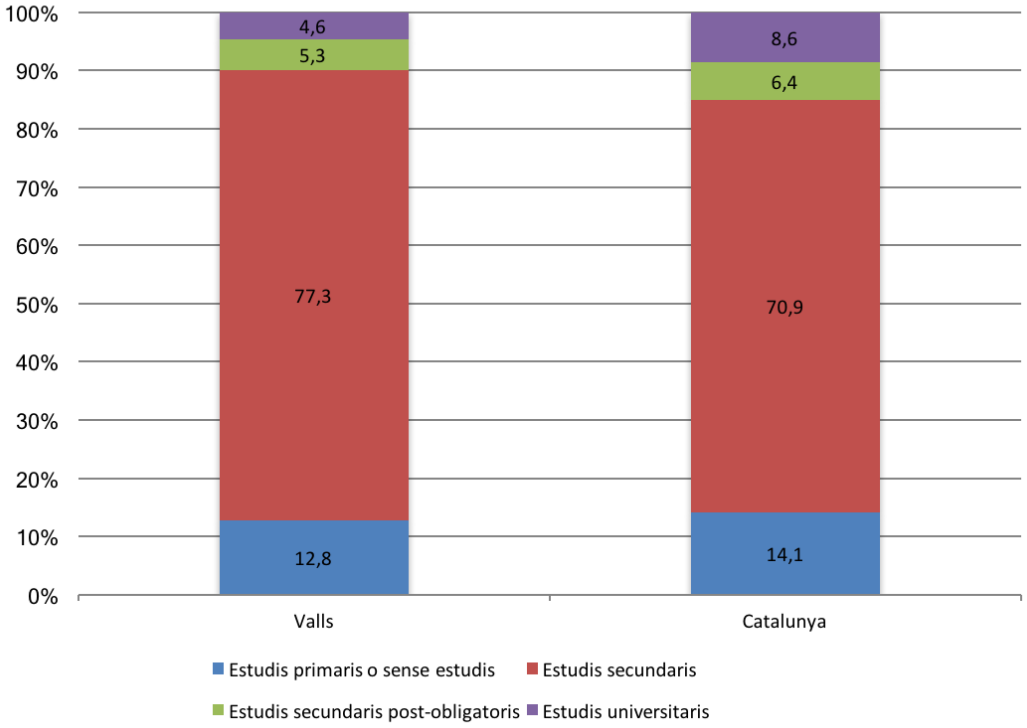

Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'Observatori del Mercat de Treball

3.4 La millora dels sectors

Dediquem un darrer espai d'aquest apartat a observar l'evolució de l'atur i l'ocupació per sectors d'ocupació. Un sector que es va deteriorar clarament al llarg de la crisi va ser el sector serveis. L'evolució durant els anys 2009 a 2013 mostra un atur creixent: dels 1.011 individus aturats el gener de 2009 (56,3% del total de població aturada) als 1.370 del desembre de 2013 (59,8%). Tanmateix, és el segon sector que més s'ha beneficiat de la millora general de la situació d'atur al municipi amb una reducció de l'atur en un 13,0% des del 2013, arribant als 878 individus el juliol de 2017 (tot i que segueix representant el 59,4% de la població d'aturats). El juny de 2017 es va assolir un mínim històric de les dades analitzades en aquest sector, amb 874 individus. La reducció de l'atur en aquest sector té un impacte desigual per raó de gènere: l'atur és intens entre les dones (el 69,5% de les dones aturades el juliol de 2017 pertanyen al sector serveis), especialment les que tenen estudis secundaris, i moderat entre els homes (46,1%). Paradoxalment, però, és el sector on les dones amb baix nivell formatiu assoleixen els millors

resultats. En el sector serveis, hi ha hagut una reducció de l'atur de les dones en 37 casos entre juliol de 2016 i el juliol de 2017, entre les dones de baix nivell formatiu hi ha hagut una reducció de l'atur de 8 casos. D'aquesta manera, entre les dones amb baix nivell formatiu, les vinculades al sector serveis són les que troben una major protecció davant l'atur. Això es deuria a que algunes ocupacions extremadament precàries dins aquest sector tenen més probabilitats de mantenir-se en un context de crisi que no pas un perfil similar d'ocupacions de baixa qualificació però vinculades a altres sectors d'activitat, com la indústria.

El 59,4% de la població aturada pertany al sector serveis, amb un desequilibri de gèneres: 583 dones (69,5% de les dones aturades) i 295 homes (46,1%).

El sector secundari (indústria i construcció), des de l'any 2012 han anat disminuint progressivament fins arribar al mínim històric de les dades analitzades el juliol de 2017 amb 336 persones aturades, 354 menys que el gener de 2012 i 59 menys en els 7 mesos de l'any. D'aquest major dinamisme se n'han beneficiat sobretot els homes (reducció de l'atur en 37 casos, per 13 de les dones, en els darrers 12 mesos) però, això sí, s'ha concentrat en els perfils menys qualificats: entre els homes amb major nivell formatiu, l'atur en el sector industrial i de la construcció es manté estable.

El sector secundari té una reducció del atur del 13,2% respecte l'any anterior , i el sector agrari també presenta una reducció de l'atur del 11,8%. Disminueix l'atur entre la població que no ha treballat mai, un 12,1% respecte l'any anterior

El sector agrícola també ha aconseguit una reducció substancial de l'atur en el darrer any (d'un 11,8%) al juliol de 2017 hi ha 141 persones aturades i representa el 9,5% del total dels aturats, tot i que encara està lluny del mínim històric de les dades analitzades, ha aconseguit el mínim des de l'agost de 2012, amb 118 aturats. En ser un sector clarament masculinitzat, la major part de població beneficiada d'aquesta millora han estat els homes. Malgrat això, l'impacte és força desigual en funció del nivell formatiu i, entre els homes amb una molt baixa qualificació, l'agricultura és el sector d'activitat que menys oportunitats genera.

Finalment, cal indicar que des del 2015 està disminuint el volum de població que no ha treballat mai i que, per tant, no està assignat a cap sector: són 124 individus, el 8,4% del total d'aturats i un 12,1% respecte l'any passat. Es tracta, bàsicament, d'individus joves (tant nois com noies) que surten del sistema educatiu i intenten trobar la primera feina i, també, de dones d'edat adulta,

provinents de la inactivitat i que, per motius de necessitat econòmica, intenten treballar per primera vegada a la vida. Tant en un cas com en l'altre, el nivell d'estudis és baix (estudis primaris o sense estudis) o, com a molt, s'ha aconseguit completar estudis secundaris obligatoris.

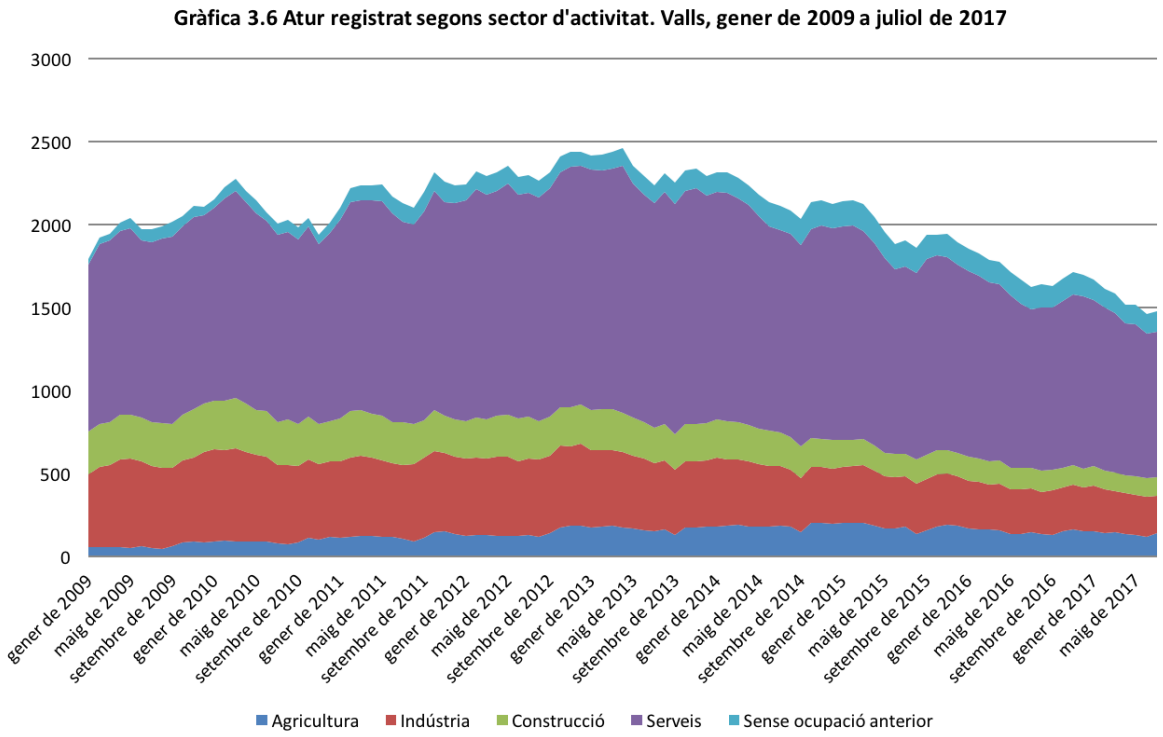

Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'Observatori del Mercat de Treball

3.5 Atur de molt llarga durada: una quarta part del total

L'atur de llarga durada és un factor d'alt risc d'exclusió social: a més de la pèrdua de renda pot generar una pèrdua progressiva d'habilitats socials

Com s'ha alertat a l'inici d'aquest apartat, l'atur no només representa la pèrdua d'un salari sinó que pot originar una pèrdua progressiva d'hàbits socials. En aquest sentit, l'atur de llarga durada és un agreujant d'aquesta problemàtica, ja que s'acumulen un conjunt de dèficits que dificulten, cada cop més, la inserció professional i, en darrer terme, la inclusió social dels individus afectats. Els períodes de creixement econòmic i d'expansió del mercat laboral estan caracteritzats per una reducció de l'atur (si bé no s'assoleix mai una situació de plena ocupació) i per la seva curta durada. És a dir, la major part de població aturada

aconsegueix trobar feina amb relativa rapidesa, la qual cosa és beneficiosa tant en termes de sosteniment de la renda com de manteniment de les aptituds professionals. Com s'aprecia a la gràfica, això és el que succeeix a Valls des de l'inici del període analitzat fins l'any 2007. Els períodes de recessió econòmica i de contracció del mercat laboral, en canvi, es caracteritzen per un augment de l'atur i per un ascens de l'atur de llarga durada. L'evolució de les dades d'atur des de 2007 confirma aquesta doble circumstància: a més de l'augment de l'atur, també ha augmentat la seva cronicitat.

Fins l'inici de 2009, entre un 40% i un 50% de la població aturada a Valls trobava feina abans que haguessin passat 3 mesos, i al voltant d'un 30% ho aconseguia abans de passar un any. En canvi, els casos de cronicitat de l'atur es reduïen a perfils molt concrets de població de difícil adaptació a les necessitats de mercat i, per exemple, la població que feia més de 12 mesos que estava aturada només representava entre una quarta i una cinquena part del total de població aturada, mentre que les situacions més greus d'atur de molt llarga durada, amb població que feia més de 24 mesos que estava en atur, amb prou feines arribaven a un 10%.

Però aquesta situació canvia progressivament i sense pausa i, entre 2008 i 2013, el col·lectiu de persones que porten menys de tres mesos a l'atur creix un 2%, mentre que els que porten entre tres mesos i un any augmenta un 70,5%. A partir del 2013 aquestes xifres disminueixen un 26% en el cas de menys de 3 mesos i un 42,75% en població que porta a l'atur de 3 mesos a un any. El col·lectiu que porta almenys 2 anys a l'atur, durant la crisis, va augmentar d'una forma constant: des de maig de 2010, la proporció de persones aturades que porten més de 24 mesos en atur es situava sempre per sobre del 10%, des de novembre de 2010 es situa per sobre del 15% i des de febrer de 2013 sobrepassava el 20%. A partir de l'any 2015 la proporció de la població aturada de més de dos anys està sobre el 29%, el juliol de 2017 hi ha 421 aturats de llarga durada, el 28,5% del total dels aturats.

Abans de la crisi, només un 10% de la població aturada de Valls portava més de 24 mesos a l'atur. Actualment, representa el 28,5%

Quina previsió a curt termini podem fer respecte a l'evolució d'aquest col·lectiu especialment desfavorit? El volum de població que porta entre 12 i 24 mesos en atur és un bon indicador per fer aquest tipus de previsions, ja que representa la base potencial de població afectada per l'atur de molt llarga durada en un futur. Com s'aprecia a la gràfica, una part substancial de l'augment de població que porta més de 24 mesos en atur (corresponent al període actual) ja es podia haver previst per l'augment, els anys 2009 i 2010, de població que llavors portava entre 12 i 24 mesos en atur. En els darrers dos anys, però, aquest darrer col·lectiu ha anat disminuint, en conseqüència, preveiem que és difícil que el volum de població en atur de molt llarga durada mantingui el mateix ritme de creixement. De fet, les dades ja indiquen que aquest col·lectiu és el que més ha disminuït des del 2013, amb una reducció del 54,8%.

És difícil que es mantingui aquest ritme de creixement de la població que pateix atur de llarga durada: la població que porta entre 12 i 24 mesos a l'atur s'ha reduït un 10,3% en l'últim any

Gràfica 3.7 Atur registrat a Valls, en funció de la durada de la demanda. Gener 2005 a juliol de 2017

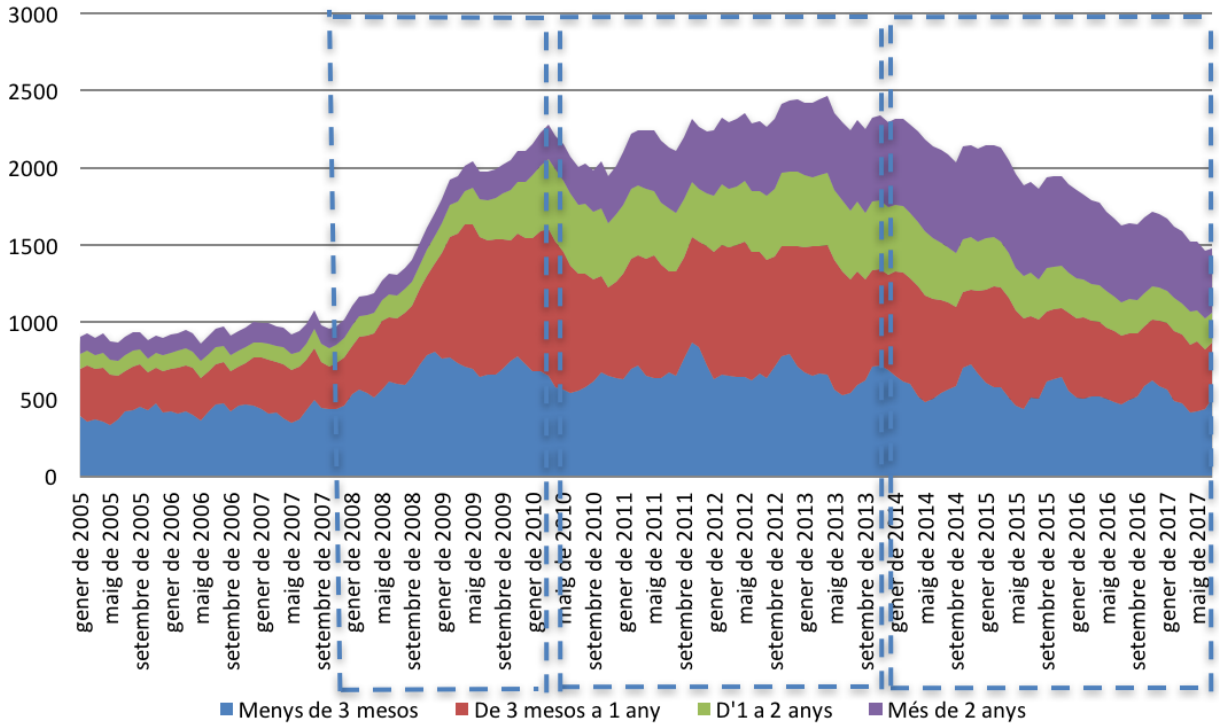

Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'Observatori del Mercat de Treball

La distribució de l'atur segons la durada mostra la disminució de persones aturades entre 12 i 24 mesos, tant a Valls com a Catalunya.

L'evolució de l'atur segons la durada ha generat un escenari pràcticament idèntic entre el cas de Valls i la mitjana de Catalunya i, en tots dos casos, les diferències entre categories no superen mai els 10 punts. En el cas de Valls, aquesta distribució s'assembla parcialment a la distribució abans de la crisi, l'atur de menys de 3 mesos és 4,3 punts superior al de Catalunya i hi ha una percentatge més elevat que les altres durades; dada que, com hem dit és una característica dels períodes de creixement econòmic.

Gràfica 3.8 Població aturada segons durada de la demanda, en percentatge respecte al total. Valls i Catalunya, juliol 2017

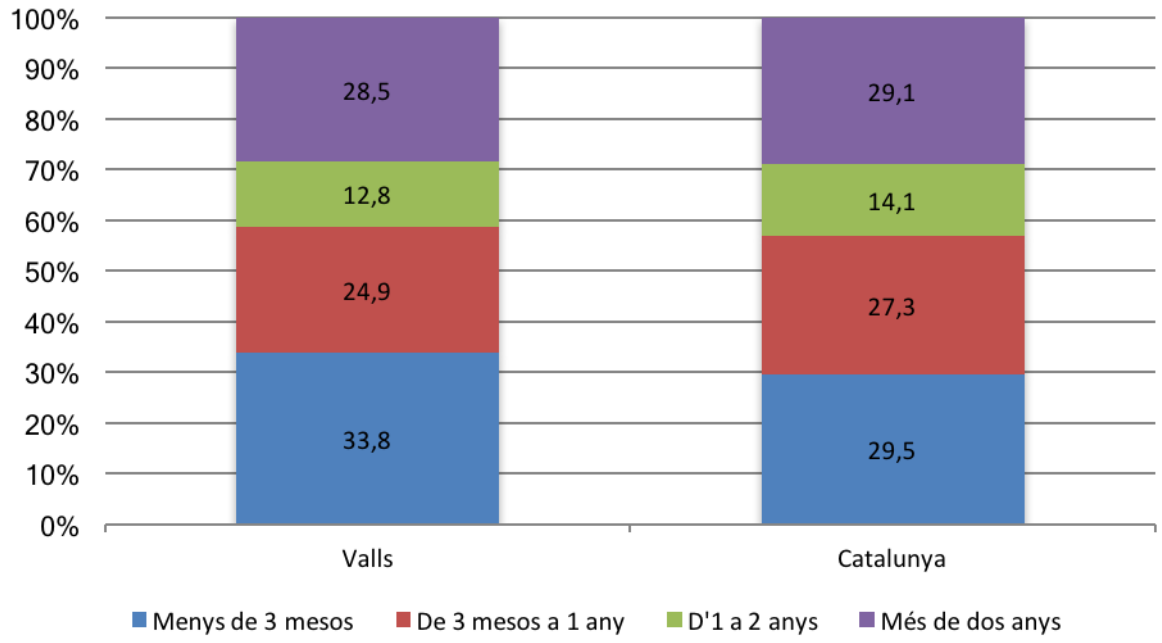

Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'Observatori del Mercat de Treball

A major nivell formatiu, més ràpidament s'aconsegueix abandonar l'atur. Una persona aturada amb estudis primaris té 5 vegades més probabilitats de passar-se més de 2 anys a l'atur que una amb estudis universitaris

Aquesta forta heterogeneïtat no significa que la durada de l'atur sigui un fenomen transversal que afecta a amplis perfils poblacionals, sinó més aviat el contrari. Hi ha uns perfils molt concrets que pateixen amb força aquesta tipologia d'atur i que, a grans línies, confirmen la següent afirmació: **els col·lectius que pateixen**

A les dones els costa molt sortir de l'atur: el 30,7% de les dones aturades a Valls porta més de 24 mesos a l'atur (25,5% els homes)

més atur són els que, també, el pateixen amb una major durada. En primer lloc, el nivell formatiu apareix com un factor clarament diferenciador. Com s'aprecia molt visualment a la gràfica, a mesura que augmenta el nivell formatiu disminueix la durada de l'atur i, entre els dos extrems, la desigualtat és elevada: un aturat amb estudis primaris té un 33,9% de probabilitats de portar més de 24 mesos a l'atur.

La formació és necessària per a les dones si volen escapar d'uns alts índexs d'atur de llarga durada. De tota manera, només s'aproximen a els homes si han completat estudis universitaris

Un segon factor explicatiu és el sexe: les dones pateixen amb més força aquest tipus d'atur: el 30,7% de les dones aturades a Valls porten més de 24 mesos en aquesta situació, 5,2 punts més que els homes. A més, si tenim en compte conjuntament els dos factors citats, les dades encara són més dràstiques: un 39,2% de les dones aturades que tenen un baix nivell formatiu ja porten més de 24 mesos a l'atur, per un 28,7% dels homes. A mesura que augmenta el nivell formatiu, aquests percentatges es redueixen tant per homes com per dones, però el desequilibri per raó de gènere no es trenca fins el darrer nivell: entre la població amb estudis universitaris, la probabilitat de portar més de 24 mesos a l'atur en dones s'aproxima a la dels homes (3,35 punts).

Finalment, els sectors que acumulen més atur de llarga durada són la indústria i la construcció, mentre que el sector de l'agricultura és el que presenta uns resultats més positius en aquest sentit. Aquesta constatació podria resultar paradoxal ja que hem vist que, precisament el sector secundari és el que més ha millorat, amb una reducció notable de l'atur els darrers anys, això s'explica perquè tant la indústria com la construcció hi va haver un augment en el volum de població aturada, a les primeres etapes de la crisi, i, per tant, la major part de població aturada va ser expulsada del mercat de treball en aquell període.

La indústria i la construcció són els sectors que acumulen més població en atur de llarga durada

Gràfica 3.9 Població aturada segons durada de la demanda, en funció del nivell d'instrucció. Valls, juliol de 2017

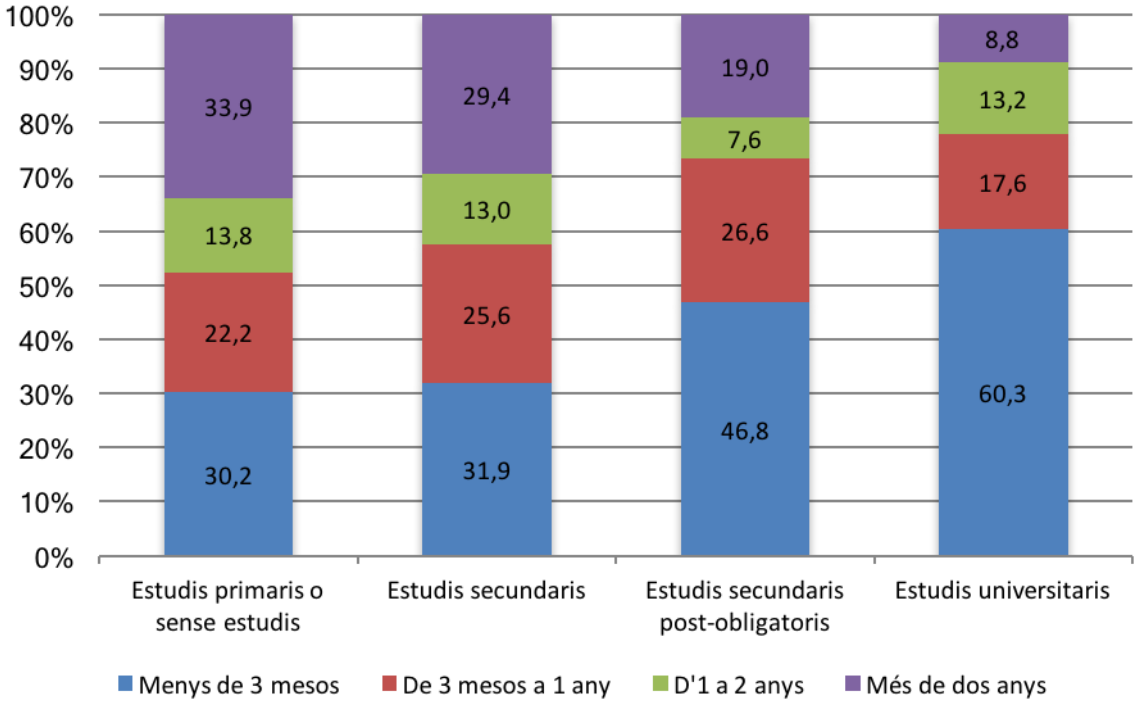

Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'Observatori del Mercat de Treball

Gràfica 3.10 Població aturada segons la durada de la demanda, en funció del sexe. Valls, juliol de 2017

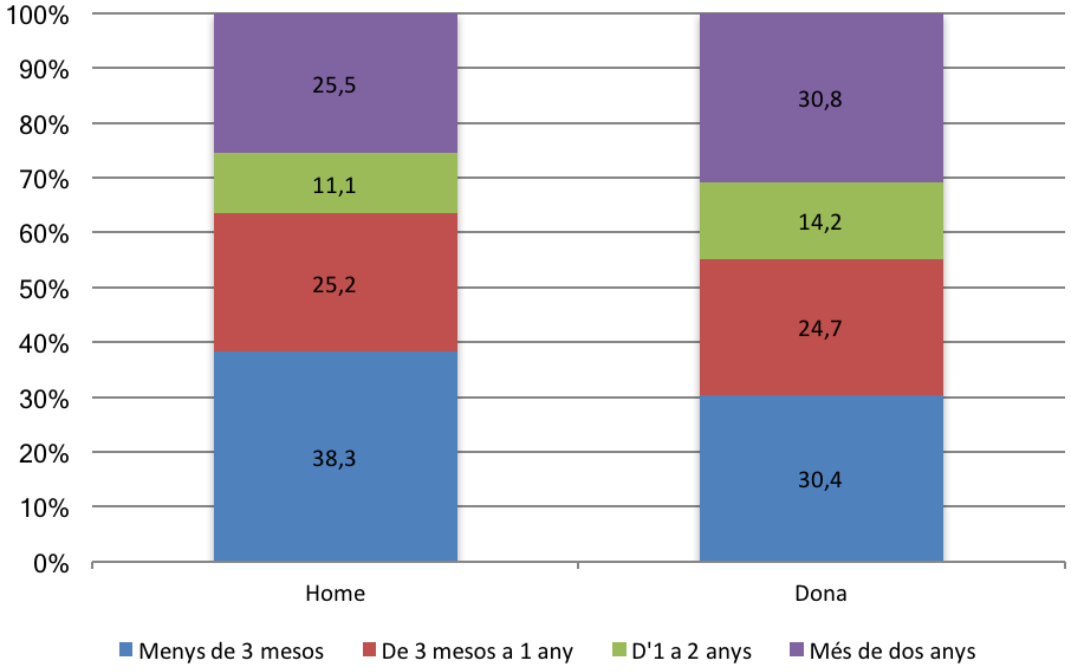

Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'Observatori del Mercat de Treball

Gràfica 3.11 Població aturada segons durada de la demanda, en funció del sector d'ocupació. Valls, juliol de 2017

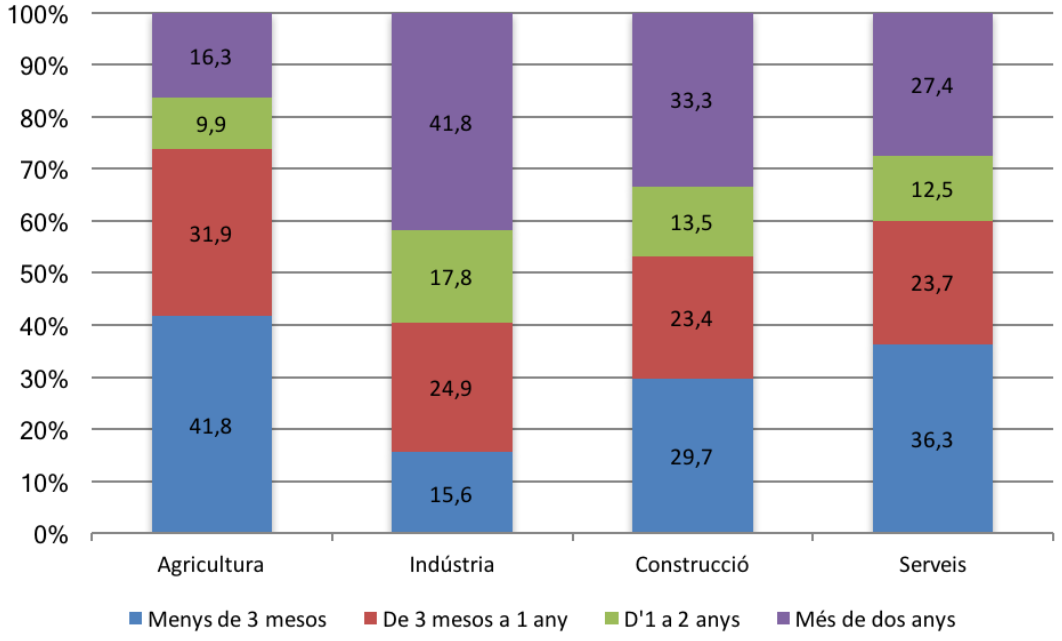

Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'Observatori del Mercat de Treball

3.6 L'ocupació i la contractació a Valls

El volum de persones afiliades a la Seguretat Social a Valls és, el juny de 2017, de 11.129

En els nou anys analitzats com a referència, el volum de treballadors/es afiliats a la Seguretat Social a Valls ha caigut de 12.904 a 11.129. El contrast amb les dades d'atur registrat (que només ha augmentat en unes 500 persones durant aquest mateix període) ens serveix per a alertar que l'atur no explica la totalitat de casos de desvinculació laboral. Aquest decalatge entre afiliació laboral i atur existeix perquè hi ha població que, tot i deixar d'estar treballant, no passa a formar part de l'atur, per diverses causes: perquè es jubilen, perquè emigren, perquè moren o perquè passen a ser inactives.

Per exemple, la afiliació durant els anys 2015 i 2016 va caure en 330 persones a Valls. En aquests dos anys, en canvi, l'atur només va disminuir en 196 individus. La resta de situacions s'explicarien per la jubilació (al voltant d'un centenar en aquest període), per l'emigració (una quarantena), per les defuncions (tot i que és difícil de calcular amb precisió, els registres es

mourien per sota del centenar de població potencialment ocupada) i, la resta, per entrades a situacions d'inactivitat: és a dir, per persones que perden la feina però no es registren a l'Oficina de Treball (tot i que, possiblement, estiguin buscant feina per altres vies).

D'altra banda, la desagregació de les dades ens permet observar que en els primers anys hi va haver una forta caiguda en les afiliacions del règim general (2008-2010), durant els següents anys la disminució va continuar però d'una forma més constant i, a partir del 2014, les afiliacions van anar augmentant de forma progressiva per anar recuperant terreny a partir de 2014 i fins l'actualitat. En quan a la afiliació entre els autònoms s'ha mantingut estable (entre 2.000 i 1.500 individus), mostrant una lleugera disminució constant.

Gràfica 3.12 Persones afiliades a la Seguretat Social. Valls, març de 2008 a juny de 2017

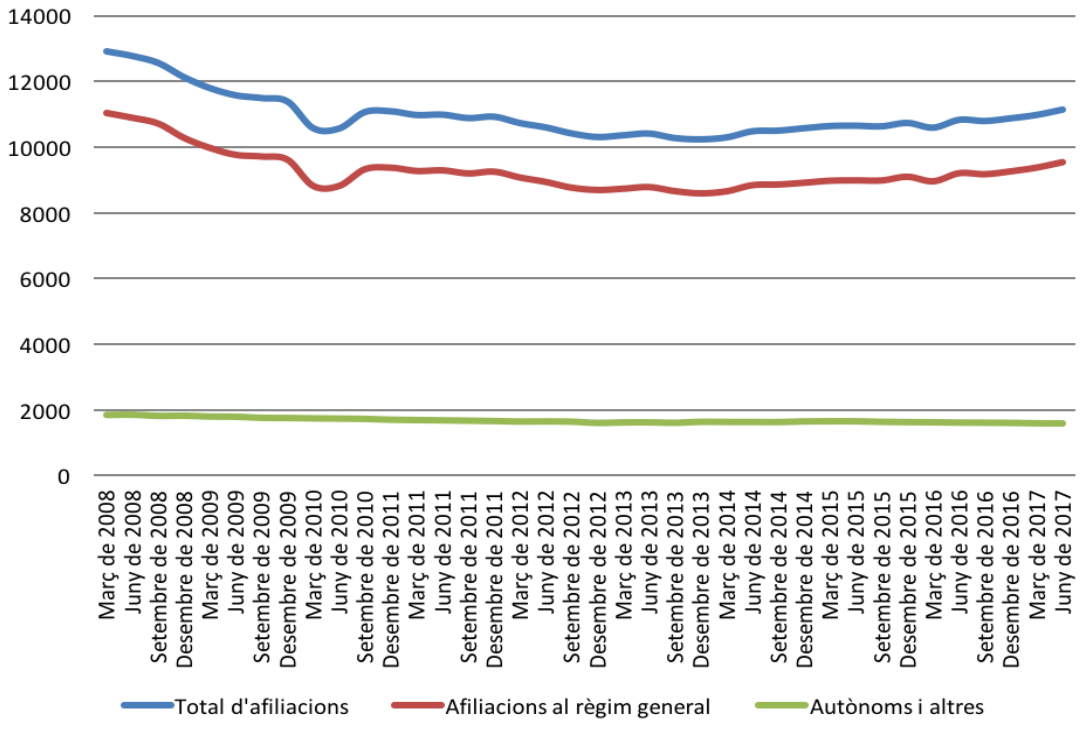

Font: elaboració pròpia a partir de les dades d'IDESCAT

Si es compara la contractació del 2017 amb la contractació de l'any 2011, es troba un augment de la contractació, que es concentra en uns perfils poblacionals concrets.

En primer lloc trobem la població jove, tant masculina com femenina. El 2011 només es van registrar 2.949 contractes a individus de 16 a 29 anys, mentre que el 2014 se n'havien registrat 4.338, amb una augment del 47,1% (que augmenta a mesura que es redueix l'edat: entre els

joves de 16 a 19 anys la contractació ha augmentat en un 82,6%). En canvi, entre la resta de grups d'edat la pujada de la contractació ha estat molt inferior, per sota del 55%.

La contractació fins juliol de 2017 en contractació dels joves ja es situa en 2.721 nous contractes. Tot i que, indefinida a disminuït lleugerament en l'últim anys en aquest col·lectiu jove: del 7,1% dels contractes registrats el 2011 al 6,6% el 2016, i una lleugera caiguda fins el 5,8% en el que portem de 2017. Tot i que el context afecta tant als nois com a les noies, els nois són el que han mostrat menys augment: el 2016 es van registrar 424 contractes més que el 2011 (una pujada del 22,3%), però en les dones es van registrar 965 contractes més (un augment del 92%). La contractació indefinida ha millorat en nois i s'ha reduït en noies: en el que portem de 2017 representa el 4,2% de la contractació en noies i el 6,6% en nois.

Un altre col·lectiu que apareix amb registres positius són les dones adultes. En el conjunt dels grups d'edat, la població femenina ha patit un augment de la contractació superior a la dels homes. Entre la població de 45 a 54 anys, per exemple, la contractació masculina ha crescut un 74,7% entre el 2011 i el 2016 (447 i 781 respectivament), mentre que la femenina ha augmentat un 200%: de 354 contractes a 1062. Si ampliem el marge d'edats i comencem a comptabilitzar la població a partir dels 35 anys, la desigualtat de gènere en la contractació encara és lleugerament. En els homes de 35 a 54 anys, del 2011 al 2016 hi ha hagut un augment de contractació del 65,9% (1.506 i 2.498, respectivament), en les dones hi ha hagut un augment del 153,% (1.006 i 2.550) . En tot cas, es torna a reproduir el model, citat abans, de major contractació indefinida entre els homes: en el que portem de 2017 el 9,6% dels contractes signats per homes de 35 a 54 anys, i l'5,8% dels signats per dones, han estat indefinits.

També cal remarcar que l'augment de contractació de dones en els últims anys es degut al desequilibri de gèneres que hi havia els primers anys, per exemple, l'any 2011 el 63,5% de la contractació eren homes i el 2016 ho són el 53,3%.

3.3 Contractació per sexe i grups d'edat. Valls 2011-2017 (fins juliol)

		De 16 a 20 anys	De 20 a 24 anys	De 25 a 29 anys	De 30 a 34 anys	De 35 a 39 anys	De 40 a 44 anys	De 45 a 49 anys	De 50 a 54 anys	De 55 a 59 anys	De 60 a 64 anys
Homes	2011	147	807	946	957	550	509	221	226	62	31
	2012	105	545	766	883	609	437	228	214	62	30
	2013	85	665	788	1066	779	468	322	229	66	22
	2014	107	743	840	889	818	559	421	229	108	34
	2015	175	863	908	1082	823	706	478	244	122	36
	2016	324	936	1064	1069	867	850	495	286	209	43
	2017 (fins juliol)	191	637	596	502	607	475	362	205	124	35
Dones	2011	163	376	510	423	359	293	214	140	59	27
	2012	70	383	438	464	348	286	233	128	50	11
	2013	74	445	530	529	411	334	277	152	63	18
	2014	80	583	585	692	583	500	409	218	83	27
	2015	143	708	707	639	742	667	416	338	118	47
	2016	242	886	886	607	776	712	589	473	169	45
	2017 (fins juliol)	135	644	518	306	504	423	338	197	124	18

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de l'Observatori d'Empresa i Ocupació del Departament d'Economia i Empresa

La població amb estudis primaris o amb estudis universitaris és ela que s'ha beneficiat més en la contractació en els darrers anys. Però la població amb estudis universitaris ha disminuït la contractació indefinida

Curiosament, els que més han augmentat en contractació del 2011 al 2016 és la població sense estudis o amb estudis primaris, passant de 241 contractes a 1.405 (un augment del 483%), i de 843 fins el juliol de 2017, en aquesta població també ha augmentat el pes de la contractació indefinida: el 9,5% el 2011 i 14,4% el 2016. En el cas de la població amb estudis universitaris, també hi ha hagut una millora en la contractació: de 659 el 2011 a 1.858 el 2016, un augment del 181,9% (i 787 fins al juliol de 2017). Però, presenta una menor contractació indefinida: el 2011 era del 16,5% i baixa 6,1% el 2016 (fins el juliol de 2017 representa un 8,6%). En canvi, la població amb estudis secundaris és la menys ha augmentat en els darrers anys. La contractació ha augmentat de 6.076 contractes el 2011 a 7.494 el 2016, un augment del 23,3%, i el percentatge de contractes indefinits segueix estan per sota del 10%, amb una variació pràcticament inexistent en aquest període. A més, en aquest cas, l'any 2017 no servirà per millorar els registres, ja que fins el juliol només s'han signat 4.944 contractes, només el 6,4% indefinits.

Taula 3.4 Contractació, en funció del nivell formatiu i del tipus de contracte. Valls, 2011-2017 (fins juliol)

		Estudis primaris o sense estudis	Estudis secundaris	Estudis secundaris post-obligatoris	Estudis universitaris
2011	Indefinit	23	479	36	109
	Temporal	218	5597	448	550
2012	Indefinit	65	442	25	132
	Temporal	426	4268	348	613
2013	Indefinit	80	409	27	123
	Temporal	681	4712	541	742
2014	Indefinit	119	443	29	130
	Temporal	832	5482	559	906
2015	Indefinit	155	426	31	118
	Temporal	1052	6121	781	1271
2016	Indefinit	203	590	52	113
	Temporal	1202	6904	713	1745
2017 (fins a juliol)	Indefinit	102	315	30	68
	Temporal	741	4629	341	719

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de l'Observatori d'Empresa i Ocupació del Departament d'Economia i Empresa

El sector serveis és el que concentra els pitjors números pel que fa a la contractació, un fet previsible en tant que és el que concentra més població amb estudis secundaris i dones adultes. Aquest ha augmentat un 0,33% de l'any 2011 al 2016: ha passat de 6.034 contractes a 6.054, i fins el juliol de 2017 s'han fet 3.848 contractes. Tot i així, la contractació indefinida ha augmentat en aquest sector, del 6,9% el 2011 al 9,8% el 2016. El sector primari augmenta un 9,5% del 2011 al 2016 (179 contractes i 196, respectivament) i la contractació indefinida augmenta 2 ,5 punts. La indústria és el sector que més ha augmentat del 2011 al 2016, passant de 974 contractes a 4.835 (un augment del 396,4%), però en canvi la contractació indefinida ha disminuït del 20,3% el 2011 al 5,3% el 2016. En quant a la construcció també hi ha hagut un augment de la contractació: de 273 l'any 2011 a 447 l'any 2016, i, a diferencia de la indústria, ha augmentat la contractació indefinida, passant del 7,7% el 2011 al 20,6% el 2016.

Taula 3.5 Contractació, en funció del sector d'activitat i del tipus de contracte. Valls, 2011-2017 (fins juliol)

		Agricultura	Indústria	Construcció	Serveis
2011	Indefinit	11	198	21	417
	Temporal	168	776	252	5617
2012	Indefinit	8	168	25	490
	Temporal	179	629	257	4626
2013	Indefinit	10	220	20	394
	Temporal	188	637	205	5657
2014	Indefinit	14	235	27	448
	Temporal	183	3211	283	4114
2015	Indefinit	18	213	37	468
	Temporal	137	4297	343	4461
2016	Indefinit	17	258	92	596
	Temporal	179	4577	355	5458
2017 (fins a juliol)	Indefinit	4	164	49	299
	Temporal	82	2614	187	3549

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de l'Observatori d'Empresa i Ocupació del Departament d'Economia i Empresa

Eix 4 – Protecció i benestar social

4.1 Places d'atenció a les persones amb discapacitat

En el primer apartat d'aquest informe hem vist com la població amb discapacitat ha crescut, a Valls, de manera substancial fins els 1.782 individus el 2016. En aquest mateix període, la resposta per a cobrir les necessitats d'aquesta població no van poder mantenir aquest ritme i, de manera general, tots els indicadors sobre capacitat d'atenció a la població amb discapacitat van baixar en comparació al principi de la dècada dels 2000. Però en els últims anys s'han creat més places que han fet millorar els indicadors.

Ens hem centrat en dos indicadors, a partir de la informació disponible de la Base de Dades d'Entitats i Establiments Socials, del Departament d'Acció Social i Ciutadania. Per a estandarditzar aquestes dades, les hem relacionat amb el conjunt de població que pateix discapacitat al municipi. Entenem que és un indicador millorable, en tant no tota la població amb discapacitat és potencialment usuària d'aquests serveis, però no es disposa d'una millor dada i, a més, ens és útil a efectes comparatius, en relació al conjunt de Catalunya.

El nombre de places en centres ocupacionals per cada 100 persones amb discapacitat ha augmentat a Valls els últims dos anys i segueix per sobre de la mitjana catalana

Si, per a concretar, agafem el període 2012-2016, el nombre de places en centres ocupacionals es va reduir a Valls de 4,4 places per cada 100 persones amb discapacitat el 2012 a les 3,9 de 2014, però el 2015 va haver-hi un augment de 14 places, que fa que hi hagi 4,9 places per cada 100 persones el 2016. Valls segueix presentant millors resultats que el conjunt de Catalunya, on el nombre de places per cada 100 persones amb discapacitat sempre ha estat inferior. Si en comptes de prendre com a referència el conjunt de població amb discapacitat, agafem només la població amb discapacitat superior al 75%, els resultats segueixen sent millors per a Valls: disposa de 20,3 places per cada 100 persones amb aquest grau de discapacitat, per només les 12 de Catalunya.

Per contra, Valls no disposa de places en centres d'atenció especialitzada per a persones amb discapacitat quan, si es reproduís la mitjana de Catalunya, tocaria habilitar-ne 4 al municipi (per complir amb la ràtio de 0,25 places per cada 100 persones amb discapacitat, del conjunt de

Catalunya).

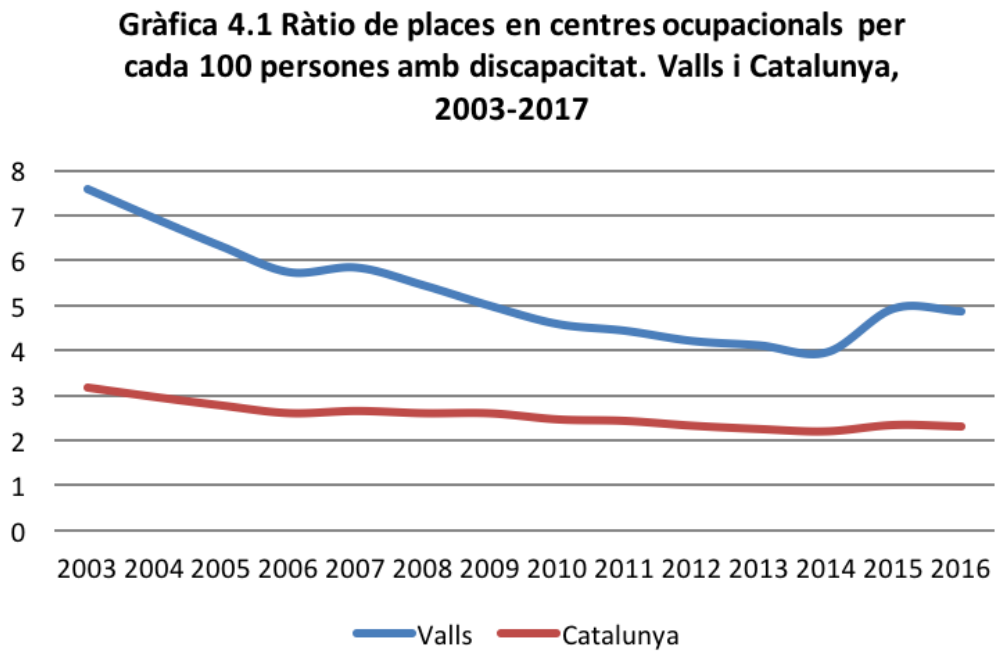

Font: elaboració pròpia a partir de la Base de Dades d'Entitats i Establiments Socials del Departament d'Acció Social i Ciutadania, i del padró continu de població

Aquesta tònica d'augment de l'oferta social per a l'atenció de persones amb discapacitat també es reprodueix en el cas de les places en llars residencials, que passa de 8 places a 38 l'any 2012 (totes ofertes per una entitat privada) amb la qual cosa augmenta la ràtio resultant: de 0,5 places per cada 100 persones amb discapacitat el 2011 a 2,1 places el 2016. Gràcies a aquest augment la mitjana de Catalunya l'any 2016 (0,9) és menor al conjunt de Valls. Si, com hem fet abans, prenem com a referència només la població amb més del 75% de discapacitat, els resultats segueixen sent afavoridors per a Valls i, per cada 100 usuaris potencials, disposaria de 13,4 places (5,9 a Catalunya). Tot i que, cal afegir que Valls no disposa de places en centres residencials per a persones amb discapacitat i que, si extrapolem la mitjana catalana, li tocaria disposar d'unes 15 places d'aquesta tipologia per complir amb la ràtio de 0,85 places per cada 100 persones amb discapacitat.

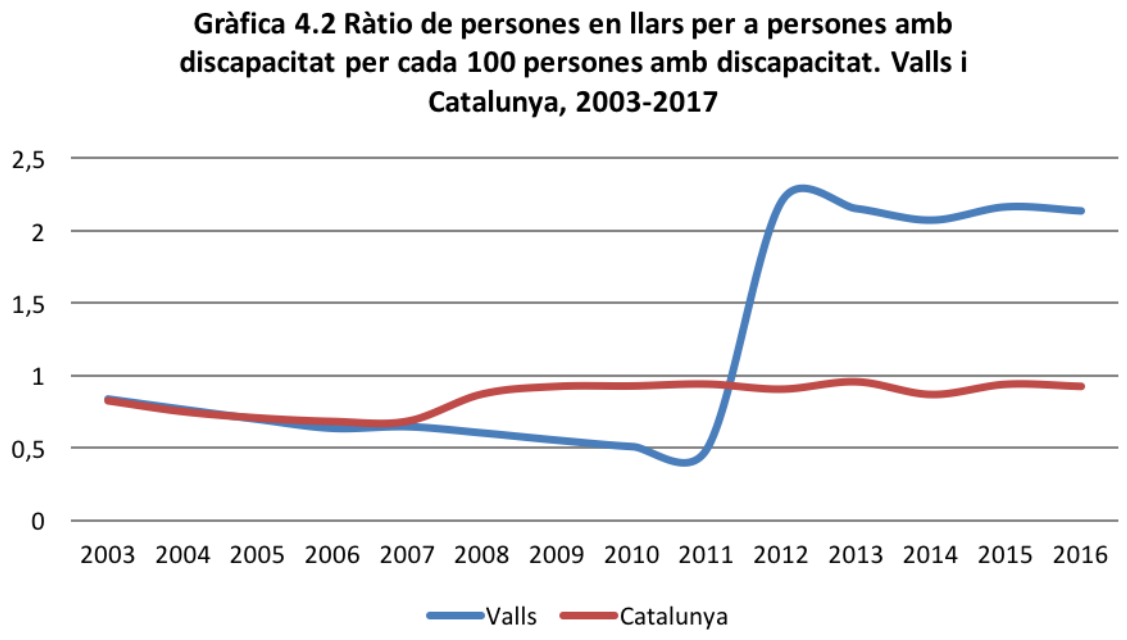

Font: elaboració pròpia a partir de la Base de Dades d'Entitats i Establiments Socials del Departament d'Acció Social i Ciutadania, i del padró continu de població

4.2 Places d'atenció a les persones grans

L'atenció a les persones grans també presenta a Valls uns resultats positius en relació al conjunt de Catalunya. En aquest cas hem relacionat el volum de places en residències i centres de dia per a persones grans en relació al conjunt de població de 65 anys o més. El 2016, Valls disposava de 7,6 places en residències i de 2,5 places en centres de dia per cada 100 persones de 65 anys o més.

El nombre de places d'atenció a la gent gran, tant en centres de dia com en residències, és superior a la mitjana catalana

Les xifres a Catalunya són força inferiors: 4,3 i 1,3, respectivament. En aquest sentit, es pot afirmar que Valls ha respost de manera avançada i eficaç a una problemàtica, l'envelliment de la població, que serà clau en els propers anys. Aquí es podria argumentar que aquests resultats poden estar influenciats per la menor proporció de persones d'edat avançada (65 anys o més) a Valls, en relació a Catalunya, i que caldria contrastar el comportament dels indicadors per a població d'edat molt avançada (85 anys o més). Doncs, de fet, fent-ho així els resultats seguirien sent clarament millors per a Valls: 45,5 places per cada 100 persones d'edat

molt avançada, en comparació amb les 30 del conjunt de Catalunya.

Gràfica 4.3 Ràtio de places en residències per a persones grans per cada 100 persones de més de 64 anys. Valls i Catalunya, 2003-2017

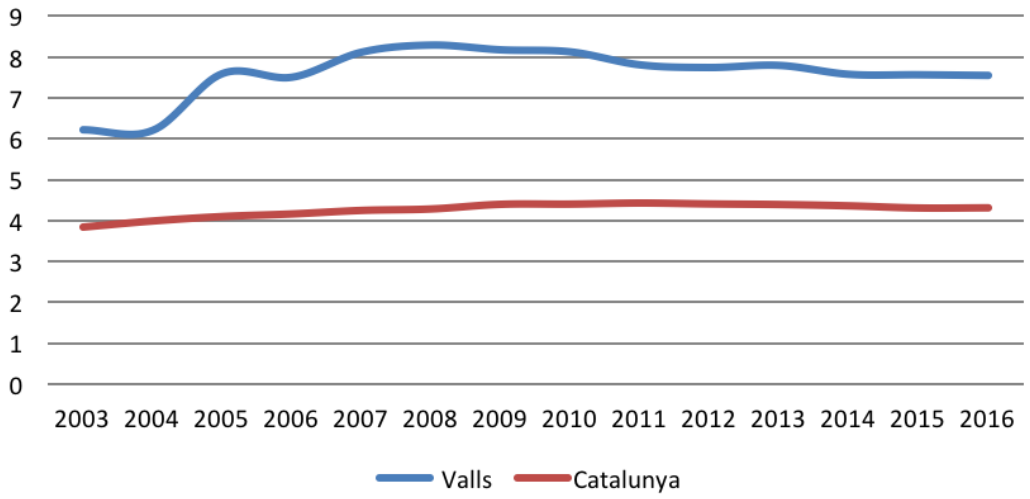

Font: elaboració pròpia a partir de la Base de Dades d'Entitats i Establiments Socials del Departament d'Acció Social i Ciutadania, i del padró continu de població

Una situació similar passa amb el nombre de places en centres de dia: a Valls, del 2003 al 2010 va anar augmentant i, a partir del 2011 es va estabilitzar. L'any 2016 es situava en 2,5 places per cada 100 persones majors de 64 anys, el doble de les disponibles a Catalunya (1,3). En aquest cas, si agafem com a referència la població de 85 anys i més, l'indicador és millor que en el en el conjunt de Catalunya: serien 13,3 places en centres de dia, per cada 100 persones de 85 anys o més, en comparació a les 8,2 del conjunt del país.

Gràfica 4.4 Ràtio de persones en centres de dia per a persones grans per cada 100 persones de més de 64 anys. Valls i Catalunya, 2003-2017

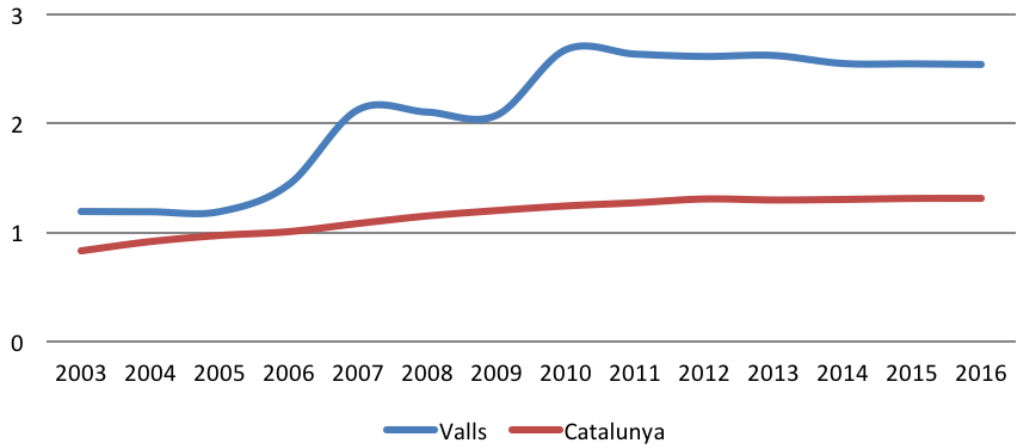

Font: elaboració pròpia a partir de la Base de Dades d'Entitats i Establiments Socials del Departament d'Acció Social i Ciutadania, i del padró continu de població

4.3 Les persones ateses als Serveis Socials municipals

Bona part de l'atenció més directa a les persones més necessitades recau en els Serveis Socials municipals, que són el punt de rebuda i d'intervenció immediata davant de situacions injustes que, generalment, escapen de la lògica municipal. A Valls, el 2016, segons les dades del PLICS, des dels diversos departaments vinculats a l'àmbit dels Serveis Socials es van atendre 3.180 persones, que representen un 13,1% de la població vallenca, amb un total de 2.115 expedients (291 dels quals es van obrir aquell any i 703 es van tancar). Aquesta xifra representa una reducció d'expedients en relació al 2015 en un 18,3%.

Els problemes econòmics, les mancances socials i la discapacitat són les tres tipologies de problemàtiques més ateses pels Serveis Socials el 2016

Per tipologia de les problemàtiques, la major part corresponen a intervencions en llars que tenen problemes econòmics (ingressos insuficients o sense ingressos, que acumulaven un deute excessiu o en les discapacitat són les tres quals es detecta una administració deficient dels recursos econòmics de què disposa), amb un total de 1.273 casos, el 35,6% del total de les problemàtiques ateses. A poca distància hi ha les intervencions per mancances socials, centrades en l'exclusió social i en la dificultat d'integració relacional (mendicitat, indigència, rebuig social, problemàtiques en les relacions familiars/socials, aïllament, indicis de trastorns mentals, etc.), amb 860 casos. Amb un volum d'intervenció lleugerament inferior hi trobem les intervencions persones amb discapacitat (manca d'autonomia, malaltia física o mental transitòria, crònica, consum de drogues, ludopatia, etc.) que, amb 666 casos, representen el 18,6% del total d'intervencions. Segueixen les intervencions laborals (prestacions d'atur, subsidi, treball esporàdic, activitats marginals, cerca de la primera feina, inadaptació a la feina, etc.) amb 326 casos. La resta de problemàtiques presenten una actuació menor, per sota dels 200 casos.

Taula 4.1 Problemàtiques ateses per Serveis Socials de l'Ajuntament de Valls, 2016.

	n	%
Habitatge	179	5,0
Econòmiques	1.273	35,6
Laborals	326	9,1
Salut i drogodependències	416	11,6
Discapacitats	250	7,0
Aprenentatge	129	3,6
Maltractament	93	2,6
Mancances Socials	860	24,1
Altres	46	1,3
Totals	3572	100

Font: Pla Local d'Inclusió i Cohesió Social. Ajuntament de Valls

Entre els programes posats en marxa per part de Serveis Socials, els que més usuaris atenen són els Plans Individuals d'Atenció (PIA) i els Serveis d'Ajuda a Domicili (SAD), amb més d'un centenar d'usuaris el 2016, seguits pel programa d'envelliment actiu (89 participants) i l'hort de Vilaniu (87 participants).

Entre els programes municipals, els que més usuaris tenen són els Plans Individualitzat d'Atenció (340) i els Serveis d'Ajuda a Domicili (211)

D'altra banda, el programa de repartiment d'aliments tramitat per les entitats socials de Caritas i Creu Roja engloba un volum d'usuaris molt superior: 365 famílies el 2016, amb un total de 5.128 repartiments d'aliments, una mitjana de 14 repartiments per família.

Taula 4.2 Usuaris de diversos programes d'intervenció social. Valls, 2016

Àmbit	Servei	Usuaris
Serveis de suport i d'ajuda a domicili	Teleassistència	67
	SAD social	155
	SAD dependències	56
	PIA	340
Serveis d'intervenció social, educativa i psicològica	Centre Obert Portal Nou	60
	Centre Obert Refugi	40
Serveis d'immigració	Reagrupament familiar	56
	Arrelament	102
	Renovació	49
Altres programes	Repartiment d'aliments	365 (famílies)
	Mobilassistència en víctimes de violència de gènere	15

	Envelliment actiu	89
	Inclusió social de la dona nouvinguda	20
	Capacitació en habilitats sociolaborals	12
	Créixer en família	16
	Hort de Vilaniu	87

Font: Pla Local d'Inclusió i Cohesió Social. Ajuntament de Valls

Una altra línia d'actuació dels Serveis Socials municipals és l'atorgament d'ajuts monetaris a la població amb més necessitats. El 2016 es van atorgar 3.436 ajuts d'aquest tipus, amb un import global de 167.864,36 euros, el que representa una quantitat de 70,03 euros per persona beneficiària (i al voltant de 6,9 euros per habitant).

La major part de les prestacions econòmiques des de Serveis Socials es destinen al suport escolar per a infants (ajuts de menjador i compra de llibres), a subministres i a l'adquisició de productes farmacèutics

Les partides que s'enduen un volum més gran de recursos econòmics estan relacionats amb la infància i l'escola: els ajuts pel menjador escolar (42.651,79 euros) i els ajuts per llibres escolars (40.913,26). A certa distància hi ha els ajuts per subministres (31.273,92 euros), seguit per les despeses de farmàcia (15.850,08), i ja per sota dels 10.000 euros, la resta d'ajuts atorgats: bàsicament, entorn a despeses de l'habitatge (sobretot subministres i rebuts) la manutenció, i altres despeses relacionades amb la vinculació escolar (ajuts a colònies, escolarització post-obligatòria). A més, aquesta distribució econòmica està relacionada amb el número de beneficiaris.

La major part de beneficiaris reben prestacions per als subministraments (814), per als llibres escolars (397), farmàcia (222), al menjador escolar (216) al menjador escolar (295), ajuts per a l'assistència a colònies (132), ajuts tècnics (90), per la manutenció (70), per a subministres d'escombraries (51), ajuts al transport (51), per rebuts de l'IBI (40), per escolarització post-obligatòria (25) i per habitatge (22).

Majoritàriament, l'import per persona beneficiària es mou entre els 40 i els 100 euros anuals. Malgrat això, hi ha dos partides que superen aquesta xifra: els ajuts pel menjador escolar (197 euros per persona beneficiaria) i els ajuts per a la compra de llibres escolars (103 euros per persona beneficiària).

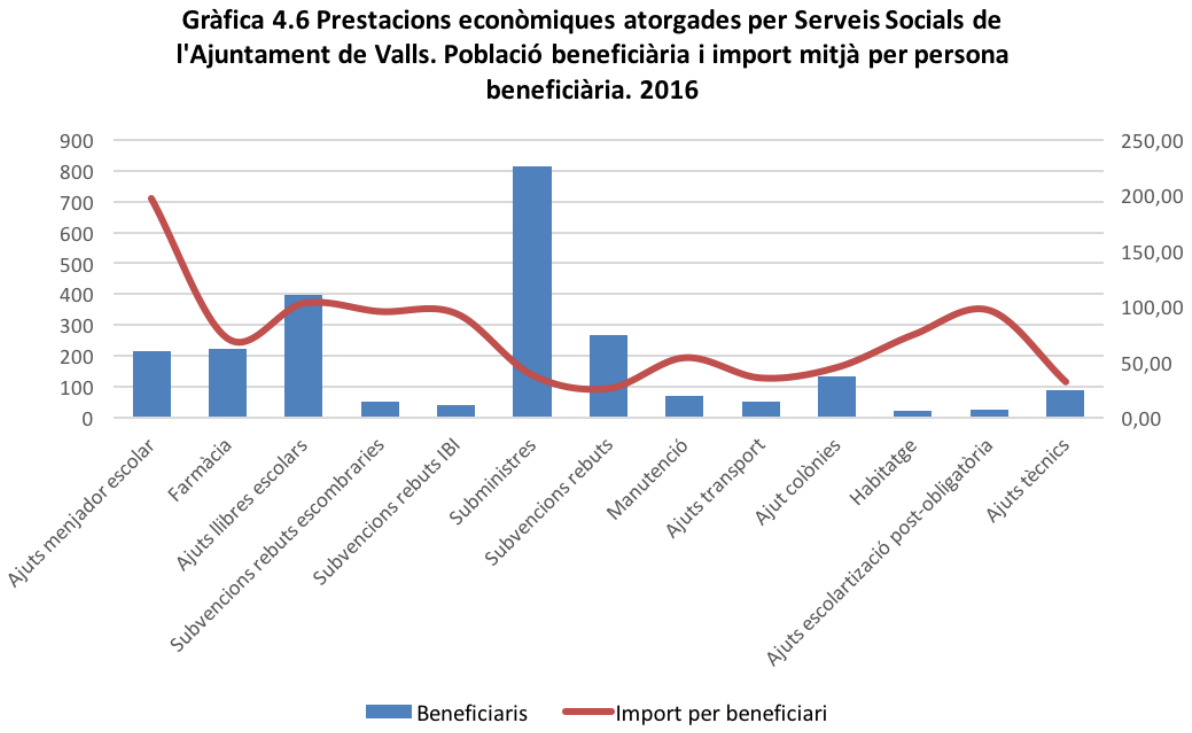

Font: Pla Local d'Inclusió i Cohesió Social. Ajuntament de Valls

4.4 Les prestacions socials

L'impacte de la crisi no ha vingut acompanyat per un augment del nombre de perceptors de prestacions socials de tipus monetari

Pel que fa a les prestacions socials de tipus monetari que vénen atorgades des d'administracions de nivell superior, l'evolució indica una tendència a la reducció de la població beneficiària. Ens hem centrat aquí en les prestacions complementàries i de sosteniment de la renda, i s'evidencia que l'impacte de la crisi no ha vingut acompanyat d'un augment en el nombre d'usuaris perceptors d'aquestes prestacions monetàries. Tan sols les ajudes per a famílies amb infants presenten un augment del nombre de perceptors fins el 2010, hi va haver la xifra més alta registrada, 1.181 infants beneficiaris, Un altre indicador que augmenta és el de les prestacions d'invalidesa, fins els 111 el 2013 perceptors (altra vegada el registre més alt), però en aquest punt cal remarcar que el nombre de beneficiaris d'aquesta prestació no està creixent al mateix ritme que el de persones amb discapacitat al municipi, de pensió de viudetat només tenim dades fins 2011, aquest va tenir el màxim l'any 2005 amb 495 persones. Tant la prestació de jubilació com la d'invalidesa s'han mantingut bastant equilibrada, estant al 2015 en 68 i 87

persones respectivament.

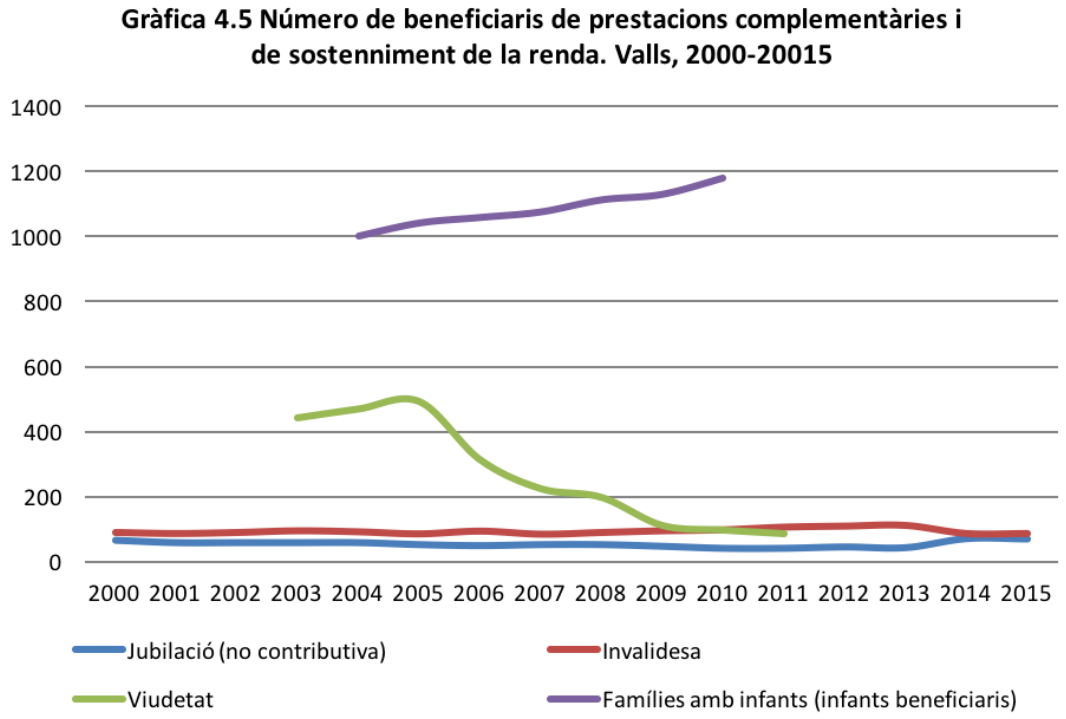

Font: IDESCAT

4.5 Violència contra les dones

L'evolució en els anys del nombre de sentències i les ordres de protecció derivades de casos de violència de gènere, presenta certa variabilitat, va augmentar des de l'any 2005 a l'any 2011, de l'any 2012 fins al 2014 es redueixen, tornen a augmentar, fins el 2016 que tornen a reduir-se.

El partit judicial de Valls presenta uns majors registres de violència de gènere que la mitjana catalana

El 2017, el nombre de sentències per violència de gènere (11,2 per cada 10.000 dones del Partit Judicial de Valls) i el d'ordres judicials de protecció pel mateix motiu (1.803 per cada 10.000 dones) és el més baix des de 2013. Malgrat aquesta reducció, cal alertar que tant les sentències penals com les ordres de protecció segueixen sent més nombroses que en el conjunt del país i, a més, ho són de manera constant al llarg dels darrers anys.

Taula 4.3 Sentències (penals i civils) i ordres de protecció per violència de gènere, per cada 100 dones. Partida Judicial de Valls i Catalunya, 2005-2017

	Sentències		Ordres de protecció	
	Valls	Catalunya	Valls	Catalunya
2005	4,0	3,5	10,3	8,4
2006	13,6	8,3	25,6	18,8
2007	6,0	9,1	20,2	16,1
2008	13,2	9,4	21,7	18,8
2009	13,5	9,9	28,5	18,0
2010	14,0	10,2	26,2	16,2
2011	15,8	9,6	26,5	15,4
2012	10,4	9,4	19,3	15,6
2013	9,3	9,5	16,2	14,2
2014	9,9	9,1	10,1	14,1
2015	12,3	9,2	21,4	14,8
2016	11,2	8,1	18,0	14,2

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades del Consell General del Poder Judicial i del padró de població

4.6 El nivell de riquesa del municipi

El darrer apartat d'aquest informe el dediquem a una breu anàlisi sobre la riquesa del municipi, mesurada a partir de la Renda Familiar Disponible Bruta, la macromagnitud que mesura els ingressos de què disposen els residents d'un territori, ja sigui per destinar-los al consum o a l'estalvi, i del Producte Interior Brut, que mesura el conjunt de recursos resultant de l'activitat productiva del municipi. Ambdós indicadors tenen com a últim any disponible el 2014, utilitzant la base de 2010.

Pel que fa a la RFDB, aquesta es situava en 15.200 euros per habitant el 2014 i és el primer any que creix desprès de 2 anys de disminució: un augment de 400 euros per habitant en un any (un augment d'un 0.2%, superior a la que va patir el conjunt del país: del 0,02%). Així, a Valls la RFDB tendeix a una recuperació, però continua sent inferior a la del conjunt de Catalunya (16.900 euros per habitant).

La renda disponible a Valls era de 15.200 euros per habitant, el 2014, amb un augment del 0,2% respecte l'any anterior.

Pel que fa a l'origen d'aquesta renda, cal destacar el augment impacte que hi tenen les prestacions socials: el 2014 tan sols representaven el 22,9% del total d'aquest indicador, per damunt de la mitjana catalana (20,9%), però aquesta diferència substancial només passa l'any 2011 i 2014.

Taula 4.4 Renda Familiar Disponible Bruta (RFDB). Valls, 2001-2014

	RFDB municipi (en milers d'euros)	RFDB per habitant (en milers d'euros)	Rati (Catalunya=100)
2001	165.499	12,8	104,4
2002	289.451	13,6	104,3
2003	310.888	14,2	106,3
2004	322.067	14,3	101,7
2005	347.543	15,1	101,0
2006	371.952	15,7	100,7
2007	396.438	16,3	99,9
2008	432.414	17,8	101,7
2009	426.077	18,8	102,3
2010	426.077	17,3	102,5
2011	390.239	15,7	93,8
2012	367.437	14,8	91,4
2013	364.067	14,8	91,9
2014	369.964	15,2	92,1

Font: IDESCAT (fins 2007, dades amb Base 2000, fins 2010, dades amb Base 2008, des de 2011, actualitzades a Base 2010)

El 2014, el PIB de Valls era de 715 milions d'euros, el que equivalia a 29.300 euros per habitant, una xifra un 5% superior a la mitjana catalana (27.900 euros) i superior als registres del municipi en les dades analitzades. **Si fem Catalunya 100, el PIB per habitant a Valls era en aquest any de 105,4**.

El PIB a Valls ha augmentat l'any 2014 amb 29.300 euros per habitant i per sobre de la mitjana catalana. La importància del sector industrial (27,9%) és clau per a entendre-ho

Aquesta augment s'explica, en part, per la importància del sector industrial al municipi: genera el 27,9% del total del PIB, per només un 19,8% en el conjunt del país. La resta de sectors, en oposició, aporten al PIB vallenc menys que al conjunt català: el sector serveis és el predominant, amb un 59,4% del PIB municipal (a Catalunya és un 72,1%), la construcció genera el 5,3% (a Catalunya el 7,2%) i l'agricultura el 0,3% (a Catalunya l'0,9%).

Taula 4.5 Producte Interior Brut. Valls, 2001-2016

	PIB (en milers d'euros)	PIB per habitant (en milers d'euros)	Ràtio (Catalunya = 100)
2001	457.400	26,6	91,9
2002	-	-	-
2003	-	-	-
2004	-	-	-
2005	-	-	-
2006	619.500	26,2	95,8
2007	-	-	-
2008	660.500	25,9	93,7
2009	621.400	25,2	91,1
2010	638.500	27,0	92,7
2011	668.600	26,9	96,1
2012	630.500	25,5	93,4
2013	661.700	26,9	98,8
2014	715.900	29,3	105,4

Font: IDESCAT (fins 2006, dades amb Base 2000, fins 2010, dades amb Base 2008, des de 2011, actualitzades a Base 2010)

5. Conclusions: taula d'indicadors i propostes orientatives d'actuació

5.1 Conclusions

En aquest informe es presenten les dades numèriques d'alguns aspectes de la realitat social vallenca. En aquestes pàgines s'han fet visibles alguns segments de la població vallenca sobre els que s'haurà de fer un seguiment els propers anys amb la finalitat de millorar les polítiques inclusives, amb l'objectiu de convertir-se en una ciutat inclusiva. Destaquem d'entre altres, una població gran que demandarà nous recursos, l'increment de les malalties mentals entre la població, una població jove amb dificultats d'inserció laboral, així com un sector important de dones, i una certa cronicitat en perfils poblacionals que sumen diferents tipus de desavantatges socials.

Valls presenta problemàtiques molt similars a la resta de societats contemporànies en l'actualitat, i a la qual els Serveis Socials municipals hi fan front de manera quotidiana. El paper dels municipis és, en aquest sentit, clau, com a proveïdors de la xarxa de protecció per als individus que viuen en unes condicions més desfavorides. És més, els municipis són el primer nivell on s'explicita el risc de fragmentació i de ruptura social fruit dels contextos socials i econòmics.

Les dades mostren l'evolució del sindicadors de situació social dels que es poden desprendre els diferents riscos existents o que poden manifestar-se a futur al municipi. D'entre els indicadors socials a tenir en compte tant ara com a futur destaquem:

- Una estructura poblacional l'evolució de la qual pot comportar l'aparició de situacions de risc, com ara el sobreenvelliment de la població o l'augment de població que pateix discapacitat. De fet aquest sobreenvelliment ve associat, ara per ara i en mols casos, a processos degeneratius incapacitants. Aquesta constatació posa sobre avís la necessitat, a curt termini, de comptar amb més recursos destinats a la gent gran i a la gent gran que presenti alguns tipus de discapacitat o que vegi disminuïda notablement la seva autonomia personal. Una bona part d'aquests recursos han de ser de l'àmbit sociosanitari, àmbit que és un dels més costosos en termes d'inversió/despesa social.

- Una escassa i insuficient recuperació de la natalitat fa que l'índex sintètic de fecunditat sigui encara dels més baixos a nivell europeu. Menys infants (i sostingudament, menys

infants) posa en entredit el sistema futur d'ingressos públics destinats a transferències socials, entre les que figuren també les pensions de jubilació. Però a curt termini, obliga a redimensionar les plantilles de professorat d'Educació infantil i primària (descens de l'escolarització 0-3 anys), l'atenció pediàtrica i l'oferta municipal d'oci destinada a famílies i infants.

- Valls, com d'altres ciutats, presenta una concentració d'alumnat més desfavorit en uns determinats centres escolars. És el que s'anomena segregació escolar, que té a veure amb la nacionalitat dels progenitors i amb la classe social. Malgrat ser un districte educatiu únic, Valls no escapa d'aquest fenomen. Caldria articular polítiques concretes que fessin menor dita segregació, per la via d'incrementar la qualitat del sistema públic d'educació.

- Les dades i els indicadors en l'àmbit de la protecció i el benestar social, alerten de zones de risc com per exemple en l'àmbit de les ordres de protecció i les sentències per casos de violència contra les dones que, si bé s'han reduït, segueixen per sobre de la mitjana catalana.

D'una altra banda, determinats indicadors evidencien que s'està actuant contra els riscos que genera el model social i econòmic. En són un exemple el volum de població matriculada en cursos de Formació per a Persones Adultes o en PFI, la provisió de places en centres de dia i residències per a gent gran, l'augment de places per a persones amb discapacitat, la reducció de l'atur, l'augment de població atesa als Serveis Socials municipals, o l'abast de programes de cobriment de necessitats bàsiques a nivell del municipi.

Aquest informe ha de convertir-se en una eina més, a disposició de l'equip tècnic que treballa en les diferents àrees vinculades a l'àmbit social del municipi, per a establir prioritats d'actuació, noves orientacions, o per a sustentar línies d'actuació ja existents. Per a això, s'ofereix, en els dos apartats següents, un llistat de propostes d'actuació prioritària i una taula d'indicadors de risc social, que sintetitzen i complementen l'anàlisi realitzada.

1. ADEQÜACIÓ SERVEIS

Àmbit: DEMOGRAFIA

Objectiu: Adequar les polítiques socials municipals, d'una fase d'expansió a una fase de millora qualitativa

Preveiem un estancament de la població vallenca en els propers anys o, fins i tot, una lleu reducció de població. El 82,4% de l'augment de població vallenca en la els anys 2002-2012 s'ha explicat exclusivament per l'arribada de població immigrant. La menor intensitat d'arribada d'aquesta població immigrant limitarà, per tant, el creixement demogràfic, tot i que el saldo migratori sigui positiu. A més, l'envelliment progressiu de la població (amb l'arribada a l'edat avançada de grans contingents de població), així com la reducció dels naixements (per les baixes taxes de fecunditat, així com per l'arribada a l'edat de tenir fills d'una generació de dones molt poc poblada, nascuda els anys 1980 i 1990), poden fins i tot provocar una pèrdua de població a curt o mitjà termini. Per tant, cal reorientar l'estructura de les polítiques socials del municipi ja no cap a l'extensió –és a dir, cap a la intervenció a un volum de població cada cop més nombrós– sinó cap a la consolidació i el tractament qualitatiu, millorant la detecció dels perfils necessitats i adaptant la demanda a les seves característiques.

Indicador 1: Valoració qualitativa entorn a l'adaptació dels serveis a la nova realitat demogràfica, tenint en compte la seva capacitat de detecció i treball amb els perfils específicament vulnerables

2. INFÀNCIA

Àmbit: DEMOGRAFIA

Objectiu: Mantenir el compromís cap a les polítiques socials d'atenció a la infància

La infància és un grup d'edat molt vulnerable per al seva afectació de la pobresa, principalment del deteriorament del mercat de treball (que afecta als seus progenitors), dels canvis en els models de llar i per al pèrdua de cobertura social en el període de la crisi. A Valls, el volum de població infantil segueix per sobre de la mitjana catalana i el procés d'envelliment de la població es dóna a un ritme més lent, encara que Valls presenta un índex de sobreenvelliment més elevat que Catalunya. El 2016, un 17,6% de la població vallenca (4.283 individus) tenen entre 0 i 15 anys, un 1,7% superior a la mitjana catalana. Les perspectives demogràfiques apunten a una reducció d'aquest col·lectiu i, per tant, pot haver-hi la temptació de centrar esforços en altres col·lectius que seran més nombrosos en el futur, com la població d'edat avançada. En tot cas, toca alertar que a Valls aquesta evolució està sent més lenta i que, per tant, caldrà seguir dotant de rellevància les estructures d'intervenció orientades a la infància: des del foment de polítiques educatives fins el manteniment de prestacions monetàries atorgades des de Serveis Socials.

Indicador 1: Percentatge de població de 0 a 15 anys

Indicador 2: Valoració de les polítiques orientades a la infància (àmbit educatiu i de Serveis Socials, principalment)

3. POBLACIÓ ENVELLIDA

Àmbit: DEMOGRAFIA

Objectiu: Planificar i preparar la intervenció social per a la població d'edat avançada a mitjà termini

Si no es produeix cap alteració sobtada i poc previsible, l'escenari demogràfic vallenc indica que durant les properes tres dècades arribarà als 65 anys un contingent cada cop més nombrós de població. De fet, d'aquí a 15 anys ja començarà a entrar a aquesta edat, cada any, el doble de població de la que hi està entrant actualment. I a partir del 2025 començaran a entrar en edats de més de 65 anys les primeres generacions del Baby boom (nascudes a partir del 1960). A més, cal preveure el canvi de perfil social d'aquest col·lectiu: major nivell formatiu, major nivell cultural, noves demandes d'activitats, expectatives de jubilació activa, etc. En vista d'aquesta nova realitat sòcio-demogràfica que està a punt d'arribar, cal començar a planificar les estructures de suport cap a aquest nou perfil de població que serà el principal usuari dels serveis socials al municipi, ben aviat i de manera prolongada durant, almenys, unes quatre dècades. Això passa, entre altres mesures, per avaluar, quantificar i, si cal, reordenar l'oferta destinada a aquest col·lectiu (especialment en l'àmbit de participació, de relacions socials i d'activitats culturals), i per incorporar mesures de formació per al personal implicat en la dotació dels serveis cap a aquest perfil de població. Tot això, evidentment, mantenint les actuals estructures de suport.

Indicador 1: Percentatge de població de 65 anys i més

Indicador 2: Valoració de les polítiques orientades a la gent gran (àmbit sociosanitari, de relacions socials i de participació, principalment)

4. POBLACIÓ MOLT ENVELLIDA

Àmbit: DEMOGRAFIA

Objectiu: Incorporar decididament i de manera consolidada l'atenció a la població molt envellida

Tot i que l'estructura d'edats de Valls és relativament jove, dins del col·lectiu de població d'edat avançada hi ha un fort sobreenvelliment. Això implica que la població d'edat molt avançada (85 anys o més) sigui molt més nombrosa del que la mitjana catalana ens podia fer esperar: un 19,1% de la població de més de 64 anys en té més de 84, mentre que a Catalunya el percentatge és del 16,1%. Aquest no és un fet puntual sinó que es pot parlar de fet tendencial: més efectius de la població actual de més de 65 anys arribaran a superar amb escreix l'edat de 85 anys, pel que el sobreenvelliment anirà en augment en les properes dècades.

Per tant, dins l'adequació de les polítiques destinades a la gent gran que es proposa al punt anterior, cal tenir en compte aquesta especificitat: en termes de serveis de salut i benestar (com les residències, els centres de dia, els SAD i la teleassistència), de qualitat de vida, de sosteniment econòmic en llars unipersonals formades per aquest perfil poblacional, entre altres mesures.

Indicador 1: Percentatge de població de 85 anys i més respecte al conjunt de població d'edat avançada

Indicador 2: Valoració de les polítiques orientades a aquest col·lectiu (teleassistència, SAD, places en centres de dia i en residències, etc.)

5. EMIGRACIÓ AUCTÒCTONS/ES

Àmbit: DEMOGRAFIA

Objectiu: Establir estratègies municipals per frenar la fugida de població autòctona a l'estranger

L'emigració a l'estranger de la població autòctona és un reflex de la manca d'oportunitats laborals al municipi i a l'entorn immediat, característica del període de recessió econòmica. Hi correspon un perfil d'individu d'edat relativament jove (entre 25 i 49 anys), amb una forta feminització en les edats més joves (entre els 25 i els 39 anys, per cada home autòcton que viu a l'estranger, hi ha quatre dones). Per tant, tot i que aquesta realitat s'escapi del camp d'actuació de les polítiques que depenen de Serveis Socials, en sentit estricte, cal plantejar un debat municipal entorn a aquesta problemàtica, que ho és tant per als individus que marxen (per manca d'oportunitats laborals, per la impossibilitat de plantejar un projecte vital al municipi, per la ruptura de l'arrelament social), com per al municipi (en tant que representa una fuga de població qualificada per a la qual s'han destinat molts esforços públics).

Indicador 1: Evolució de la població autòctona que resideix a l'estranger

Indicador 2: Valoració de les oportunitats que ofereix el municipi i l'entorn per evitar l'emigració d'aquest col·lectiu altament format

6. EMIGRACIÓ ORIGEN ESTRANGER

Àmbit: DEMOGRAFIA

Objectiu: Prestar atenció al col·lectiu de població de nacionalitat estrangera que retorna al país d'origen, així com als membres d'aquestes famílies que romanen al municipi

En els darrers anys s'ha produït un retorn de població immigrant als seus països d'origen. Si l'any 2013 hi havia 173 vallencs/ques en aquesta situació, el 2017 ja en són 239, amb un creixement progressiu. Es tracta majoritàriament de població adulta (entre 35 i 55 anys), d'origen sud-americà i amb més presència masculina (un fet destacat, tenint en compte que la immigració procedent d'aquesta regió té major volum de dones). El principal país de retorn és el Brasil. En aquest sentit, cal prestar atenció no només a les causes d'emigració d'aquesta població sinó, especialment, a la situació en què queden les persones de la família –majoritàriament les dones– que romanen a Valls.

Indicador 1: Evolució de la població d'origen estranger que resideix a l'estranger

Indicador 2: Valoració de les oportunitats que ofereix el municipi i l'entorn per evitar l'emigració d'aquest col·lectiu

Indicador 3: Valoració de les condicions de vida de la resta de membres de la família, que no han emigrat i que resten al municipi

7. DISCAPACITAT

Àmbit: DEMOGRAFIA

Objectiu: Situar l'atenció a la discapacitat com un element de cohesió social al municipi

La població que pateix discapacitat a Valls ha augmentat notablement en els darrers 10 anys, i ho ha fet per sobre de la mitjana catalana. Així, el 2016 la prevalença de la discapacitat es situa en un 7,4% del total de població (a Catalunya es situa en el 7%), casi el doble que la de l'any 2006. Bona part de l'augment de població que pateix discapacitat a Valls es deu a problemàtiques de tipus motor, que representen gairebé el 40% de casos de discapacitat. Cal avaluar, per tant, l'adequació del mobiliari urbà i potenciar les mesures d'accessibilitat d'aquest col·lectiu, per limitar els riscos de pèrdua de participació social. Els propers anys les persones amb discapacitats relacionades amb la manca d'autonomia personal augmentaran pel fet de l'augment demogràfic dels segments de població de més de 75 anys. Actualment hi ha una elevada correlació entre edat i discapacitats sobrevingudes, fet que afectarà a futur a tot tipus de serveis assistencials.

D'altra banda, també cal observar amb preocupació l'augment de població vallenca amb problemes de salut mental, molt lligades a situacions de risc d'exclusió social, que és el tipus de discapacitat que ha augmentat més en la darrera dècada.

Indicador 1: Percentatge de població amb discapacitat reconeguda (segons tipus)

Indicador 2: Evolució de la població amb discapacitat (segons tipus)

Indicador 3: Evolució de la intervenció sobre la discapacitat entre la població del municipi: centres ocupacionals, prestacions d'invalidesa, etc.

8. SEGREGACIÓ

Àmbit: EDUCACIÓ

Objectiu: Revisar els mecanismes de matriculació de l'alumnat per evitar l'excessiva segregació actual

L'informe recull indicadors que mostren la segregació que es dóna a Valls en la matriculació d'alumnat als centres escolars. S'ha constatat que ja fa anys que es produeix una concentració d'alumnat d'origen social desfavorit en els centres públics (i, més concretament, en alguns d'aquests centres públics, com els CEIP Candela i Baltasar Segú), i que aquesta segregació és especialment rellevant en l'educació infantil i primària. Actualment, doncs, la matriculació públic/privat es converteix en una estratègia de diferenciació social entre les famílies de major nivell o de menor nivell de vida. Aquesta segregació, que no sembla tenir efectes en la planificació escolar (de fet, la ràtio d'alumnes per professor/a és inferior en els centres públics respecte als privats) si que sembla tenir efectes en el desenvolupament acadèmic de l'alumnat més desfavorit: els centres públics acumulen un volum d'alumnat repetidor superior al de centres privats (on, de fet, segons les dades del Departament, no hi ha hagut cap alumne repetidor), i, també, superior al del conjunt de Catalunya. Per tant, cal replantejar-se el sistema actual de distribució de les matriculacions per aconseguir frenar la segregació escolar que, encara avui, és característica inherent al model educatiu vallenc. També cal incidir en l'augment de la qualitat dels centres educatius així com cal insistir en campanyes que dignifiquin els serveis públics entre ells els educatius.

Indicador 1: Distribució d'alumnat entre centres públics i privats, en els diferents nivells educatius

Indicador 2: Detecció de rendiment escolar diferenciat: casos d'alumnat repetidor en funció del tipus de centre

Indicador 3: Valoració del procés de detecció d'alumnat amb necessitats educatives especials, en coordinació amb els diferents agents educatius del municipi

9. PROFESSIONAL

Àmbit: EDUCACIÓ

Objectiu: Donar resposta a les necessitats de la població en matèria de formació orientada a la capacitació professional

La formació vinculada a la capacitació professional representa una eina per a la millora d'expectatives de posicionament dins el mercat laboral en un futur. Però no només això. També representa una alternativa a la inserció fallida a un mercat laboral deteriorat i amb una entrada bloquejada, com l'actual. Aquest context explica l'augment en els darrers cursos de l'alumnat matriculat als Cicles Formatius, tant de Grau Mitjà com de Grau Superior (en tots dos casos, però sobretot en el darrer, amb un fort augment de la presència de dones). Un alumnat que, a la vista de les dades, anteriorment apostava per l'abandonament del sistema formatiu i l'intent d'entrada al mercat laboral. En aquest sentit, doncs, la crisi està servint per afavorir un allargament de l'etapa formativa en un perfil social de joves tradicionalment estancat en uns baixos nivells formatius i que es convertien en mà d'obra barata per a la seva explotació en els segments inferiors del mercat laboral. Donar resposta a les expectatives d'aquest alumnat vol dir millorar la vinculació entre l'oferta formativa i el contacte amb el món laboral i, per tant, aquesta representa una línia en la qual aprofundir amb decisió. Però també cal tenir present que una part d'aquesta població potencialment interessada en augmentar el seu nivell formatiu no pot accedir als itineraris generals del sistema educatiu. Aquest perfil de població presenta un elevat risc d'exclusió social, i aquí és on s'ha de seguir apostant per programes de capacitació com els PFI o els programes de Formació de Persones Adultes, que aporten eines per a la inserció professional però, sobretot, per a la inclusió social (foment de l'autoestima, estructuració dels horaris, promoció del sentiment d'utilitat social, aprenentatge del català, etc.).

Indicador 1: Nombre d'alumnat (i característiques) en cursos formatius orientats a la capacitació professional

Indicador 2: Dades sobre inserció laboral d'aquests/es usuaris/es

10. ATUR

Àmbit: TREBALL

Objectiu: Aconseguir mantenir el ritme de reducció de l'atur generat dels darrers anys i garantir una millora en les condicions de vida de les persones aturades i el seu entorn

L'atur representa una greu problemàtica per a la cohesió social, en tant que l'ocupació és la principal font d'ingressos i de protecció de la població enfront a la vulnerabilitat de rendes i que, a més, fomenta altres aspectes difícilment quantificables per a l'individu: generació d'un sentiment d'utilitat social, promoció de l'autoestima, establiment d'uns horaris regulars en el dia a dia, etc. En aquest sentit, el juliol de 2017, a Valls hi havia 1.479 persones aturades, un 22,4% menys que el mateix mes de l'any anterior, i l'evolució interanual mostra una reducció d'aquest indicador: des de l'any 2013 la variació interanual és negativa en homes i des de 2014 en el cas de les dones. Malgrat això, encara costarà assolir els registres d'atur registrat previs a l'esclat de la crisi: sempre per sota de les 1.000 persones aturades (des de desembre de 2007 que es supera aquest registre, i des de setembre de 2009 es van superar les 2.000 persones aturades fins al maig de 2015, que torna a ser inferior a les 2.000 persones).

En tant que l'atur és un signe clar de vulnerabilitat social –en les seves diverses dimensions– tant per a les persones afectades com per al seu entorn, cal situar-lo com una prioritat d'actuació des de les diferents àrees de l'Ajuntament, tant des d'un vessant de creació d'ocupació, com des d'un vessant d'atenció a les necessitats de les persones aturades.

Indicador 1: Evolució interanual de l'atur registrat Indicador 2: Taxa d'atur estimada

11. DONES

Àmbit: TREBALL

Objectiu: Garantir un equilibri de gèneres en el mercat laboral, específicament entorn a la reducció de l'atur i a l'ocupabilitat, però també entorn a la millora de les condicions de treball

El juliol de 2017 hi havia registrades a Valls 839 dones aturades, dos-centes més que el registre mesurat entre els homes. És el juliol amb menys volum de dones aturades dels darrers vuit anys. La taxa d'atur estimada entre les dones (del 22,9% a Valls) és sempre superior tant a la dels homes com a la de mitjana de les dones per al conjunt del país. També són les dones les que pateixen amb més força l'atur de llarga durada, que evidencia el què els costa sortir d'aquesta situació: el 30,8% de les dones aturades a Valls porta més de 24 mesos a l'atur (25,5% els homes). Es detecta, també, un elevat volum de dones aturades, d'edat adulta, amb baix nivell formatiu, que no havien treballat mai i que segurament han hagut de buscar feina per abordar una situació d'emergència familiar. Tot i que, hi ha hagut un augment la contractació en els últims anys, 110,1% en el cas de les dones, ha disminuït la contractació indefinida ha baixat un mitjana de 2 punts. A més, s'ha demostrat que el model de mercat de treball exigeix a les dones assolir els màxims nivells formatius (estudis universitaris) per poder optar a aproximar-se als registres dels homes. Les dones, doncs, acumulen una posició desfavorable en alguns d'indicadors relatius al mercat de treball. Cal impulsar més i continuadament cicles de formació específica per afavorir la incorporació de les dones al mercat de treball i impulsar també, des de l'Ajuntament, un codi de bones pràctiques relacionades amb la conciliació que comprometi tots els agents econòmics del municipi.

Indicador 1: Relació entre l'atur registrat masculí i femení

Indicador 2: Taxa d'atur estimada femenina i masculina Indicador 3: Evolució anual de la contractació per sexe

Indicador 4: Atur registrat de llarga durada (24 mesos o més) en homes i dones

13. ATUR EDAT ADULTA

Àmbit: TREBALL

Objectiu: Assolir la re-incorporació de la població de més de 55 anys al mercat de treball

Des de desembre de 2011, es registren mensualment més de 400 persones aturades de 55 a 64 anys. La taxa d'atur en aquest col·lectiu és superior a la de la resta de grups d'edat des de 2015, i el juliol de 2017 es situava en el 32%. També, de manera constant, és un registre superior a la mitjana catalana per aquest perfil de població. Actualment, una de cada cinc persones aturades a Valls pertany a aquest grup d'edat, i és previsible que una part considerable ja no torni a treballar. A més, un 63,2% de la població aturada de 55 a 64 anys porta més de 24 mesos a l'atur. Aquests indicadors evidencien la caiguda d'un col·lectiu tradicionalment protegit al mercat laboral, i que actualment està patint uns nivells de vulnerabilitat mai vistos, la qual cosa afavoreix la generació de sentiments d'inutilitat social, després d'haver treballat durant bona part de la seva vida laboral. Aquesta situació no només implica un deteriorament de les condicions de vida en el present, sinó que també repercuteix en el futur: no només per les dificultats de tornar a trobar feina, sinó per l'impacte que aquest context actual tindrà en el període de jubilació.

La reincorporació d'aquest col·lectiu al mercat de treball és, per tant, una eina per a la millora de les condicions de vida de la població d'edat avançada en el futur.

Indicador 1: Relació entre l'atur registrat entre aquest col·lectiu i la resta de grups d'edat

Indicador 2: Taxa d'atur estimada per grups d'edat

Indicador 3: Evolució anual de la contractació entre la població de 55 anys o més

Indicador 4: Atur registrat de llarga durada (24 mesos o més) entre la població de 55 anys o més

13. OCUPABILITAT BAIXA FORMACIÓ

Àmbit: TREBALL

Objectiu: Incorporar la població amb baix nivell formatiu (sense estudis o amb estudis primaris) al mercat laboral

Com s'ha remarcat en aquest informe, la formació és una eina de primer ordre per a la millora de les condicions de vida dins el mercat laboral. Ja d'entrada, l'allargament de l'etapa formativa permet a les dones mantenir-se relativament allunyades de l'atur durant bona part de la joventut, a diferència dels homes, que abandonen abans el sistema formatiu i monopolitzen bona part de l'atur juvenil. Però és més endavant on el nivell formatiu exerceix el major impacte sobre les condicions laborals de la població treballadora. Malgrat que hem assenyalat que la formació s'ha convertit en un bé indispensable, però no en una garantia per a ocupar un lloc de treball i per a fer-ho amb unes bones condicions laborals, sí que és evident que la població amb menor formació és la que rep amb més cruesa l'impacte de l'atur: un 12,8% de la població aturada té com a màxim estudis primaris (189 individus el juliol de 2017), és el primer col·lectiu que rep l'impacte de la crisi i el que té més problemes per a sortir de l'atur: un 33,9% porten almenys dos anys consecutius a l'atur. Per tant, cal establir mecanismes de reincorporació d'aquest perfil poblacional al mercat de treball però, també, cal promoure la seva qualificació per tal que la resposta sigui sostenible en el temps. Aquí cobren importància els programes formatius destinats a població amb mancances en aquest àmbit, no només pel que fa a l'adquisició de coneixements, sinó també al desenvolupament d'aptituds i actituds que facilitin la seva incorporació al món del treball: PFI programes de Formació per a Persones Adultes, Cicles Formatius de Grau Mitjà, etc.

Indicador 1: Indicadors laborals d'aquest perfil de població (atur registrat, atur de llarga durada)

Indicador 2: Seguiment de la demanda de matriculació i de la inserció laboral en els i les usuàries dels programes formatius adreçats a aquest col·lectiu

14. LLARGA DURADA

Àmbit: TREBALL

Objectiu: Reducció de l'impacte de l'atur de llarga durada entre la població aturada

L'atur no només representa la pèrdua d'un salari sinó que pot originar una pèrdua progressiva d'hàbits socials. En aquest sentit, l'atur de llarga durada és un agreujant d'aquesta problemàtica, ja que s'acumulen un conjunt de dèficits que dificulten, cada cop més, la inserció professional i, en darrer terme, la inclusió social dels individus afectats.

L'informe destaca la cronicitat que està adquirint l'atur al municipi: el juliol de 2017 un 2.428,5% de la població aturada a Valls portava almenys 24 mesos consecutius en aquesta situació. Tot i que en principi és difícil que l'atur de llarga durada segueixi augmentant a aquest ritme i durant tant de temps (ja que la població que porta entre 12 i 24 mesos aturada ja s'està reduint), cal intervenir d'immediat per afrontar les situacions extremadament desfavorables que s'originen a causa d'aquesta problemàtica. Concretament, es recomana actuar sobre els col·lectius més afectats que, dins la població aturada, són: població amb baix nivell formatiu (33,9% pateix atur de llarga durada), dones (30,8%, i fins un 39,2% entre les que tenen un baix nivell formatiu) i treballadors/es del sector industrial i la construcció que van perdre la feina a l'inici de la crisi (41,8% i 33,3%, respectivament).

Indicador: Percentatge de població en atur de llarga durada (24 mesos o més) respecte al total de població aturada, segons perfils

15. EDAT AVANÇADA

Àmbit: PROTECCIÓ I BENESTAR SOCIAL

Objectiu: Mantenir els resultats positius en la provisió de l'atenció a aquest perfil poblacional

L'atenció a les persones grans presenta a Valls uns resultats positius, en relació a la mitjana catalana (fins i tot, pot adquirir un caràcter substitutiu, en tant que comparteixen bona part de la població potencialment usuària). El 2016, Valls disposava de 7,6 places en residències i de 2,5 places en centres de dia, per cada 100 persones de 65 anys i més (a Catalunya: 4,3 i 1,3). Si relacionem el volum de places per cada 100 persones d'edat molt envellida (85 anys o més), els resultats segueixen sent prou positius: 39,7 places en residències i 13,3 en centres de dia (26,9 i 3,2 a Catalunya). Per tant, Valls ha respost de manera avançada i eficaç a una problemàtica, l'envelliment de la població, que serà clau en els propers anys i sobre la qual cal seguir-hi intervenint.

Indicador: Número de places en residències i centres de dia per a persones grans (en relació a la població potencialment usuària)

16. PROTOCOL

Àmbit: PROTECCIÓ I BENESTAR SOCIAL

Objectiu: Establir un mecanisme estandarditzat de captació de dades i d'indicadors entorn a la inclusió i la cohesió social al municipi

En la presentació de l'informe ens mostràvem convençuts que l'acció pública en matèries tan sensibles com el benestar de la població ha de basar-se en el coneixement de la realitat, que garanteix l'aprofitament eficaç i eficient dels recursos disponibles. Una part substancial de les dades analitzades provenen del PLICS o d'àrees relacionades. Entenem que la informació disponible per part dels diferents òrgans que treballen en l'àmbit social, dins de l'Ajuntament, és extraordinàriament rica i útil per a la diagnosi, la planificació, l'execució i l'avaluació de les polítiques públiques que es generen a nivell municipal. Malgrat això, també creiem que no s'està aprofitant tot aquest potencial i encara hi ha certes incoherències en el tractament d'algunes d'aquestes dades (excessiva variabilitat d'un any a l'altre, períodes temporals diferents, etc.). Per això, entenem que caldria que des del PLICS es liderés la posada en marxa d'un protocol estandarditzat per a la captació de dades, amb uns criteris exhaustius i amb una periodicitat determinada (per exemple, anual), gràcies al qual les diferents àrees que treballen en l'àmbit social del municipi garantissin la producció d'aquesta informació, basada en un protocol estandarditzat que permeti la comparació anual dels resultats.

En aquest sentit, aquest informe pretén promoure l'establiment d'aquest mecanisme, alertant de les disfuncions detectades en el tractament de dades i proposant un sistema d'indicadors socials(ampliable) per al seguiment temporal de les condicions de vida de la població vallenca.

Indicador: Creació del sistema d'indicadors socials al municipi, per part de les diferents àrees que treballen en l'àmbit social

17. PROTECCIÓ

Àmbit: PROTECCIÓ I BENESTAR SOCIAL

Objectiu: Millorar els índexs de protecció de la població desfavorida del municipi

Bona part de l'atenció més directa a les persones més necessitades recau en els Serveis Socials municipals, que són el punt de rebuda i d'intervenció immediata davant de situacions injustes que, generalment, escapen de la lògica municipal. Les dades del PLICS indiquen que van atendre 3.180 persones, principalment, s'atenen deficiències en el terreny econòmic, de tipus social i relacional i d'atenció a la discapacitat i a altres problemes de salut. Entre els programes que més usuaris tenen destaquen, per sobre de la resta, els d'atenció urgent a necessitats bàsiques (repartiment d'aliments per Caritas i Creu Roja, Programa Llet i Farinetes), els d'atenció domiciliària i els plans d'atenció individual. Pel que fa a les prestacions econòmiques que atorga el municipi, van anar a parar principalment a famílies amb infants, de cara a cobrir despeses relacionades amb l'escolarització (beques menjador i llibres de text). En vista de la reducció de població beneficiària d'altres prestacions ofertes per nivells superiors de l'administració (es redueix el volum de perceptors/es de pensions no contributives de jubilació, dels ajuts a pensions de viudetat), els Serveis Socials de l'Ajuntament juguen el paper d'última xarxa de protecció social (abans de la família, quan aquesta pot ajudar) per a un conjunt de població que, sense aquesta ajuda, viuria en unes condicions de vida degradants per a la pròpia persona.

Indicador 1: Usuaris i usuàries dels diverses programes vinculats a Serveis Socials

Indicador 2: Perceptors de prestacions monetàries ofertes per Serveis Socials i per altres nivells de l'Administració Pública

5.3 Taula d'indicadors

	Indicador	Àmbit	Any de referència	Valls	Catalunya	Ràtio (Catalunya = 100)
1	Població cursant PFI	Formació i escolarització	Curs 2016-2017	0,22	0,10	220
2	Places en centres de dia per a persones grans (per cada 100)	Protecció i benestar social	2016	2,5	1,3	192,3
3	Places en centres ocupacionals per cada 100 persones discapacitades	Protecció i benestar social	2016	4,9	2,3	213,1
4	Places en residències per a persones grans (per cada 100)	Protecció i benestar social	2016	7,6	4,3	176,7
5	Augment del volum de persones afiliades a la Seguretat Social	Treball	Juny 2017 – Juny 2016	0,5	0,4	125
6	Evolució interanual de la població resident a l'estranger	Demografia	Juliol 2017	13,1	9,4	139,9
7	Població cursant Formació per a persones adultes	Formació i escolarització	Curs 2016-2017	1,2	0,86	139,5
8	Ordres de protecció (per cada 10.000 dones). Partit Judicial	Protecció i benestar social	2016	18	14,2	126,8
9	Reducció interanual de l'atur femení	Treball	2016	11,5	9,3	123,7
10	Sobreenvelliment	Demografia	2016	17	14,7	115,6
11	Evolució interanual de la població amb discapacitat	Demografia	2016	3,3	2,9	113,8
12	Taxa estimada d'atur femení	Treball	2016	22,9	16,9	135,5
13	Sentències per violència contra les dones (per cada 10.000 dones). Partit Judicial	Protecció i benestar social	2016	11,2	8,1	138,3
14	Població amb discapacitat	Demografia	2016	6,6	6	110,0
15	Percentatge de dones que porten més de 24 mesos aturada sobre el total d'aturades	Treball	Jul 2017	30,7	31,7	96,8
16	Població infantil	Demografia	2016	17,5	16,5	106,1
17	Taxa d'atur (estimada)	Treball	2016	18,1	15,7	115,3
18	Proporció de dones aturades sobre el total d'atur	Treball	Jul 2017	56,7	57	99,5
19	Taxa estimada d'atur juvenil	Treball	2016	14,8	10,5	140,9
20	Percentatge de població que porta més de 24 mesos aturada sobre el total d'aturats	Treball	Jul 2017	28,5	29,1	97,9
21	Renda Familiar Bruta Disponible (RFBD) per habitant (euros)	Protecció i benestar social	2014	15.200	16.500	91,2
22	Població en edat dependent	Demografia	2016	51,1	50,4	101,4
23	Reducció interanual de l'atur	Treball	2016	13,4	11,9	112,6
24	Població d'origen estranger	Demografia	2016	16,1	16,7	96,4
25	Escolarització de 0 a 3 anys	Formació i escolarització	Curs 2016-2017	42,3	37,7	112,2

	Indicador	Àmbit	Any de referència	Valls	Catalunya	Ràtio (Catalunya = 100)
26	Envelliment	Demografia	2016	16,3	17	95,9
27	Proporció d'homes aturats sobre el total d'atur	Treball	Jul 2017	43,3	43	100,7
28	Població amb malalties mentals	Demografia	2016	18	19,1	94,2
29	PIB per habitant (euros)	Protecció i benestar social	2014	29.300	27.900	105
30	Percentatge d'homes que porten més de 24 mesos aturats sobre el total d'homes aturats	Treball	Jul 2017	25,5	25,6	99,6
31	Percentatge de les prestacions socials sobre la RFBD	Protecció i benestar social	2014	22,9	20,9	109,6
32	Percentatge d'alumnat en centres públics (Primària)	Formació i escolarització	Curs 2016-2017	55	67,4	81,6
33	Percentatge d'alumnat en centres públics (Infantil 2n cicle)	Formació i escolarització	Curs 2016-2017	55,1	67,5	81,6
34	Reducció interanual de l'atur masculí	Treball	2016	15,7	14,9	105,4
35	Població resident a l'estranger (% sobre total de població)	Demografia	Jul 2017 (2016)	1,5	2,7	55,6
36	Places en llars per a persones amb discapacitat (per cada 100)	Protecció i benestar social	2016	2,1	0,9	233,3
37	Places en centres residencials per a persones amb discapacitat (per cada 100)	Protecció i benestar social	2016	0	0,88	0